

Jelentés a turizmus 2008. évi teljesítményéről

Tartalom

Bevezetés	3
1. A turizmus főbb gazdasági mutatói	3
A turizmus gazdasági környezete.....	3
A turizmusban működő vállalkozások jellemzői	4
Foglalkoztatás	4
A fogyasztói árak	5
Beruházások	5
Jövedelmezőség	6
Turizmus a fizetési mérlegben.....	7
2. Az utasforgalom, a külföldi turisztikai kereslet és fogyasztás.....	9
A Magyarországra érkező külföldi látogatók főbb jellemzői	9
Utazási célok	12
A Magyarországra látogató külföldiek kiadásai	14
Utazási iroda közvetítésével érkező külföldi látogatók jellemzői	20
3. A lakosság belföldi turisztikai utazásai	21
A hétvégi típusú utazások jellemzői	24
A négy- és annál több éjszakás utak jellemzői	26
4. A lakosság utazásai külföldön	29
A külföldre tett utazások főbb jellemzői	29
Az utazással eltöltött idő.....	32
A belföldre és külföldre irányuló többnapos szabadidős utazások összehasonlítása	34

5. Szálláshely-szolgáltatás.....	34
Szálláshely-kínálat	35
A szálláshelyek vendégforgalma	40
6. Utazásszervezés.....	52
7. Vendéglátás	56
8. Utazásicsekk-forgalom, idegenvezetők.....	61
Utazásicsekk-forgalom a kereskedelmi szálláshelyeken	61
Idegenvezetők Magyarországon	61
Fogalmi meghatározások	63
Adatforrások.....	69
Kapcsolódó jogi anyagok	69

Táblamelléklet

Jelmagyarázat

Elérhetőségek

Bevezetés

A turizmus a gazdaság sok alágazatát és a társadalom számos rétegét érintő tevékenység, életforma és fogyasztási szegmens. A gazdasági tevékenység egységes nemzetközi és hazai osztályozási rendszere nem tartalmaz turizmustételt, a turizmusként értelmezhető tevékenység számos szakágazat együttes teljesítményével határozható csak meg. A turizmus, mint „virtuális ágazat” 2008. évi teljesítményének egyes területeiről 2009 első felében már jelentek meg elemző adatközlések (így a „Kereskedelmi szálláshelyek forgalma”, havi gyorstájékoztató, a „Nemzetközi utazások jellemzői” negyedéves gyorstájékoztató és „A lakosság belföldi turisztikai utazásai”). Ez a kiadvány a magyarországi turizmus 2008. évi alakulását mutatja be a korábbi publikációknál részletesebben. A kiadványban a turisztikai tárgyú adagyűjtések adatain túl a turizmust érintő egyéb gazdasági folyamatok (pl. a gazdaság teljesítménye, a foglalkoztatottak száma, a beruházások, a fogyasztói árak változása stb.) áttekintése is szerepel.

A kiadvány a turizmus nemzetgazdaságban betöltött szerepén túl a nemzetközi utasforgalom, a különböző szálláshelyek és a vendéglátás területét, illetve a külföldiek magyarországi kiadásait és a hazai lakosság utazási jellemzőit vizsgálja. Részletes elemzés olvasható a lakosság belföldi és külföldi turisztikai utazásairól, illetve a külföldiek magyarországi kiadásairól.

A kiadvány elemző és táblázatos részből épül fel. Az első, elemző részt szöveggözi táblák és ábrák teszik szemléletesebbé. A második rész táblázatos formában mutatja be a részletek iránt érdeklődő olvasó számára az elemző részben kifejtett tendenciákat.

1. A turizmus főbb gazdasági mutatói

A turizmus gazdasági környezete

A turizmus – interszektorális jellegéből adódóan – számos nemzetgazdasági ág teljesítményéhez járul hozzá különböző mértékben. A legjellemzőbb, legszorosabb kapcsolatban a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás (I) nemzetgazdasági ággal van, amely gazdasági ág – **bruttó hozzáadott értékkel mért teljesítménye** – az elmúlt évben a 2007. évi kismértékű emelkedés után – az előzetes adatok alapján – 3%-kal (335 milliárd forint) esett vissza. Ennek következtében a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ág részesedése a teljes GDP-ből (1,6%-ról) 1,3%-ra csökkent. A turizmus szatellit számlái legutóbb 2006-ról készültek el. Ezek alapján a turizmusra jellemző ágazatok kibocsátása 2535 milliárd forint, nemzetgazdasági kibocsátáshoz viszonyított arányuk 5,0%, bruttó hozzáadott értékük 1086 milliárd forint és 5,3% volt.

A turizmusban működő vállalkozások jellemzői

A turizmus alapágazataiban társas vállalkozásként működő cégek 97%-a kis létszámú (20 fő alatti), elsősorban korlátolt felelősségű társaságként vagy betéti társaságként regisztrált vállalkozás volt. A közel 26 ezer vállalkozás 7%-a az utazásszervezés, 14%-a a szálláshely-szolgáltatás, 79%-a a vendéglátási szakágazatokba tartozott. A tevékenység jellege miatt nagyobb alkalmazotti létszámú vállalkozások elsősorban a szállodai szolgáltatások, a rendezvényi étkeztetés és az egyéb vendéglátás szakágazatok területén működnek, míg a kis létszámú vállalkozások inkább az italszolgáltatás területét jellemezték. A turizmus alapágazataiban regisztrált 90 részvénytársaságból 51 szállodai szolgáltatásokat nyújt, 20 pedig az éttermi, mozgó vendéglátás szegmensben tevékenykedik.

Foglalkoztatás

A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban a vállalkozások (kölcsonzott munkaerő nélkül) 2008-ban 157 ezer főt foglalkoztattak, ami a nemzetgazdaság egészében a foglalkoztatottak 4,1%-át jelentette. Az említett nemzetgazdasági ágban foglalkoztatottak száma 2008 során ezer fővel emelkedett és a nemzetgazdaság foglalkoztatottsága sem változott jelentős mértékben, így az I ágazat súlya 2005 óta gyakorlatilag változatlan. Az ágazatban alkalmazott női munkaerő a tárgyidőszakban – kismértékben ugyan, de – tovább emelkedett (2005-ről 2008-ra 2 ezer fővel 88 ezerre).

1. tábla

A foglalkoztatottak száma

	(ezer fő)				
Megnevezés	2004	2005	2006	2007	2008
Nemzetgazdaság, ezer fő	3 900,4	3 901,5	3 930,1	3 926,2	3 879,4
Ebből: Szolgáltatási ágazatok	2 415,0	2 443,5	2 469,9	2 463,0	2 458,6
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	148,8	154,3	157,2	156,1	157,2
A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágban foglalkoztatottak aránya, %	3,8	4,0	4,0	4,0	4,1

Mindössze 3 szállodai szolgáltató foglalkoztatott ezer főnél többet, és 31 esetben haladta csak meg a foglalkoztatottak száma a százat. Az I ágazatban, teljes munkaidőben foglalkoztatottak havi bruttó átlagkeresete 2008-ban 122 ezer forint volt, ezen belül a fizikai foglalkozásúak 98 ezer forintot, a szellemi foglalkozásúak 198 ezer forintot kerestek átlagosan. Az ágazatra jellemző átlagkereset nominálisan 9%-kal (a reálkereset 8%-kal) emelkedett az egy évvel azelőttihez képest. A 2008. évi átlagbér-emelkedés közel két százalékponttal haladja meg a nemzetgazdasági

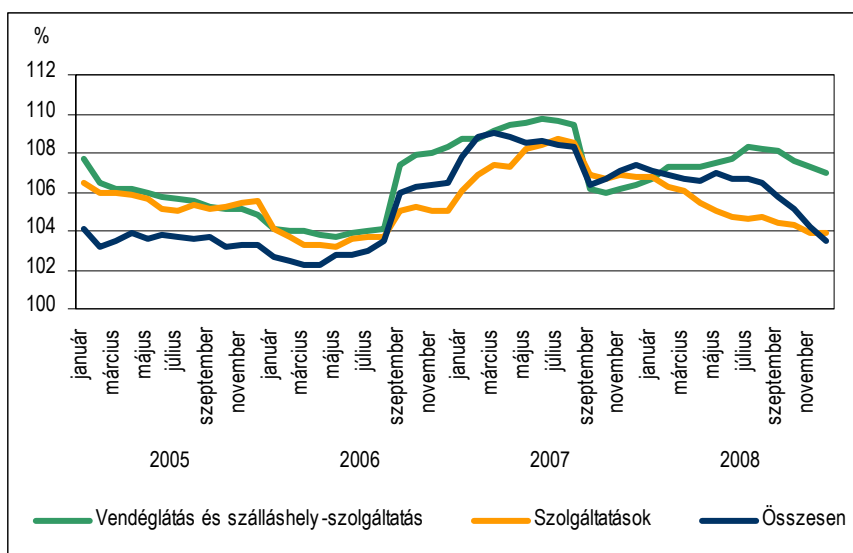
növekedési ütemet. A fő gazdasági ágak közül a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazatban foglalkoztatottak havi bruttó átlagkeresete volt a legalacsonyabb, a nemzetgazdasági átlagnak csupán a 61%-a.

A fogyasztói árak

A **fogyasztói árak** emelkedése a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátásban a teljes fogyasztóiár-növekedést egy százalékponttal haladta meg (107,5%) a tárgyévben. 2005 óta – 2005 és 2007 IV. negyedévének kivételével – az ágazatban tapasztalható árnövekedés meghaladta a fogyasztóiár-index egészét és a szolgáltatások átlagát is.

1. ábra

Fogyasztói árak alakulása
(az előző év azonos időszaka = 100)

Ugyanakkor a 2008. éven belüli, havi adatokat vizsgálva megállapítható, hogy míg a szolgáltatások fogyasztói ára folyamatosan csökkent az éven belül, a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás területén csak augusztustól tapasztalható csökkenés.

Beruházások

A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ágban 2008-ban a beruházások értéke 58,4 milliárd forintot tett ki, volumenét tekintve 10,9%-kal többet, mint az előző évben, miközben a nemzetgazdaság egészét 3%-os visszaesés jellemezte. Az ágazat beruházásainak aránya – 2006-tól folyamatosan – emelkedett, és 2008-ban meghaladta az 1,2%-ot.

2. tábla

Beruházások teljesítményértéke

Megnevezés	2004	2005	2006	2007	2008 ⁺
Nemzetgazdaság, milliárd forint	4 076,2	4 427,1	4 647,9	4 788,0	4 791,5
Ebből: Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	35,8	43,7	43,9	49,6	58,4
Volumenindex, előző év = 100,0					
Nemzetgazdaság	107,8	106,4	98,0	100,3	97,0
Ebből: Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás	95,1	112,0	106,0	109,5	110,9
Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ág beruházásainak aránya az összes beruházásból, %	0,88	0,99	0,94	1,04	1,22

A beruházások összetételét tekintve az I ágazat összes beruházásának 59,5%-át fordította épület- és építmény-, 32%-át gép-, berendezés- és 7,5%-át járműbeszerzésre. Az összes gép- és járműbeszerzés 21,6, az összes beszerzés 8,6%-a származott importból.

Jövedelmezőség¹

2007 során a szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazat nettó árbevétele közel 750 milliárd forint volt, ennek 28%-a kapcsolódott a szálláshely-szolgáltatókhoz (92% ezen belül a szállodai szolgáltatások nyújtóinak részesedése). Az ágazat koncentráltságára jellemző, hogy a szállodai szolgáltatás szakágazat együttes teljesítményének 44%-a az első 50 legnagyobb vállalkozástól származik. A konszolidált mérleg szerinti nettó árbevétel alapján rangsorolt 500 legnagyobb magyar vállalkozás között csak egyetlen turisztikai vállalkozás volt, a szállodai szolgáltató Danubius Szállodaüzemeltető és Szolgáltató Zrt., 250 millió forintnál több nettó árbevétele 98 vállalkozásnak volt a szállodai szolgáltatók között, az 1 milliárd forintot 28-an érték el. Míg a ráfordítások ágazaton belüli megoszlása hozzávetőlegesen megegyezik a nettó árbevételével, adófizetési kötelezettsége a két területnek – a vendéglátás szegmens nagyobb veszteségeinek következtében – közel azonos, 1–1 milliárd forint. A vendéglátás még az üzemi tevékenység eredménye tekintetében is veszteséges volt, ami a sok ezer kis- és mikrovállalkozásra volt jellemző. A nettó árbevétel tekintetében a 100 legnagyobb szállodai szolgáltató közel egyharmadánál (31 vállalatnál) volt negatív eredménye az üzemi tevékenységeknek.

¹ A kiadvány készítésekor még nem álltak rendelkezésre a gazdálkodókra vonatkozó 2008. évi társaságiadóbevallás-mérlegekből származó adatok.

3. tábla

A szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás ágazat néhány mutatója*, 2007

(ezer forint)

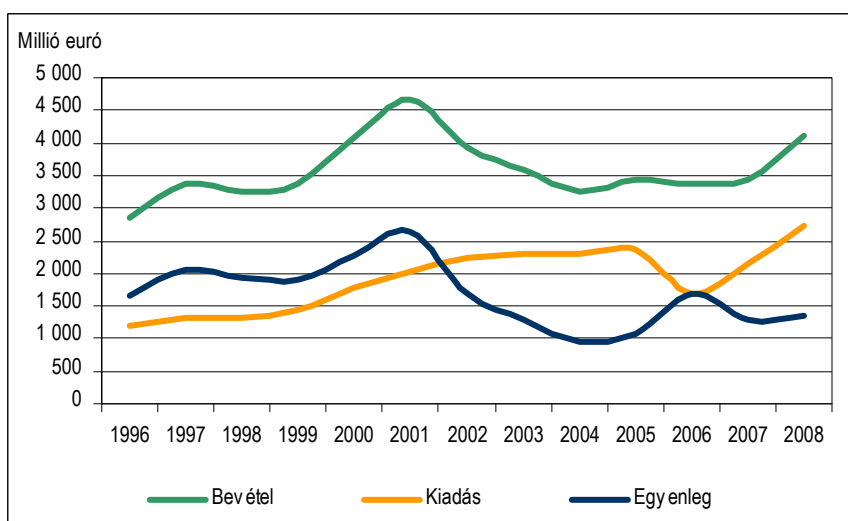
Ágazat Mutató	Szálláshely- szolgáltatás	Ebből: szállodai szolgáltatás	Vendéglátás	Szálláshely- szolgáltatás vendéglátás együtt
Értékesítés nettó árbevétele	207 432 482	192 649 555	541 446 488	748 879 970
Ráfordítások ^a	221 423 435	205 097 604	550 088 764	771 512 199
Üzemi tevékenység eredménye	9 588 643	9 283 526	-5 430 759	4 157 884
Pénzügyi műveletek eredménye	-9 738 627	-10 280 418	-2 112 366	-11 850 993
Szokásos vállalkozási eredmény	-563 832	-1 410 740	-8 455 831	-9 019 663
Adófizetési kötelezettség (TÁSA)	1 055 982	980 524	1 014 154	2 070 139

* Tartalmazza: a személyi jellegű, anyagjellegű, pénzügyi műveletek ráfordításait és az egyéb ráfordításokat, illetve az értékcsökkenési leírást.

Turizmus a fizetési mérlegben

A Magyar Nemzeti Bank a folyó fizetési mérlegben, 2008-ban – „idegenforgalom” jogcímen – 1021 milliárd forint (4101 millió euró) bevételt mutatott ki, így az utasforgalmi export értéke 18%-kal (euróban 19%-kal) haladta meg a 2007-ben realizált bevételt. Az utasforgalmi kiadások ezzel párhuzamosan összességében (2007-hez hasonlóan) 26%-kal (euróban 27%-kal) növekedtek, így a pozitív egyenleg bár nem jelentősen (4%-kal), de javult. A folyó fizetésimérleg-szolgáltatások sorának bevételi többlete 2008-ban 340 milliárd forintot (910 millió eurót) tett ki, amely elsősorban az utasforgalomból származó bevételi többletnak köszönhető.

2. ábra

Utasforgalmi export és import alakulása

A szolgáltatás-külkereskedelem bevételi oldalának 18,2, kiadási oldalának 28,9%-át az „idegenforgalom” adta, amely a szolgáltatások között a kevés pozitív egyenleggel záró tétel közé tartozott. Az idegenforgalmi egyenleg 2001 és 2004 között jelentősen csökkent, a bevételek csökkenése és a lakosság külföldi (elsősorban a szomszédos országokban) megvalósult vásárlásai következtében.

A fizetési mérleg tételei némileg eltérnek a külföldi látogatók (nem rezidensek) magyarországi fogyasztásának értékeitől. Ez utóbbi néhány milliárd forinttal azért mutat nagyobb értéket, mert az MNB, követve a Nemzetközi Valutaalap módszereit, a nemzetközi személyszállítási szolgáltatások értékét a fizetési mérleg szállítási sorában és nem az „idegenforgalom” tételen számolja el.

4. tábla

Utasforgalmi export és import alakulása

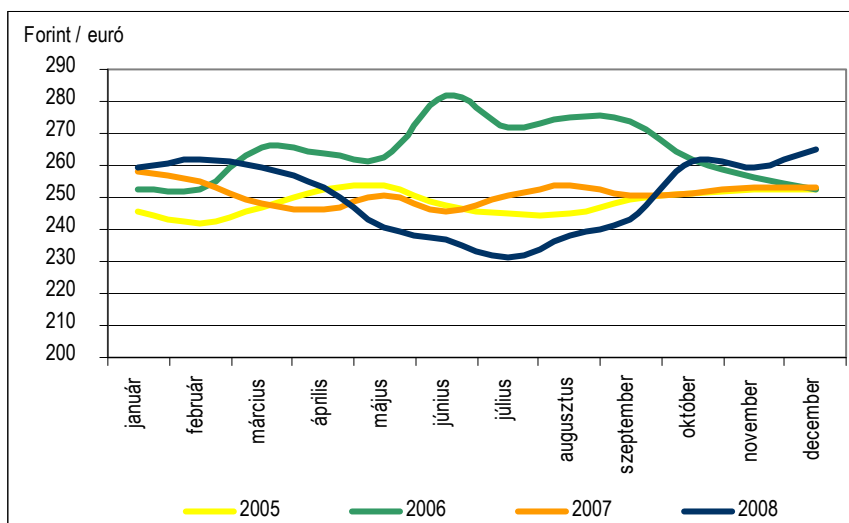
(millió forint)

Év	Külföldiek magyarországi turisztikai és egyéb fogyasztása	Nemzetközi közlekedés és biztosítás	Fizetési mérleg: idegenforgalmi export	Magyarok fogyasztása külföldön	Nemzetközi közlekedés	Fizetési mérleg: idegenforgalmi import
2004	821 800	24 668	797 132	516 020	24 406	491 614
2005	864 288	45 715	818 574	500 536	27 349	473 187
2006	970 535	73 261	897 273	480 890	32 320	448 570
2007	930 985	64 062	866 924	577 091	36 956	540 135
2008	1 087 161	65 648	1 021 513	724 972	43 002	681 970

A folyamatok magyarázatához hozzátartozik, hogy a II–III. negyedévben a forint árfolyama (2006 kivételével) a négy év mindegyikében erősebb, míg az utolsó negyedévben a leggyengébb értéket mutatta.

3. ábra

Forint/euró árfolyam

2. Az utasforgalom, a külföldi turisztikai kereslet és fogyasztás

A több napra érkező 8,8 millió külföldi összesen 58 millió éjszakát (66 millió napot) töltött el Magyarországon kereskedelmi és szálláshely-szolgáltatást nyújtó, bejegyzett magánszálláshelyen (fizetővendéglátás, falusi szálláshely), ebből a szolgáltatók mindössze 11,4 milliót regisztráltak.

A külföldiek magyarországi ingatlanszerzésének jelentőségét mutatja az is, hogy 5,5 millióra tehető azoknak az éjszakáknak a száma, melyeket a külföldiek a magyarországi saját tulajdonú ingatlanaikban töltöttek el. Ebből 1,8 millió éjszaka a németekhez, 1 millió pedig az osztrákokhoz köthető. 20 millióra lehet becsülni a rokonoknál, barátoknál, ismerősöknél eltöltött, térítés nélküli éjszakák számát.

A Magyarországra érkező külföldi látogatók főbb jellemzői²

Magyarország hosszú ideje a jellemzően kedvező ár-érték arányú fogadó országok körébe tartozik, ahol előnyös utazási ajánlatokkal és szolgáltatásokkal kívánják megnyerni az országba érkezőket, e mellett a „turizmus” szektor gyorsan reagál a megváltozott lehetőségekre és igényekre. A gazdasági világválság jelei még nem mutatkoznak a 2008. évi turisztikai adatokban, és 2008 utolsó három hónapjában sem volt számottevő visszaesés sem a látogatások számában, sem kiadásaiiban, viszont kismértékben már megfigyelhető a látogatások eltolódása a rövidebb típusú tartózkodások irányába.

2007 december végén Magyarország csatlakozott a schengeni övezethez, melynek eredményeként – az országok közti szabad átjárást biztosítva – az osztrák, a szlovák, valamint a szlovén határszakaszokon megszűnt a határellenőrzés, 2008. április 1-jétől Ferihegyen a schengeni övezet valamely országába menő vagy onnan érkező utasokat sem ellenőrzik. A határok kinyitása az említett határszakaszokon egyértelműen élénkítő hatással volt a forgalomra. Korábban is nagy számban voltak határ menti települések között ingázók, azonban a határátlépéssel járó kellemetlenségek megszűnésével azok is szívesebben lépik át a határainkat, akik a várakozás, ellenőrzések miatt eddig nehezebben szánták rá magukat. Az egy napra látogatók legnagyobb arányban az Ausztriával és Szlovákiával határos átkelőkön lépnek be hazánkba, azonban a román–magyar határátkelőkön is jelentős forgalom tapasztalható. A külföldiek jellemzően átutazás, munkavégzés, vásárlás, nem ritkán üzletelés céljából tesznek utazásokat (főként a román és ukrán határszakaszon). Hazánk átutazóforgalma jórészt az osztrák–szlovák, az osztrák–román és az osztrák–szerb határszakaszokon bonyolódik. Ezen tranzitútvonalak a nyári hónapokban a legzsúfoltabbak. A teljes átutazó forgalom 44%-a erre az időszakra tehető, ennek hátterében a szabadságra, illetve ünnepek alkalmával hazautazó, Nyugat-Európában letelepedett vagy vendégmunkásként dolgozó román, szerb, török, albán állampolgárok állnak. A Ferihegyi repülőtérre érkezők többnapos utazásainak részaránya 6 szá-

² A légi (tranzitutasok nélkül), a vasúti, a vízi és a közúti forgalom (tehergépjármű-vezetők nélkül).

zalékponttal nőtt 2006-hoz viszonyítva. A fapados (low-cost) járatok térnyerésével – melyek nagyon kedveltek nemcsak a szerényebb „pénztárcájú” utazók körében – ugyanezen időszakban 14%-kal nőtt a légi úton érkező külföldiek száma. Emellett átalakulni látszik a látogatások motivációs szerkezete is.

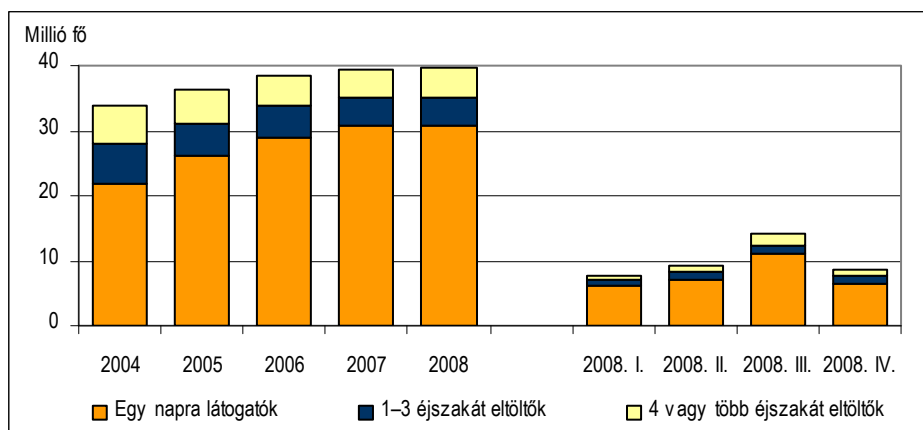
5. tábla

A Magyarországra látogató külföldiek száma

Látogatók	2004	2005	2006	2007	2008
Látogatók száma, ezer fő	33 934	36 173	38 318	39 379	39 554
2004. év = 100,0%	100,0	106,6	112,9	116,0	116,6
Előző év = 100,0%	–	106,6	105,9	102,8	100,4

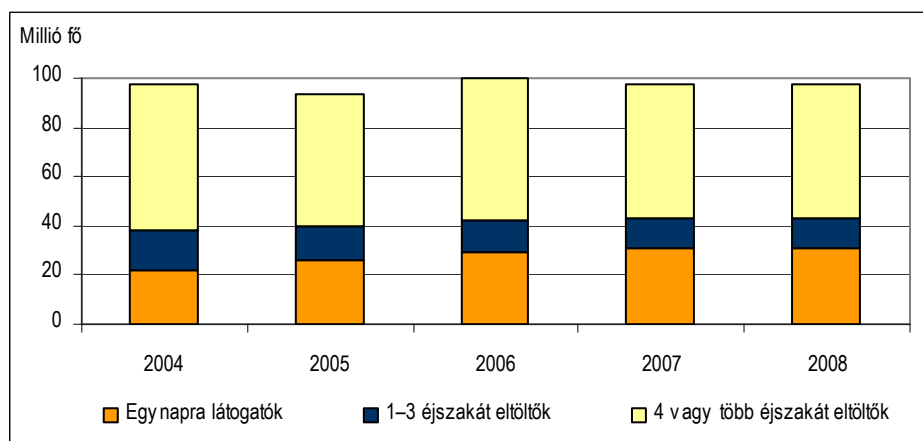
4. ábra

A Magyarországra érkező külföldi látogatók száma a tartózkodás időtartama szerint

5. ábra

A Magyarországra látogató külföldiek tartózkodási ideje

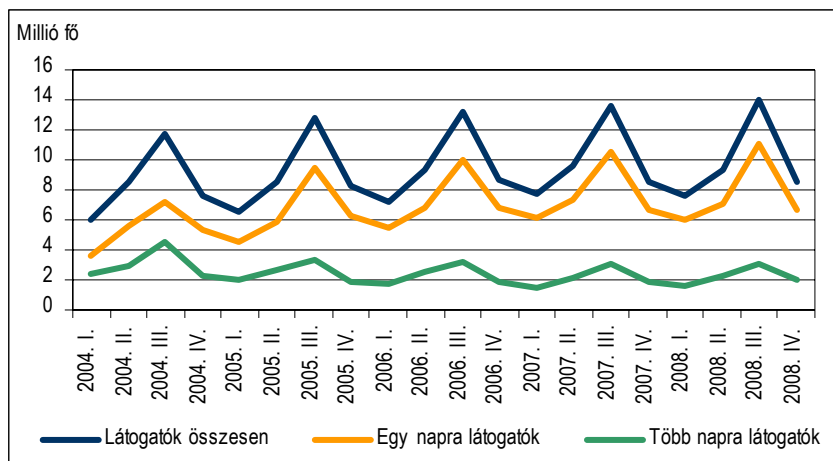
A hazánkba látogatók 98%-a Európából, 83%-a az Európai Unióból, 70%-a a szomszédos országokból érkezett. A szomszédos országok közül a Romániából, a Szlovákiából és az Ausztriából érkezők a szomszédos határátlépések közel 85%-át tették ki.

2008-ban – 2007-hez viszonyítva – stagnált a **külföldi érkezések száma**, mely 39,6 millió látogatást jelentett. Az előző évektől eltérően megállni látszik a folyamatos – évről évre 3–7% közötti – látogatószám-növekedés. Az egy napra látogatók száma 2004 óta először nem mutatott növekedést, sőt arányuk kismértékben (0,4 százalékponttal) szintén csökkent. A több napra látogatók száma a kitartó csökkenést követően 2008-ban első ízben csekély mértékben nőtt (2%), mely a rövidebb időre (1–3 éjszaka) érkezők számának 1%-os csökkenése mellett, a huzamosabb időre érkezések 5%-os bővülésének köszönhető.

2008-ban a **külföldiek összesen 97,4 millió napot töltöttek el** Magyarországon. Az **egy napra látogatók által eltöltött napok** száma – ami továbbra is az összesen tartózkodási idő közel egyharmadát teszi ki – változatlan maradt a 2007-ben mért adatokhoz képest. A **több napra érkezők** közül a rövidebb időre érkezők tartózkodási ideje 2%-kal nőtt, a 4 vagy annál több napra érkezőké 1%-kal csökkent. A külföldiek átlagosan 3%-kal kevesebb napot töltöttek hazánkban, mint tavaly. **Az átlagos tartózkodási idő 2,5 nap (a többnapos utazások esetében 7,6 nap) volt.** A néhány napos utazók 4%-kal növelték átlagos tartózkodási idejüket, a hosszabb időre érkezőké azonban 6%-kal visszaesett. Hazánk turizmusának szezonális jellege folytán az érkezések száma, valamint a tartózkodási idő hossza is a nyári hónapokban – III. negyedévben – a legnagyobb. Ekkor érkezik a külföldi látogatók 36%-a, ezen belül a több napra látogatók 34%-a.

6. ábra

A látogatóforgalom szezonálisitása

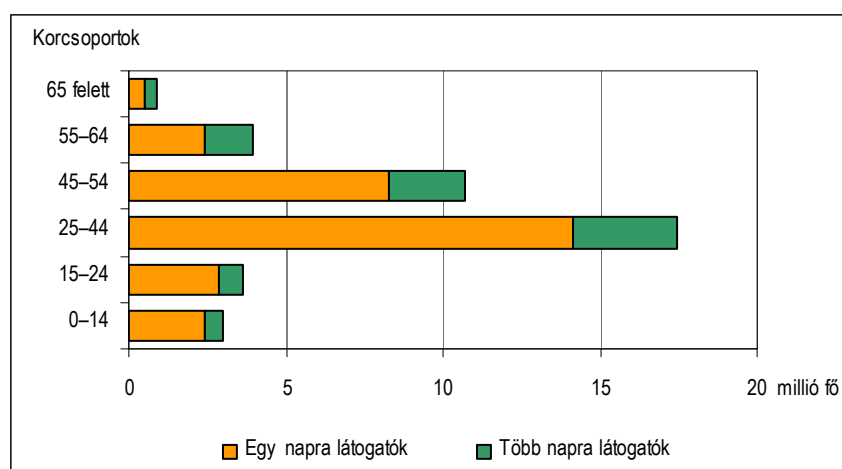

A Magyarországra érkező külföldiek 44%-a 25–44 év közötti, emellett jelentős még a 45–55 év közötti **korcsoport** aránya is (27%). Az 55 évnél idősebbek kevésbé aktív utazók, arányuk 2008-ban 12% volt. A korcsoportonkénti megoszlási arány a

tartózkodás ideje, illetve az utazási célok szerint eltérő. A külföldieknek valamivel kevesebb mint 1/3-a érkezett turisztikai céllal, nemenkénti arányuk 56%–44% volt a férfiak javára. Az **éjszakázás nélküli utazások** esetében a 65 év feletti korosztályban volt a legmagasabb (49%) és a 25-44 korosztályban a legalacsonyabb (13%) a turisztikai érkezések aránya. Ugyanakkor egy napra a 25-44 korosztály 36% érkezett, szemben a 65 év feletti 5%-os részesedésével. A **többnapos utak** esetében a korcsoportos megoszlás ehhez hasonlóan alakult, ugyanis a 25-44 éves korosztály alkotta a legnagyobb és a 65 éven felüli korosztály a legkisebb arányú csoportot.

7. ábra

A Magyarországra látogató külföldiek száma korcsoportok szerint, 2008

Budapest és Nyugat-Dunántúl voltak 2008-ban is a leglátogatottabb régiók a legalább 1 éjszakát eltöltő külföldiek körében. Budapesten a II. és a III. negyedévben fordult meg a legtöbb látogató, Nyugat-Dunántúlon az év második felében (30–30%). Az említett két régió kívül csupán Észak-Alföld tudta növelni előnyét a többi régióval szemben – előző év adataihoz viszonyítva –, minden más régióban stagnált vagy csökkent a látogatók száma. A Balaton szezonális jellegéből adódóan a nyári hónapokban a leglátogatottabb, ekkor a látogatók egynegyede tölt el egy napnál hosszabb időt, míg az őszi és téli időszakban a látogatók 5%-a választja úti célként.

Utazási célok

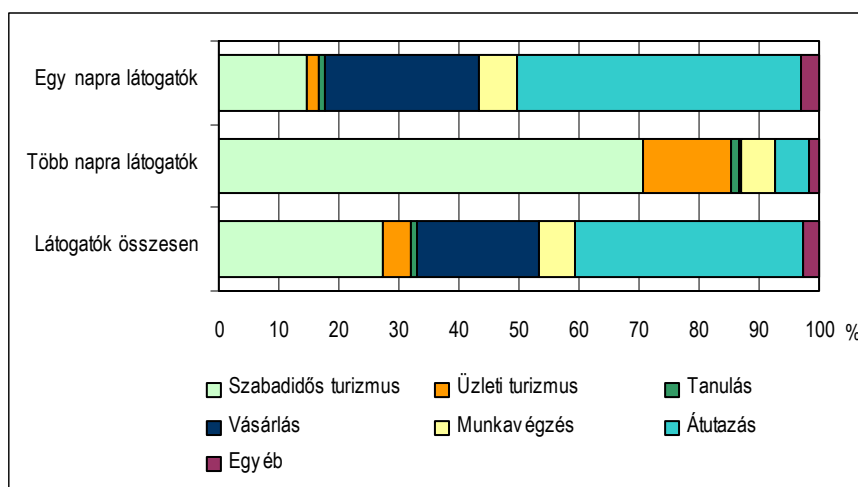
Csupán **minden harmadik külföldi érkezett turisztikai céllal** hazánkba (12,7 millió látogató), 41%-uk **egy napra érkezett**, azaz egynapos kirándulásra, városlátogatásra, továbbá rokon-, barátlátogatás céljából. Az előző évekhez hasonlóan arányuk alacsony és közel állandó maradt, melyből az üzleti utazók aránya 11% volt. A turisztikai célú „kirándulások” közül az egyedüli kiemelendő cél a nagyarányú rokonlátogatás volt (az egy napra látogatók 6%-a). A turisztikai **céllal több napot hazánkban éjszakázók** – akiket a klasszikus értelemben turistának nevezhe-

tünk – a teljes látogatóforgalom 19%-át tették ki (7,5 millió fő). Esetükben a hosszabb idejű nyaralás, kikapcsolódás a fő úti cél, de emellett jelentős volt az üzleti utazók száma is (1,3 millió fő). Azon látogatók, akik több napot szántak itt tartózkodásukra főként szabadidős célból, valamint üzleti útra érkeztek. A nyaralni vágyók 39%-a a nyári hónapokat választotta utazási időszaknak, jórészt hazánk szezonális turisztikai adottságai, valamint a családos látogatók szabadságolási szokásai folytán. A szabadidős tevékenységek közül kiemelkedett a rokon-, barátlátogatásra érkezők száma, mely a több napra látogatók 23%-át tette ki. Megfigyelhető még a szabadidős utazásoknál, hogy az egynapos látogatások kevésbé koncentrálnak a nyári hónapokra. A tavaszi és nyári hónapokban a külföldiek közel 30–30%-a érkezett.

Nem turisztikai céllal érkezett az **egy napra látogatók** több mint négyötöde. Ezen célok közül az átutazás és vásárlás a meghatározóak. Az éjszakázás nélküli látogatók közel felét (47%) a hazánkon átutazók csoportja alkotta. A tranzitutasok közel fele a nyári hónapokban utazott át Magyarországon, közútjainkat használva, nagyobb arányban koncentrált az átutazóforgalom erre az időszakra, mint 2007-ben. Az átutazók aránya a III. negyedévben 4 százalékponttal, 45%-ra növekedett, miközben a II. negyedévben 3, a IV. negyedévben 1 százalékponttal csökkent. A vásárlók aránya 2 százalékponttal 26%-ra növekedett. A vásárlási céllal érkezők száma közel egyenletesen oszlott meg a negyedévek között, azonban a karácsonyi ünnepek környékén érezhetően többen vásároltak Magyarországon (30%). Az ingázók, jórészt határ menti településeken élő, munkavégzők aránya 6% volt. A nem turisztikai céllal érkező, **többnapos látogatók** körében számottevő volt a munkavégzők aránya. Ezen látogatók egy csoportja szállással rendelkezik Magyarországon, és hétvégén vagy havonta 1–2 alkalommal utazik csak haza családjához. Másik csoportjuk a nemzetközi cégek kiküldetésben lévő munkatársai, akik jellemzően repülővel közlekednek, és néhány hétnél többet tartózkodnak hazánkban.

8. ábra

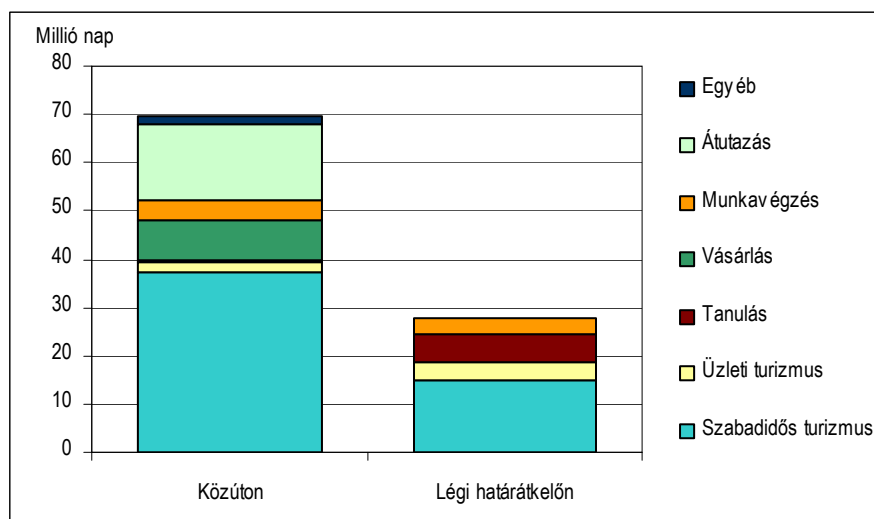
A Magyarországra érkező külföldiek megoszlása az utazás célja és a tartózkodás időtartama szerint, 2008

A **repülővel** érkező vendégek motivációs szerkezete és többi jellemzőik is (tartózkodási idejük, kiadásuk nagysága és szerkezete) nagymértékben eltértek a közúton érkezőkétől. 2008-ban a látogatók 7%-a (3 millió fő) érkezett repülővel, ami 14%-kal haladta meg a tavalyi érkezések számát. E közlekedési módot választók 94%-ban turisztikai célt jelöltek meg, miközben közúton a turisztikai motiváció aránya csupán 27% volt. A szabadidős utazások aránya 3, a rokonlátogatásoké 1 százalékponttal emelkedett a légi utasok javára. 2008-ban összességében 14%-kal emelkedett az üzleti utazók száma, amellyel, hogy a repülővel érkezők aránya 4 százalékponttal csökkent. A repülővel érkezők összes tartózkodási ideje 8%-kal gyarapodott, miközben a közúton érkezőké 3%-kal csökkent. A munkavégzők kivételével minden kiemelt motivációs kategóriában nőtt a külföldiek összes tartózkodási ideje. A légi úton érkezőkhöz kapcsolódik az összesen tartózkodási idő 29%-a, melynek több mint felét szabadidő eltöltésére, 12%-át munkavégzésre, 13%-át üzleti úton töltötték el a külföldiek. A **közúton** érkezők idejük több mint felét (54%-át) – hasonlóképpen, mint a légi utasok – szabadidős tevékenységekre fordították. Átutazásra az összes tartózkodási idő egyötödét, vásárlásra, rokon, barát látogatására, valamint gyógykezelésre közel hasonló arányban (12–13%) fordítottak időt a külföldi látogatók. A légi utasok átlagos tartózkodási ideje valamelyest csökkent, miközben a közúton érkezőké változatlan maradt.

9. ábra

A Magyarországra látogató külföldiek tartózkodási ideje a közlekedés módja szerint, 2008

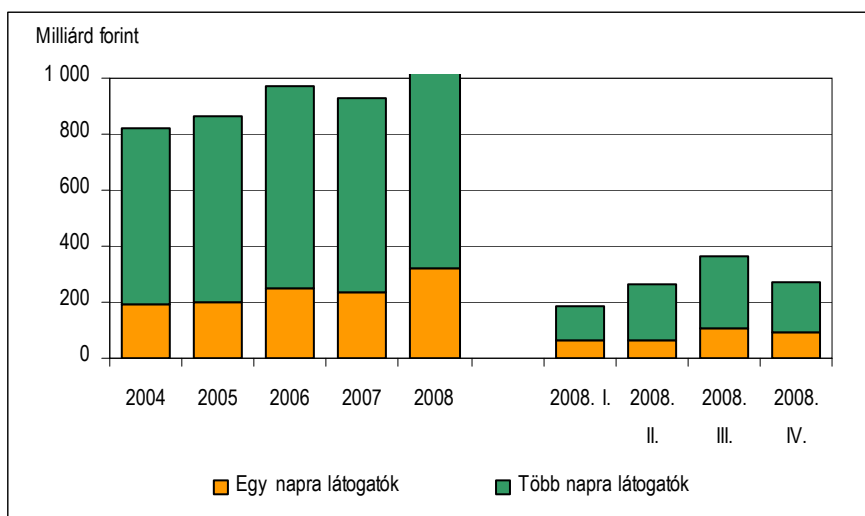
A Magyarországra látogató külföldiek kiadásai

2008-ban a Magyarországra látogató külföldiek 1087 milliárd forint értékben vásároltak szolgáltatásokat és árukat, ami 17%-kal haladta meg az előző évi kiadásait. Az egy napra látogatók – a külföldi látogatások 78%-a származik tőlük –

324 milliárd forintot költöttek, ami az összes kiadás 30%-át tette ki. Lényegesen többet – 764 milliárd forintot – adtak ki a több napra látogatók. Az egy napra látogatóknál az egy fő egy napjára jutó kiadások az utolsó negyedévben kimagaslóak voltak (13,6 ezer forint). Éves viszonylatban ennek összege 10 500 forint. A több napra látogatóknál jóval egyenletesebben oszlott meg a negyedévek között az átlagos 1 fő egy napjára jutó kiadás, mely a tavalyi évhez viszonyítva, éves szinten 11%-os emelkedéssel 11 500 forintot tett ki.

10. ábra

A Magyarországra érkező külföldi látogatók magyarországi kiadásai

2008-ban a **repülővel érkező** – arányait tekintve kevés – látogató (az összes külföldi látogatás 7%-a), az összesen kiadás jelentős részét (40%) költötte el az utazásaikhoz kapcsolódóan. Ezen összeg hathetede a turisztikai célú utakhoz volt köthető. A szabadidős utazók 258 milliárd forintot, az üzleti utazók 111 milliárd forintot hagytak Magyarországon. A munkavégzők szerény arányban (6%) járultak hozzá magyarországi tartózkodásuk során a külföldiek kiadásaihoz. A légi úton érkezők 1 fő egy napjára jutó kiadása, átlagosan (15 400 forint) jóval magasabb volt, mint a közúton érkezők 9500 forintos átlaga. Utazási célok szerint szinte minden kategóriában kimagaslott a légi utasok 1 fő egy napjára jutó költsége. Kivételnek számítanak a munkavégzés céljából érkezők³, esetükben ugyanis a közúton érkező üzletelők nagy értékű vásárlásai emelték az egy főre jutó napi kiadások összegét. Gyógykezelésre (48 ezer forint), üzleti útra (32 ezer forint), városnézésre, kulturális utazásra érkezők (26 ezer forint) naponta átlagosan – 1 főre vetítve – költöttek a legtöbbet⁴, azonban az üdülési célú látogatók is igen magas napi átlagköltséget tudtak felmutatni (19 ezer forint). A légi utasok kiadásainak 61%-a az Európából érkezőktől származik, Amerika részesedése 21% volt. Európán belül az összesen légi utas kiadását tekintve Németországtól volt az első hely, 41 milliárd forinttal, őt követi Nagy-

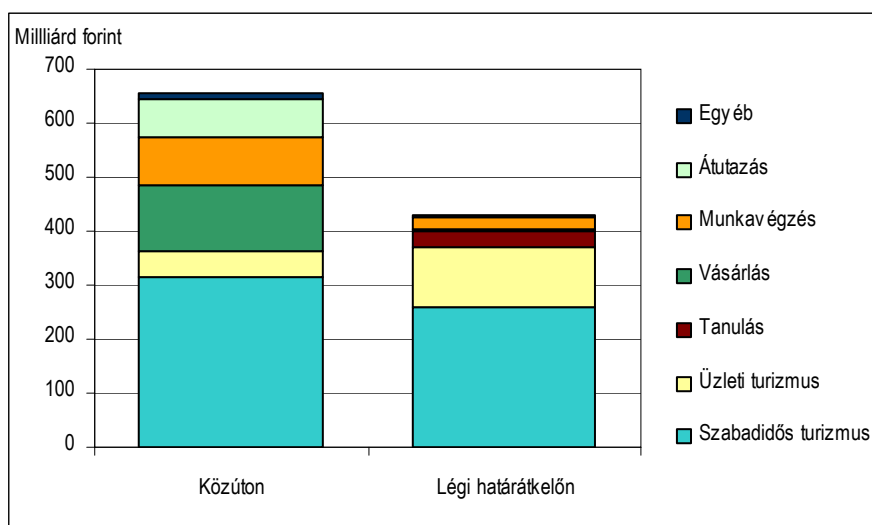
³ A munkavégzés célja tartalmazza a szezonális, alkalmi munkavégzőket, illetve az üzletelőket.

⁴ 100-nál nagyobb mintaelemszám esetén.

Britannia és Franciaország – 33 és 21 milliárd forinttal. Természetesen feltételezzük, hogy a távolabbi országok állampolgárai nagyrészt a repülő utazást választják, tehát kiadásai nagy része e csoportnál jelenik meg, így az Egyesült Államokból érkezők esetében 96%, Európán belül Nagy-Britanniánál 91, Svédországnál 87 és a Franciaországból érkezők esetében 77% volt. Az olaszok és hollandok szívesebben utaznak akár közúton is, így esetükben szerényebb, de így is tekintélyes a légi utasok költségének aránya (57%–49%).

11. ábra

**A Magyarországra látogató külföldiek kiadásai
a közlekedés módja szerint, 2008**

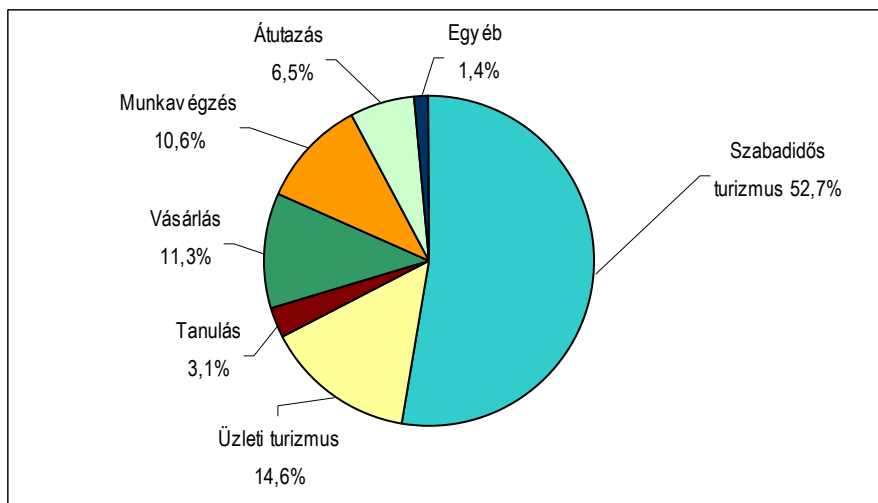
A közúton érkezők kiadásai 48%-át nyaralásra, kikapcsolódásra és egyéb rekreációhoz kapcsolódó költségekre fordították. Az üzleti utazók kiadásainak részaránya 2007-hez viszonyítva egy százalékponttal, 7%-ra növekedett. A vásárlási célú kiadások szinte teljes egészében csak a közúton érkezőkhöz köthetők, arányuk a közúton érkezők költségén belül 19%. A vásárlók 122 milliárd forint értékben vettek élelmiszereket, italokat és egyéb árucikkeket. Az átutazók – függetlenül rövid tartózkodásuktól – számottevően hozzájárulnak a turisztikai és egyéb célú bevételekhez. 2008-ban a közúton érkezők kiadásainak 11%-a tőlük származott.

A turisztikai motivációval érkezők kiadásai 731 milliárd forintot tettek ki. Ebből a szabadidős turisztikai szolgáltatások adták a 2008. évi – külföldiekhez kötődő – bevétel 78%-át. Ezen összeg 93%-át – ami 1 százalékponttal nőtt az előző évhez képest – a több napra látogatók kiadásai adták. A szabadidős turizmusból a rokon, barát meglátogatására és a gyógy- és egészségmegőrzésre fordított kiadásokat érdemes kiemelni, mivel az e címen elköltött összegek (241 milliárd forint) annak több mint kétötödét teszik ki. Az előző évhez viszonyítva ezek összege 63 milliárd forinttal emelkedett. A külföldiektől származó összes bevétel több mint egytizede a vásárlóktól – ezen belül 97%-ban az egy napra látogató vásárlóktól – származott. A nem

turisztikai célú kiadások 33%-a a hazánkban tartózkodó munkavégzők vásárlásaiból adódott, akik főként élelmiszert és egyéb ajándékokat vásároltak.

12. ábra

**A Magyarországra érkező külföldi látogatók kiadásai
utazási célok szerint, 2008**

6. tábla

**A Magyarországra érkező külföldi látogatók magyarországi kiadásai és egy fő
egy napjára jutó költsége, 2004–2008**

Időszak	Egy napra látogatók		Több napra látogatók		Látogatók összesen	
	millió forint	egy fő egy napjára jutó költség, ezer forint/fő/nap	millió forint	egy fő egy napjára jutó költség, ezer forint/fő/nap	millió forint	egy fő egy napjára jutó költség, ezer forint/fő/nap
2004	192 269	8,9	629 531	8,3	821 800	8,4
2005	197 734	7,5	666 555	10,0	864 288	9,3
2006	250 288	8,6	720 247	10,2	970 535	9,7
2007	235 336	7,7	695 650	10,4	930 985	9,5
2008	323 604	10,5	763 557	11,5	1 087 161	11,2

2008-ban az egy napra látogatók egy napra jutó átlagos kiadása folyó áron jelentősen, 36%-kal, a több napra látogatóké kisebb mértékben, de szintén nőtt (11%). Folyó áron számítva, összességében 18%-os volt az emelkedés. Az egy napra látogatók átlagos fejenkénti kiadása a turisztikai célú látogatások esetében 10 200 forint, a nem turisztikai látogatóknál 10 600 forint volt. A többnapos utazásoknál a rövidebb ideig tartózkodók és a hosszabb időt hazánkban töltők egy fő egy napjára jutó kiadása tekintélyes különbségeket mutatott.

A rövid időre érkezők (1–3 éjszaka) közel kétszeresét költik átlagban egy nap alatt (18 900 forint/fő), mint a 4 vagy annál több éjszakás utazók (9700 forint/fő). E tekintetben a gyógykezelésre érkezők esetében is nagy különbség mutatkozik, ugyanis a rövid ideig tartózkodók átlagos kiadása háromszor nagyobb, mint a hosszabb ideig tartózkodóké. Emellett az üdülési célú és a vásárlási kiadások is kimagaslóak. Nemzetiségek szerint elemezve az Ukrajnából érkezők átlagos napi kiadása közel háromszorosára nőtt (39 400 forint), mely kizárólag az egy napra és nem turisztikai motivációval látogató ukránok kiadásnövekedéséből fakadt, akik nagy számban érkeznek hozzánk, és jelentős összegeket költenek továbbértékesítési, „üzletelési” célból származó vásárlásaikkal, kihasználva a jelenleg hatályos áfa-visszatérítés szabályait.

7. tábla

Külföldiek magyarországi utazásainak főbb jellemzői, 2004–2008

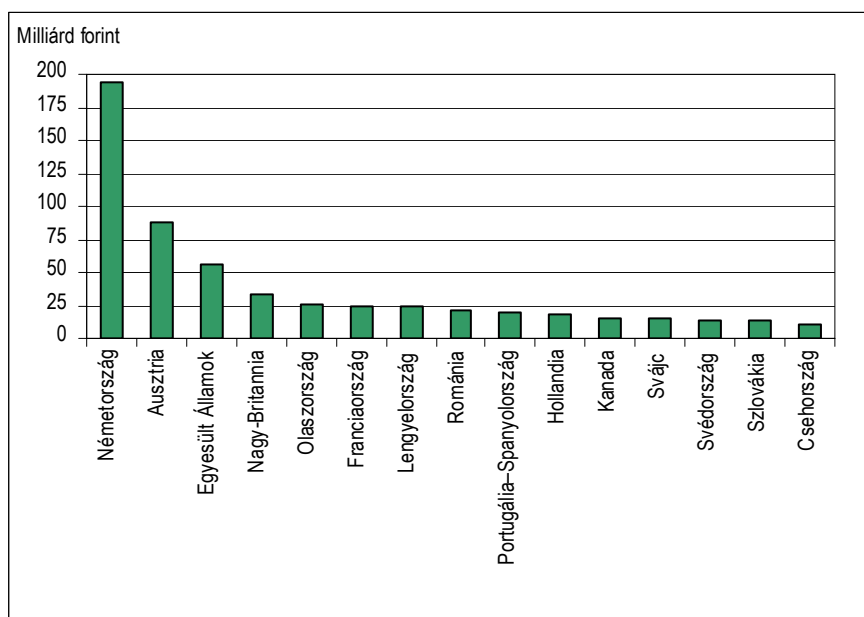
Megnevezés	2004	2005	2006	2007	2008
Turisztikai célból utazók száma, ezer fő	11 979	12 722	12 419	12 092	12 653
Nem turisztikai célból utazók száma, ezer fő	21 955	23 451	25 899	27 287	26 901
<i>Turisztikai célból utazók részesedése, %</i>	<i>35,3</i>	<i>35,2</i>	<i>32,4</i>	<i>30,7</i>	<i>32,0</i>
Turisztikai célból utazók kiadásai, milliárd forint	597	636	678	639	731
Nem turisztikai célból utazók kiadásai, milliárd forint	225	228	293	292	356
<i>Turisztikai célból utazók részesedése az összesen kiadásból, %</i>	<i>72,6</i>	<i>73,6</i>	<i>69,8</i>	<i>68,6</i>	<i>67,2</i>
Turisztikai célból utazók egy utazóra jutó kiadásai, forint	49 837	49 992	54 572	52 869	57 756
Nem turisztikai célból utazók egy utazóra jutó kiadásai, forint	10 248	9 735	11 305	10 689	13 248

A turisztikai célú utazások száma 2008-ban ismét emelkedett az előző évhez viszonyítva, melynek révén 1 százalékponttal nőtt a részesedése az összes utazáson belül, eközben a nem turisztikai célból érkező utazók száma 1 százalékponttal mérséklődött. A turisztikai kiadások 14%-kal nőttek, azonban – a nem turisztikai kiadások jelentős (22%) növekedése révén – részesedésük kismértékben csökkent. A turisztikai kiadások átlagos összege 9, az egyéb kiadásoké 24%-kal emelkedett.

A külföldiek magyarországi kiadásai szerinti sorrendben a németek az elsők, 212 milliárd forinttal, őket követik az osztrákok 123 milliárd forinttal, továbbá – a nagy határ menti ingázó és üzletelő forgalom miatt – az Ukrajnából, a Romániából és a Szlovákiából érkezők. Az Egyesült Államokból érkezők megtartották tavalyi 5., a Nagy-Britanniából érkezők 7. helyezését.

13. ábra

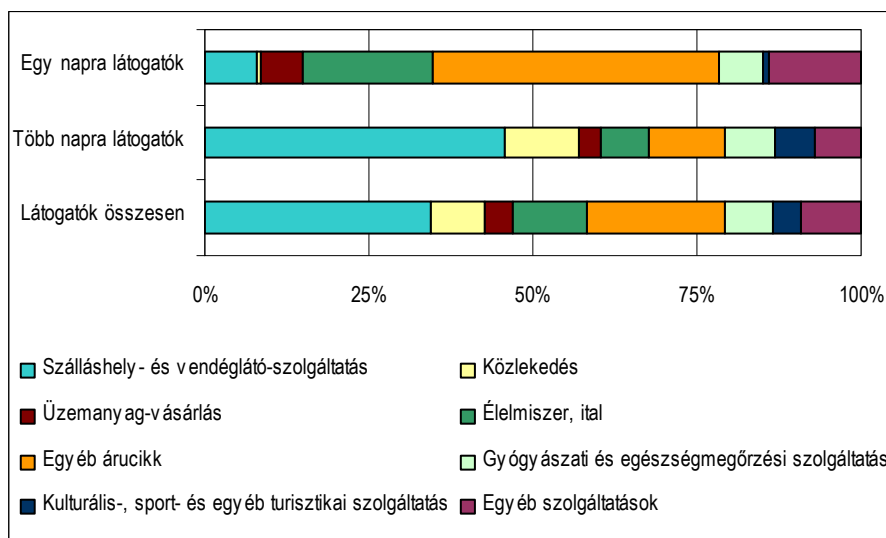
**Magyarországra látogató külföldiek turisztikai célú kiadásai
kiemelt országok szerint, 2008**

Amennyiben a turisztikai célú országonkénti összes kiadást sorba rendezzük, az első két helyet Németország és Ausztria foglalja el. E két ország állampolgárai költöttek a legtöbbet hazánkban összességében is, valamint **turisztikai termékekre és szolgáltatásokra is**. Az Egyesült Államokból érkezők 56 milliárd forinttal – mely összes kiadásuk 89%-a – a harmadik helyen álltak.

A látogatók fogyasztási szerkezete összességében stabil, de 2008-ban az **egy napra látogatók esetében** a korábbi évektől eltérő szerkezetet mutat. Az egy napra látogatók kiadásai 44%-át árucikkek, közel egyötödét élelmiszerek vásárlására fordították. Az árucikkek iránt a tavalyi évhez viszonyítva nagymértékben – 11 százalékponttal – megnőtt a kereslet, az egyéb szolgáltatások esetében 8 százalékponttal csökkent, az élelmiszerek, italok vásárlásánál kismértékben, 2 százalékponttal nőtt. A **több napra látogatók** kiadásai 46%-át szálláshelyre és étkezésekre használták fel. Jóval nagyobb arányban költöttek közlekedésre, mint az egy napra látogatók, ami főként azzal magyarázható, hogy az egy napra látogatók 80%-a szomszédos országból érkezik – jellemzően határ menti településekről személykocsival, motor-kerékpárral, esetleg gyalogosan – melynek közlekedési költsége csekély, illetve ezen összeg nem tartozik a nemzetközi közlekedési költségek közé. 2008-ban a hazánkba érkező külföldiek több mint egyharmad arányban szálláshely- és vendéglátószolgáltatásokra költötték a pénzüket. Ők jellemzően turisztikai céllal és nagy többségükben egy éjszakánál hosszabb ideig tartózkodtak hazánkban. Emellett a nem turisztikai céllal érkezők kiadásai sem elhanyagolhatók, ugyanis e csoport tagjai ezzel közel azonos arányban vásároltak nálunk élelmiszereket és egyéb árukat.

A Magyarországra látogató külföldiek fogyasztási szerkezete, 2008

Utazási iroda közvetítésével érkező külföldi látogatók jellemzői

2008-ban a 12,7 millió turisztikai motivációval látogatók mindössze 12%-a (1,5 millió fő) érkezett hazánkba külföldi vagy magyar utazásszervező, -közvetítő cégeken keresztül. Arányuk az összes látogatáson belül 4% volt, és 2007-hez képest nem változott. A magyar utazásszervezők részesedése 58% volt. A látogatók összes számában első helyen álló Németországból érkeztek a legtöbben utazási irodán keresztül (305 ezer fő), számuk 16%-kal, arányuk az adott országból érkezők látogatásain belül 2 százalékponttal visszaesett. A szomszédos országok esetében csekély arányú volt az utazási irodán keresztüli foglalás. Az utazási irodán keresztül érkezők 75%-a az Európai Unió országaiból érkezett. Az előző évhez viszonyítva néhány európai ország tekintetében jelentősen megváltozott az utazási irodák által szervezett látogatások aránya. Jellemzően a külföldiek Európa területéről jórészt egyéni utazásokat tettek hazánkba, azonban ez évben a Dániából (32,8%) és a Finnországból (36,4%) érkezők aránya kimagasló volt. Ez az arány az előbbi esetében 2007-hez mérten 14 százalékponttal nőtt, az utóbbi ország esetében kismértékben (1%) csökkent. Meg kell még említeni Lengyelországot, ahonnan a szervezett látogatások 2007. évi 3,9%-os aránya 7,8%-ra nőtt 2008-ban. Az utazási irodán keresztül érkezők 9,6 millió napot töltöttek el hazánkban, ez 9%-kal maradt el az előző évi adatoktól. Ennek 26%-a Németországból, 46%-a a többi uniós országból érkezők tartózkodásához köthető.

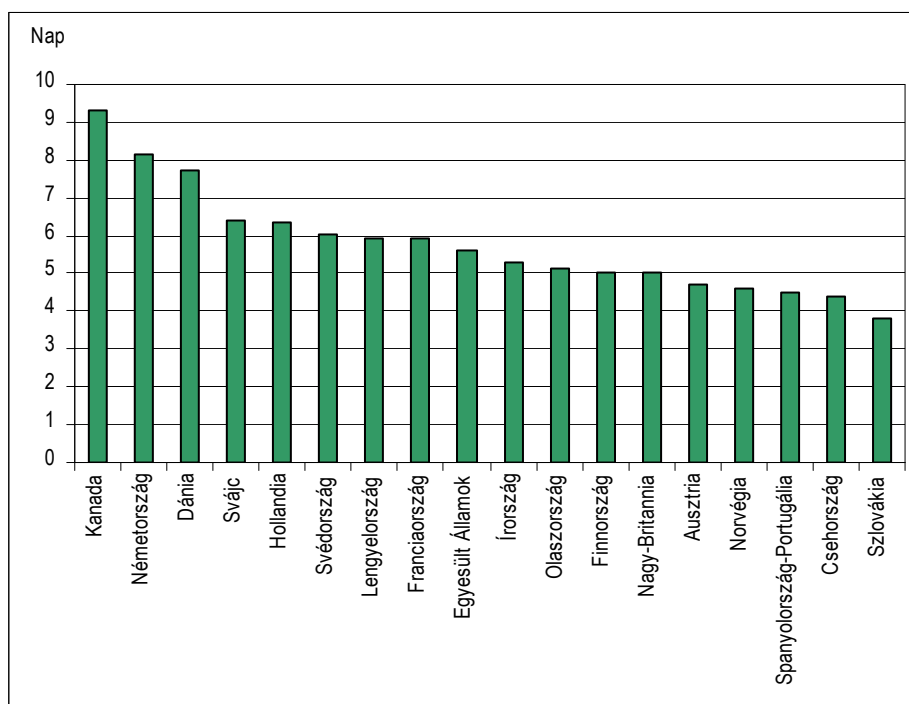
A 2008-ban utazási iroda közvetítésével érkezett külföldiek 95 milliárd forintot költöttek, ez az összes kiadás 9%-a volt. 2007-hez viszonyítva kiadásuk folyó áron 1%-kal nőtt. A Dániából érkezők kiadása 23%, míg a Finnországból jövőké közel

18%-át érte el az adott országokból érkezők összes kiadásainak. A skandináv országok közül a Norvégiából utazási irodán keresztül érkezők kiadásának aránya volt a legkisebb (10%). Az összes ország esetében az utazási iroda közvetítésével érkezők kiadásainak átlagos aránya 9% volt.

A szervezett utakon részt vevők átlagos tartózkodási ideje a kiemelt országok közül 2008-ban Kanada esetében volt a legmagasabb (9,3 nap).

15. ábra

Utazási irodán keresztül érkező külföldi látogatók átlagos tartózkodási ideje kiemelt országok szerint, 2008

3. A lakossági belföldi turisztikai utazásai

Az Európai Unió Statisztikai Hivatala (Eurostat) szerint, 2006-ban a 14 évnél idősebb magyar lakosság 35%-a vett részt legalább egy alkalommal négy napnál hosszabb ideig tartó szabadidős utazáson. Ez a mutató Lengyelországban 33, a Baltikumban 18–26, Romániában pedig még ennél is kevesebb, 17% volt, ugyanakkor Csehországban 52, Szlovéniában 60% és egyes nyugat-európai országokban pedig még ennél is magasabb volt.

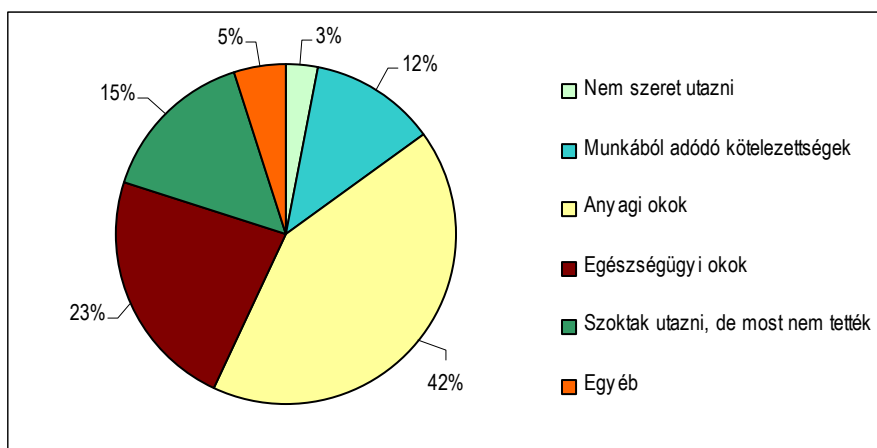
A 14 évesnél idősebb magyar lakosság 4,3 millió négy- vagy annál több napos szabadidős belföldi utazást tett. A hasonló lakónépességű országok közül Csehország 5 millió, Portugália 2,9 millió utazásról számolt be.

A turizmusból való kimaradás okai leggyakrabban anyagi (42%), illetve egészségügyi problémák (23%). Az anyagiak utazást korlátozó körülményére az

Alföldön, illetve az Észak-Magyarországon lakók hivatkoztak az átlagosnál gyakrabban. A „munkából fakadó kötelezettségek” mint hátráltató tényezők – életminőség romboló hatásuk miatt életminőség romboló hatásuk miatt is – figyelmeztető jelnek tekinthetők. Egyes rétegnél (15%) az utazási igény jelen van, és bár korábban már részesei voltak a turizmusnak, 2008-ban mégis kimaradtak abból.

16. ábra

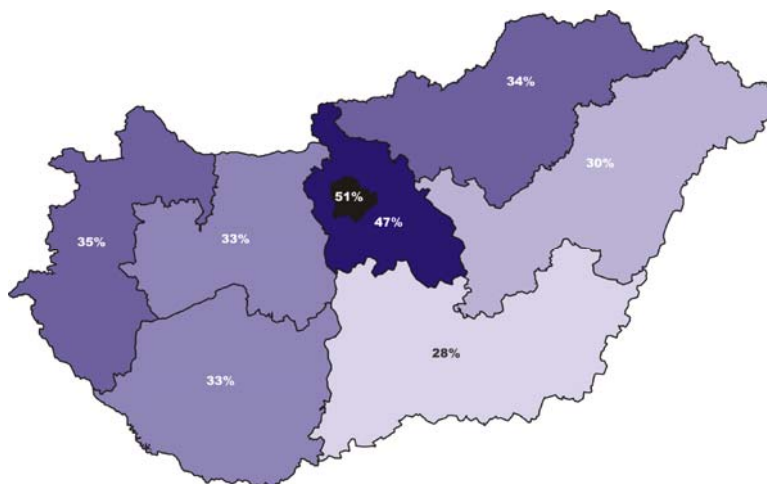
Az utazásból való kimaradás okai, 2008

A magyar lakosság alig egynegyede vett részt hétvégi (víkend) típusú utazáson, melynek során 1–3 éjszakát töltöttek távol állandó lakóhelyüktől 2008-ban tartós utazást csupán a lakosság egyötöde tett, az utazás legalább egyik formájában így együttesen 36%-uk vett részt, tehát a népesség kétharmada teljesen kimaradt a szabadidős utazás élményeiből. Jelentősek a regionális különbségek, a gazdasági fejlettség tekintetében előnyösebb helyzetben lévő főváros és a Dunántúl népessége turisztikai szempontból aktívabb, a keleti országrészekből viszont kevesebben, ritkábban, rövidebb időre és közelebbi célpontokra utaztak.

17. ábra

Utazási aktivitás (az utazáson részt vevők aránya a lakosságon belül), 2008

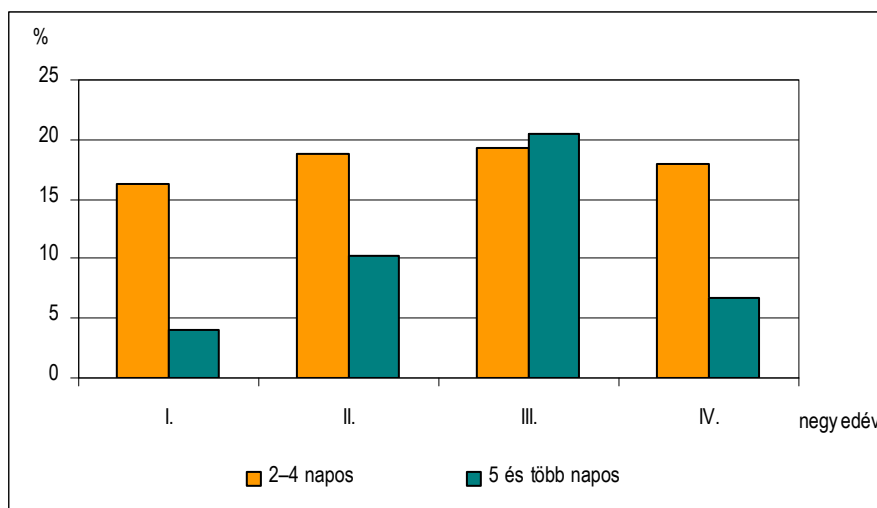
A turizmusban való részvétel esélyét a lakóhely régióján kívül elsősorban a gazdasági aktivitás, az iskolai végzettség, az életkor, a háztartás jövedelmi, vagyoni helyzete (második otthon, illetve személygépkocsi birtoklása), a lakóhely településének nagysága befolyásolta.

2008 során a 22 millió többnapos belföldi utazás alkalmával 88 millió napot töltöttek el az utazók. Ez azt jelenti, hogy a vizsgált időszakban a lakosság utazási kedve jelentősen elmaradt a korábbi években tapasztalttól. (Ez még akkor is igaz, ha figyelembe vesszük a felvétel módszertanában bekövetkezett változtatást, mely szerint 2008-tól nem figyeltük meg azokat az utazásokat, amelyeket hazautazás vagy munkavégzés (tanulás) céljából az otthonuktól különböző településen tanulók vagy dolgozók tesznek.) A többnapos utazáson részt vevők 2008-ban átlagosan 6,2 utazást tettek belföldön.

A szezonális ingadozás a tartós utazások tekintetében jelentős, a hétvégi típusú utazások azonban sokkal kiegyenlítettebbek.

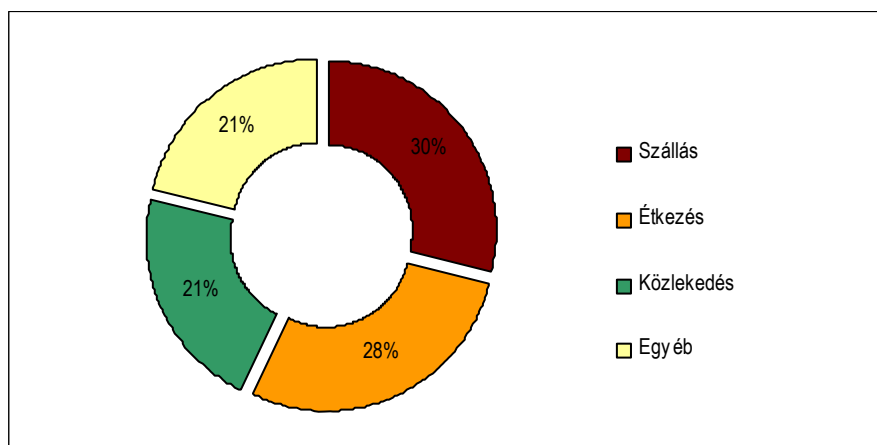
18. ábra

A többnapos utazásokon részt vevő személyek aránya, 2008

Az utazásokhoz kapcsolódóan a lakosság fogyasztása 292 milliárd forintra becsülhető, ez a háztartások fogyasztási kiadásainak 2,2%-ának felelt meg. Ennek 30, illetve 28%-át szálláshely-, valamint vendéglátó-szolgáltatások és élelmiszerek vásárlására, 21%-át pedig közlekedésre (beleszámítva az üzemanyag-vásárlásokat is) fordították.

Kiadásszerkezet a többnapos belföldi utakon, 2008

A hétvégi típusú utazások jellemzői

Egy-három éjszakáig tartó utazáson a magyar lakosság több mint negyede vett részt legalább egyszer 2008-ban.

Regionális szempontból igen jelentős különbségek figyelhetők meg az országon belül. A fővárosban lakók körében az utazáson részt vevők aránya 44%, míg a Dél-Alföldön lakóknak alig ötöde, az ország többi területén élőknek pedig csak negyede tett ilyen utazást.

Sajátos módon befolyásolta az utazást a **háztartások összetétele**. Az egytagú háztartást alkotók – jellemzően idősek, nyugdíjasok – 24%-a utazott az időszak során. A kettő–négy tagú háztartásokban élőknel 29–30% volt ez az arány.

A jövedelmi helyzetet – a kérdés érzékenysége miatt – évek óta áttételesen vizsgáljuk. A saját **anyagi helyzetüket** átlag felettinek értékelők közel fele tett belföldön hétvégi típusú utazást, míg a nagyon szűkös körülmények között élőknek csupán 15%-a. **A gazdaságilag aktívaknak** jóval nagyobb az esélyük a turizmusba való bekapcsolódásra, mint a munkanélkülieknek vagy az idősebb korosztályba tartozó nyugdíjasoknak. Kiemelkedően nagy arányban utaztak az alkalmazottakat foglalkoztató egyéni vállalkozók (36%), a társas vállalkozások tulajdonos tagjai, illetve alkalmazottai (35%), míg a nyugdíjasoknál mindössze 22% volt ez az arány.

Az iskolai végzettség is jelentős hatással van az utazási aktivitásra; a felsőfokú végzettségűek 47, a középfokú végzettséggel rendelkezők 29, az alacsonyabb végzettségűek 19%-a utazott.

A nyaralóval, hétvégi házzal rendelkező háztartások tagjainak kétharmada vett részt ilyen utazáson, a második otthonnal nem rendelkezőknek csupán negyede. A vizsgálat segítségével kísérletet lehet tenni a második otthonok (nyaralók, „víkendházak”, üdülési jogok stb.) elterjedtségének mérésére is. Ezek szerint a lakosság üdülővagyonára kb. 200 ezer létesítményre becsülhető.

Hasonlóan jelentős kapcsolat figyelhető meg a **személygépkocsi-használat** és az utazási aktivitás között. A személygépkocsit használó háztartások lényegesen nagyobb arányban számoltak be 1–3 éjszakás utazásról, mint a személygépkocsit nem használók.

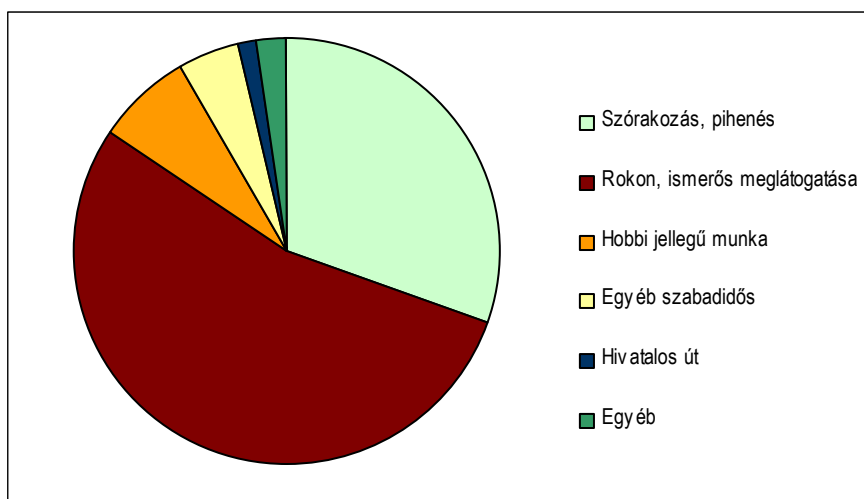
Az **utazások gyakorisága** azok körében, akiknek része volt hétvégi típusú utazásokban átlagosan csak 6 alkalom volt 2008-ban. A vizsgált időszakban 16 millió utazáson összesen 48 millió napot töltött el a lakosság.

A lakosság személygépkocsival való felszereltségéből következik, hogy a hétvégi típusú utazások esetében a választott **közlekedési módok** közül személygépkocsit 76, autóbust 13, vonatot 11%-ban vettek igénybe.

Az utazáson töltött idő több mint fele rokon, ismerős meglátogatása céljából történt, a vallási, nemzeti és családi ünnepek, – a 2008-ban gyakori ún. hosszú hétvégék következtében. További jelentősebb súlyú **motiváció volt** a szórakozás, pihenés, sportolás, illetve a hobbi jellegű munkavégzés.

20. ábra

A belföldi utazáson töltött idő megoszlása az 1–3 éjszakás utakon, 2008

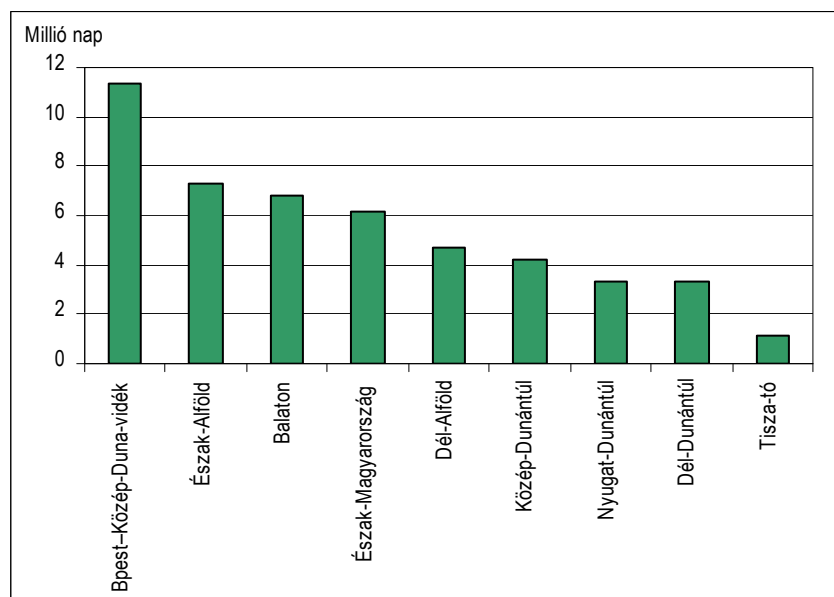

Mindezzel szoros összefüggésben van az is, hogy **az igénybe vett szállástípusok** között 59%-ot képvisel a rokon, ismerős által biztosított szállás, míg 22%-ot a saját második otthon igénybevétele, a kereskedelmi szálláshelyek közül a szállodák (10%) voltak a legnépszerűbbek.

A hétvégi típusú utazások harmadát a 25–44 éves **korosztályba** tartozók tették, a 45–64 évesek részesedése 30%, míg a 15–24 éveseké, illetve a 64 évesnél idősebbeké 11–11% volt. Különösen figyelemre méltó a fiatal korosztályok alacsony részesedése.

Az utazások **fogadó turisztikai régiók** szerinti eloszlása azt mutatja, hogy az utazások legnagyobb része a saját régióba irányult. Budapest–Közép-Duna-vidéken realizálódott az összes utazásra fordított idő 23%-a. Észak–Alföld, a Balaton, továbbá Észak-Magyarország részesedése 15, 14, illetve 13% volt a teljes belföldi-vendég-forgalmon belül.

Az 1–3 éjszakás utak során eltöltött idő turisztikai célrégió szerint, 2008

A hétféltípusú utazások során **153 milliárd forintot költött el a lakosság**, amiből 64 milliárd forint a közép-magyarországi lakosokhoz köthető.

A hétféltípusú utazásokra fordított kiadásból 43 milliárd forintot közlekedésre, 42 milliárdot étkezésre, 34 milliárdot pedig szállásra költöttek az utazók, egy turista egy nap alatt átlagosan 3162 forintot költött el.

A négy- és annál több éjszakás utak jellemzői

A szabadidő turisztikai célú felhasználását elsősorban a legalább négyéjszakás távolléttel járó utazások jellemzik, ilyenek **a lakosság csupán ötöde** vett részt 2008-ban. Ezeknél az utazásoknál a **regionális különbségek** lényegesen nagyobbak, mint a rövidebb, hétféltípusú utazások esetében. Az ország gazdaságilag kevésbé fejlett régióinak lakossága a turisztikai célú utazásoknak is kevésbé részese. A fővárosiak több mint harmada, a Dunántúlon élőknek 17–20%-a, az Alföldön lakóknak kevesebb mint 15%-a vett részt ilyen utazáson.

A háztartás összetétele szintén jelentősen befolyásolta az utazáson való részvétel valószínűségét. Az egyedülállók 15, a gyermektelen fiatal párok 28, az 1–3 gyermeket nevelő párok által alkotott háztartásokban élők 26–27%-a vett részt ilyen utazáson.

Természetesnek mondható a jövedelmi, anyagi feltételek különbözőségének hatása, mivel a szabadon elkölthető (diszkrécionális) jövedelemhányad az, amit, ha az igény más tekintetben megvan, turizmusra lehet költeni. A négyszeres különbségek az utazási aktivitásban egyébként kisebbek annál, mint amit a lakosság jövedelmi különbségei alapján feltételezni lehetne. A saját anyagi helyzetüket átlag felettinek érző háztartásoknak 40, az átlagos anyagi helyzetűeknek 25, a szerény

vagy nagyon szűkös körülmények között élőknek mindössze 15, illetve 9%-a utazott az időszak során belföldre ilyen időtartamra.

Azt, hogy az utazási aktivitás szoros kapcsolatban van **a háztartások anyagi helyzetével**, jól mutatja az a tény is, hogy a hétvégi házzal, nyaralóval rendelkező háztartásokban élők 59%-a utazott el hosszabb időre, akár a saját nyaralójába, akár más típusú szálláshelyre. A személygépkocsit használók közül minden negyedik, a többiek közül azonban csak minden kilencedik személy utazott belföldön öt vagy annál több napra.

A gazdasági aktivitás tekintetében az látható, hogy miközben a vállalatnál, a társas vállalkozásoknál dolgozó alkalmazottaknak 22, addig a nyugdíjasoknak 16%-a tett 3 éjszakánál hosszabb utazást.

Iskolai végzettség szempontjából vizsgálva ezeket az utazásokat megállapíthatjuk, hogy a képzettebb rétegek életvitelében, kulturális igényeiben fellelhető különbségek a turizmusban való részvételben is megnyilvánulnak, a felsőfokú végzettségűek 36, a középfokúak 21, illetve az alapfokúak 11%-a vett részt ilyen utazáson.

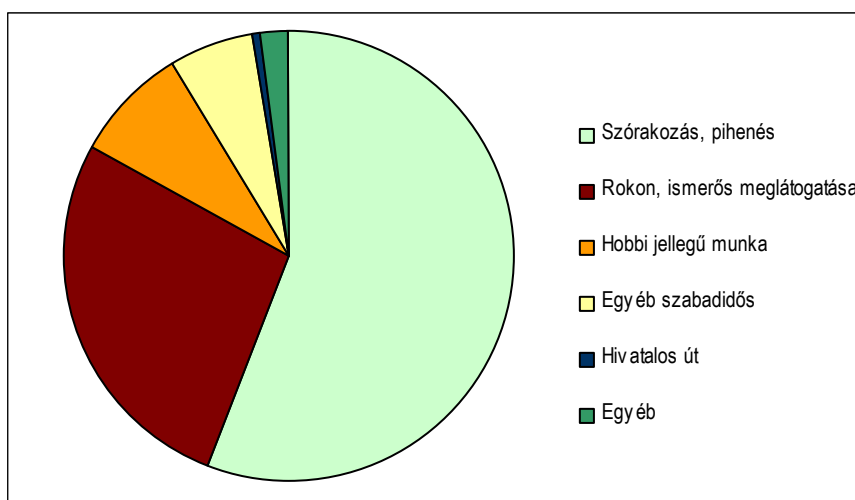
A viszonylag szerény aktivitást tanúsító magyar háztartások szokásai annyiban követik a nemzetközi trendeket, hogy terjedőben vannak a második, harmadik szabadságok, illetve utazások. Az utazó háztartások átlagosan 2,7 alkalommal indultak ilyen hosszú utazásra az év során.

2008 folyamán a lakosság 5,3 millió négy- vagy annál több éjszakás utazást tett, melyek során 39 millió napot töltött el.

Az utazások legfontosabb **motivációja** a tartós utaknál a szórakozás, pihenés (57%) volt, de figyelmet érdemlő a rokonok, ismerősök meglátogatása is (27%), az utazáson töltött idő 8%-a kertészkedéshez vagy más hobbi jellegű munkavégzéshez kötődött. A motiváció szoros kapcsolatban van a célrégióval; a Balatonnál töltött idő 79%-a a szórakozást, pihenést szolgálta, míg a Budapest–Közép-Duna-vidék turisztikai régióban a rokon-, barátlátogatás célú utazások megközelítették a pihenési célú utazásokét.

22. ábra

**A belföldi utazáson töltött idő megoszlása
a négy- vagy annál több napos utakon, 2008**

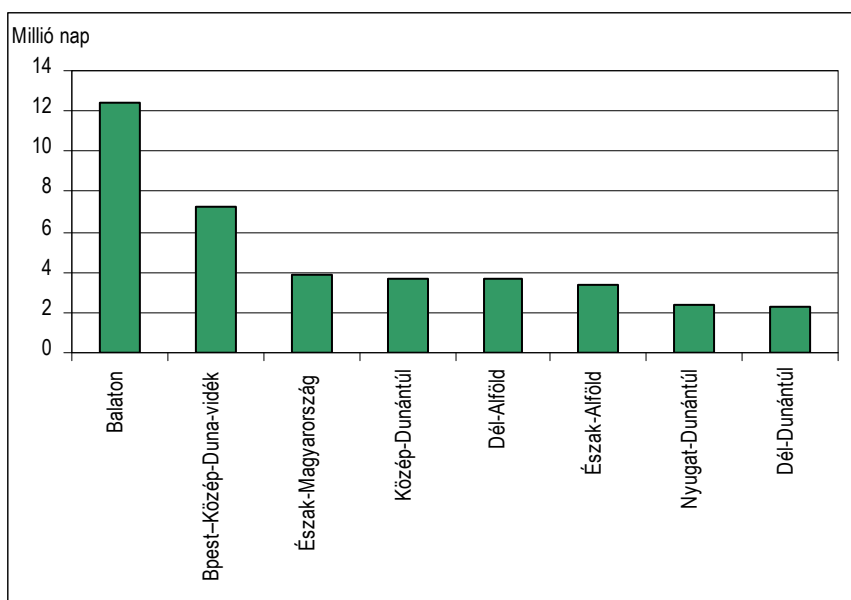
Saját második otthon 28, ismerős által biztosított **szálláslehetőséget** 35%-ban vettek igénybe az utazók. Ez utóbbi megoldás is arra mutathat, hogy miközben az utazási aktivitás alacsony, azok, akik résztvevői a turizmusnak, annak csak szerényebb módzatait engedhetik meg maguknak, és éppen az egyik legdrágábbnak vélt szolgáltatáson, a szálláshelyen tudnak költséget megtakarítani. Valószínűleg az üdüléscekk-rendszer pozitív hatásával magyarázható, hogy a kereskedelmi szálláshelyek közül a szállodák (19%) és a panziók (6%) voltak a legnépszerűbbek.

Az utazásokon töltött idő 28%-a a 45–64 évesek, 21%-a pedig az ennél idősebbekhez kötődik. A 25–44 évesekre jutott az eltöltött idő negyede, a 15–24 évesekre pedig a tizede.

Sajátos módon alakul a kibocsátó, fogadó régiók viszonya. A Közép-Magyarországon (ezen belül is első sorban Budapesten) lakók tartózkodási ideje a Balatonnál több mint 6 millió nap, ami a régió belfölddivendég-forgalmának közel a fele. Emellett Budapest–Közép-Duna-vidék turisztikai régió szerepét érdemes kiemelni a belföldi turizmusban, ahol a vendégforgalom 70%-a Közép-Magyarországról származik. E két célrégió adta a teljes belfölddivendég-forgalom felét. Az ország többi részére – ahogy a rövid utaknál is – elsősorban a régióon belüli utazások voltak a jellemzők.

23. ábra

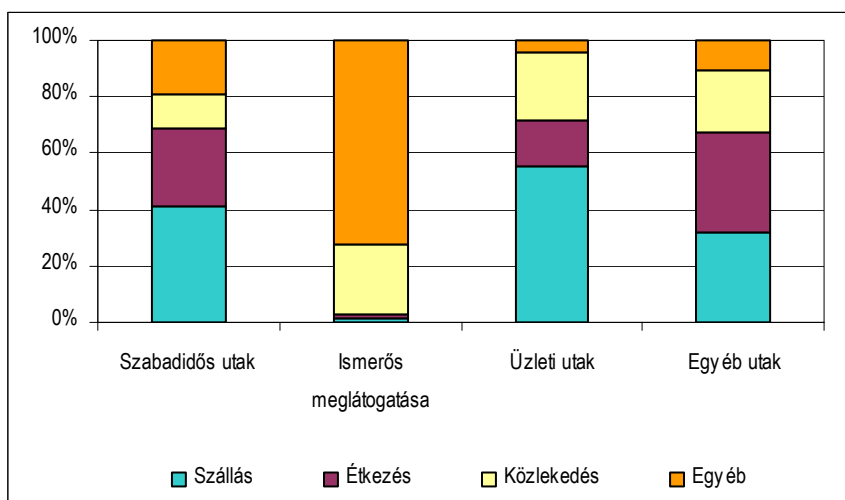
A négy- vagy annál több éjszakás utak során eltöltött idő turisztikai célrégió szerint, 2008

A 4 és annál többéjszakás utazások során 139 milliárd forintot költött a lakosság, összességében kevesebbet, mint a hétvégi típusú utazásokra. A kiadások 37%-át szállásra, 29, illetve 14%-át pedig étkezésre és közlekedésre fordították. Egy utazó egy napi kiadása 3530 forint volt 2008-ban, ami a motiváció, a célrégió vagy éppen a szálláshely igénybevétele szerint jelentősen szóródik.

24. ábra

A turisztikai kiadások megoszlása a négy- vagy annál több éjszakás utak fő motivációi szerint, 2008

8. tábla

Belföldi utazások jellemzői az utazás hossza szerint, 2008

Utazás hossza	Utazások száma, ezer fő	Eltöltött idő, ezer nap	Átlagos tartózkodási idő, nap	Összes kiadás, millió forint	Egy főre jutó egy napi átlagos kiadás, forint
Hétvégi típusú	16 456	48 369	2,9	152 948	3 162
4 és annál több éjszakás	5 298	39 354	7,4	138 907	3 530
Összesen	21 753	87 723	4,0	291 855	3 327

4. A lakosság utazásai külföldön

A külföldre tett utazások főbb jellemzői

A lakosság 2008-ban összesen 17,4 millió utazást tett a határon túlra, ez lényegében megfelelt az egy évvel korábbi adatnak. Az utazások 2/3-át **(11 millió alkalom) az egynapos**, éjszakázás nélküli, a szomszédos országokba, közeli úti célra irányuló **utazások** tették ki. Ezeknek az utazásoknak csak 1/3-a volt szabadidős vagy hivatalos, azaz turisztikai célú. Az utazás indítéka leggyakrabban az egyes termékekben és szolgáltatásokban meglévő árkülönbségek, valamint az árfolyam erős ingadozása adta pillanatnyi előnyök kihasználását jelentő **vásárlás**, továbbá a **munkavégzés** miatti napi ingázás.

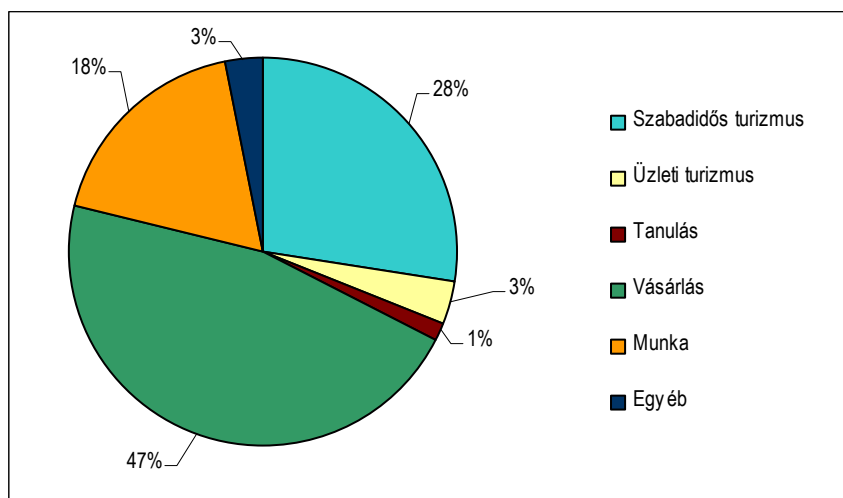
9. tábla

A külföldre tett látogatások száma és aránya határszakaszonként, 2008

Határszakasz	Egynapos	Többnapos	Látogatások összesen	Egynapos látogatások aránya, %
	látogatások			
	ezer látogatás			
Osztrák	4 904	2 545	7 448	65,8
Szlovén	345	43	388	88,9
Horvát	247	483	731	33,8
Szerb	476	181	657	72,4
Román	884	434	1 318	67,1
Ukrán	617	197	814	75,8
Szlovák	3 534	1 044	4 578	77,2
Budapest (Ferihegy)	0	1 494	1 494	0,0
Összesen	11 006	6 422	17 428	63,2

Különösen élénk volt a napi ingázás az osztrák és a szlovák határszakaszon, erős szezonális ingadozás pedig nem jellemezte ezeket az utakat.

25. ábra

Az egy napra külföldre látogatók megoszlása, 2008

Az ukrán határszakaszt leggyakrabban vásárlási céllal lépték át, ahol az utak több mint 3/4-ét ez a cél jellemezte, bár számukat tekintve ezt az osztrák, illetve a szlovák határszakaszon megvalósuló vásárlási célú utak többszörösen meghaladták.

A legtöbb munkavégzési célú út az osztrák határszakaszon keresztül valósult meg, (több mint 1,4 millió, 29%), arányuk azonban a szlovén határszakaszon volt a legnagyobb.

2008-ban az egynapos utazások csaknem 1/3-a kapcsolódott turisztikai motivációhoz. Ezen belül az üzleti utazások aránya csekély, az összes egynapos útnak csak 3,5%-át érte el. A legtöbb üzleti út a szlovák, illetve osztrák határ-

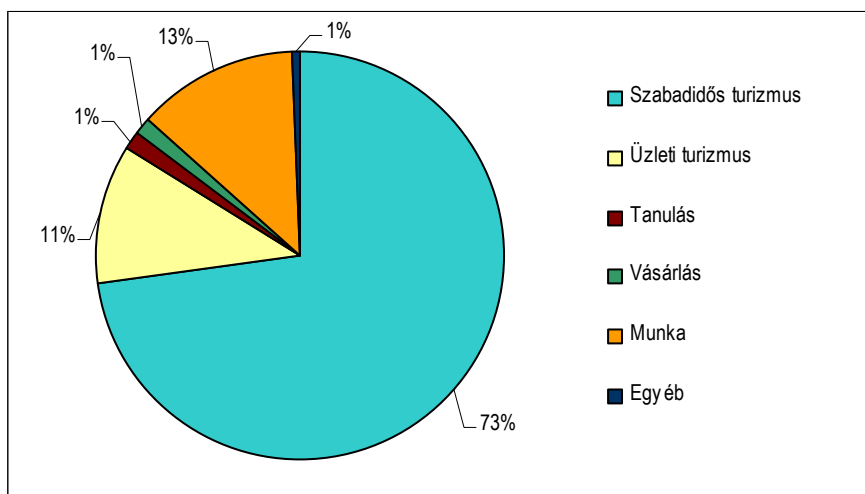
szakaszon bonyolódott le. A szabadidős utazási cél a szlovák, a szerb és a román határszakaszon haladta meg, vagy érte el az országos (28%-os) átlagot.

A **többnapos utazások** 84%-át a lakosság turisztikai céllal tette 2008-ban. Ezen belül a szabadidős turizmus szerepe a döntő, arányuk az összes többnapos utazáshoz viszonyítva 73, míg az üzleti céllal tett utazásoké csak 11%. Ez utóbbiak arányát felülmúlták a 13%-ot képviselő, munkavégzési céllal tett utazások, melyek az elmúlt öt évben folyamatosan emelkedtek. A vásárlási célú utazások száma és aránya – az egynapos utazásoknál képviselt arányhoz képest – a többnapos utaknál alacsony, a tanulási céllal tett utazások számát is alig haladják meg, részesedésük pedig egyaránt 1–1% volt.

A többnapos utazások 40%-a az osztrák határszakaszon keresztül történt 2008-ban, ezt követte a Ferihegyi repülőtér és a szlovák határszakasz a maga 23, illetve 16%-ával. Az összes többi határszakasz részesedése 1 és 7% között mozgott.

26. ábra

A több napra külföldre látogatók megoszlása, 2008

A lakosság külföldi látogatásainak során a szomszédos országokat részesítette előnyben. Az utazások számát tekintve (az 5. helyen szereplő Németországot és a 8. helyezett Csehországot leszámítva) a szomszédos országok találhatók a rangsor elején. Ausztria és Szlovákia kiugró mértékben vezeti a listát (6, illetve 4 millió utazással). A környező országokba tett utazások az összes utazás 79%-át képviselték. Az első 20 célország közül csak egyetlen Európán kívüli található, az Egyesült Államok, mely a 17. általunk leglátogatottabb ország. Amennyiben az éjszakázással járó utakat vesszük csak figyelembe, a célországok rangsora megváltozik, a lista elejére az elsősorban munkavállalási céllal felkeresett országok (Nagy-Britannia, Ausztria, Németország, Egyesült Államok stb.) kerültek.

2008-ban 725 milliárd forintot költött el a magyar lakosság külföldön. A többnapos utazások az utazási kedvet érintő hatásokra – mint a határnyitások, jogszabályi változások, jövedéki áruk behozatala stb. – kevésbé reagálnak, mint az egynapos utazások.

Az egy napra látogatók 89 milliárd forintot költöttek külföldön, ebből 62 milliárdot (70%) vásárlási célú utazásokon. Az üzleti utakon megvalósult 8 milliárdos (9%) kiadással együtt megállapítható, hogy az egynapos utakon megvalósult külföldi kiadásoknak csak a 20%-a köthető a turisztikai célú utakhoz.

A többnapos utakra jutó kiadások (636 milliárd forint) közel 140 milliárd forintos növekedése az utazások számának és az átlagos tartózkodási idő, valamint az egy fő átlagos napi kiadásának növekedéséből adódott. A lakosság külföldi kiadásainak 70%-a turisztikai, 25%-a pedig munkavégzési célú utakhoz kötődött. Az összes külföldi fogyasztás 64%-a (465 milliárd forint) kapcsolódott a turisztikai motivációjú utazásokhoz, melyből 43 milliárd forintot fordítottak nemzetközi közlekedésre a külföldre utazók. Azon 20 ország közül, ahol a magyarok 2008-ban a legtöbbet költöttek, az egy főre jutó egy napi átlagos kiadás a franciaországi utakon volt a legmagasabb (15 200 forint) és Romániában a legalacsonyabb (4500 forint).

A magyarok minden utazásra fordított 10 forintjukból 7-et költöttek el az Európai Unió országaiban, és minden negyedik forintjukat a szomszédos országok valamelyikében.

Az utazással eltöltött idő

Amíg az utazások számát tekintve az egynapos látogatások aránya a legmagasabb, addig a tartózkodási időt véve alapul a többnapos, ezeken belül is a 4 vagy annál több éjszakás utazások voltak többségben, arányuk összesen 78%. 2008-ban a lakosság 84 millió napot töltött külföldön, ennek több mint 1/3-át a III. negyedévben. Az 1–3 éjszakás utazások 2005-től tartó folyamatos visszaszorulása azt jelenti, hogy a magyarok, ha tehetik inkább 4 vagy több éjszakára utaztak külföldre. Ezt jelzi ezen utazások arányának 2005-től tartó emelkedése. 2008-ban megállt a 2004-től tapasztalható tendencia, miszerint csökkent a többnapos utazások száma, az ezekhez kapcsolódó átlagos tartózkodási idő pedig 2005 óta folyamatosan növekedett, 2008-ban 11,3 nap volt.

10. tábla

A külföldre látogatók tartózkodási ideje és aránya

Időszak	Egynapos utazások		Többnapos utazások, ezen belül				Összesen	
			1–3 éjszakás utazások		4 vagy többéjszakás utazások			
	tartózkodási ideje, ezer nap	aránya, %	tartózkodási ideje, ezer nap	aránya, %	tartózkodási ideje, ezer nap	aránya, %	tartózkodási ideje, ezer nap	aránya, %
2004	9 462	15,3	7 891	12,8	44 298	71,9	61 650	100,0
2005	10 765	17,9	8 663	14,4	40 759	67,7	60 187	100,0
2006	10 589	17,4	7 820	12,8	42 451	69,8	60 861	100,0
2007	11 322	16,0	6 795	9,6	52 516	74,4	70 632	100,0
2008	11 006	13,1	7 542	9,0	65 315	77,9	83 864	100,0

Amíg az egynapos utazások esetében csökkenést, az egy hónapnál rövidebbeknél mindössze 7%-os növekedést tapasztaltunk 2007-hez képest, addig az igazán **hosszú (30 napon túli) utazások** tekintetében különösen nagy, 22%-os bővülés történt az utazások számában. Mivel az utazások ezen utóbbi csoportjánál az átlagos tartózkodási idő is 20%-kal nőtt, így a tartózkodási idő tekintetében nagyobb emelkedés volt, 46%-os. A negyedéves, illetve hosszabb utazásoknál jelentősebb növekedést (41% az utazások számában és 64% a tartózkodási időben) regisztráltunk 2008-ban.

A **munkavégzési céllal** tett utazásoknál mind számuk, mind az ezekre fordított kiadások évről évre növekedtek. A 2007. évi kiadásokhoz viszonyítva a növekedés kiugróan magas (93-ról 162 milliárd forint).

A növekmény kifejezetten a hosszú tartózkodással járó utazásokból adódott. Míg az egynapos utazások esetében még gyenge csökkenés volt, illetve az egy hónapnál rövidebb utakon is csak 1,8 milliárd forint a növekedés, addig az egy hónapnál hosszabb utazásoknál 67 milliárd forintos növekedés történt. Ezen utóbbi kategóriában az átlagos tartózkodási idő csaknem 200 nap. A hazánkat Ferihegyen keresztül elhagyó magyarok 12,9%-a munkavállalási céllal utazott, míg e csoport a kinn tartózkodási időből már 56,9%-kal részesedett. Ez lényegében azt jelenti, hogy a repülővel utazó magyarok száz külföldi vendég-éjszakájából 57 éjszaka (ha az üzleti turizmust is ide értjük, akkor 62 vendégéjszaka) a munka motivációjú utakhoz kötődött 2008-ban. A munkavállalási céllal több napra külföldre látogató magyarok elsősorban Ausztriába, Németországba és Nagy-Britanniába utaztak, együttes arányuk 63% (utazásaik száma meghaladja a félmilliót).

A Nagy-Britanniába irányuló (repülővel történő) munkavégzési célú kiutazások különös szerephez jutottak, mivel Nagy Britannia (és Írország) nyitotta meg elsőként munkaerőpiacát az újonnan csatlakozók előtt, ezért ma már viszonylag sokan élnek a lehetőséggel, és a fapados repülőjáratokkal évente 2–3 alkalommal is hazautaznak, és az ottani életvitelszerű kiadásaikkal szerepeltek a felvételen. A hazai fogyasztás, a nemzeti fogyasztás számításában, valamint a fizetési mérleg összehasonlításakor erre a körülményre is figyelemmel kell lenni.

11. tábla

A munkavállalási céllal külföldre tett utazások adatai az utazás hossza szerint

Utazás hossza	Utazások száma, ezer utazás	Tartózkodási idő, ezer nap	Külföldi költség, millió forint
Egynapos utazások	1 986	1 986	4 912
2–30 napos utazások	596	3 093	16 819
30 napnál hosszabb utazások	233	26 825	140 630
ebből: 90 napnál hosszabbak	121	20 957	110 132
Összesen	2 814	31 904	162 360

A belföldre és külföldre irányuló többnapos szabadidős utazások összehasonlítása

A lakosság 2008-ban 70%-kal kevesebb többnapos szabadidős utazást tett külföldre, mégis több mint másfélszer többet költött külföldön⁵, mint belföldön. Fontos eltérés a két utazási típus között, hogy az átlagos tartózkodási idő a belföldi utazásoknál 4 nap, míg a külföldi utak esetében meghaladta a 7 napot. Az egy fő egy napjára jutó kiadások különbsége elsősorban abból adódik, hogy a lakosság a belföldi utazásai során több mint 72%-ban térítéssel nem járó szálláshelyeket (barát, rokon által biztosított szállást vagy saját nyaralót, második otthont) vett igénybe, illetve a külföldi utak miatti nagyobb távolság következtében többet költ utazásra is. A nagy eltérést az is magyarázza, hogy a külföldre irányuló utazásokhoz sokkal nagyobb mértékben társulnak a szabadidő eltöltéséhez nem kapcsolódó vásárlások is.

12. tábla

A lakosság belföldi és külföldi többnapos szabadidős utazásainak főbb jellemzői, 2008

	Utazások száma, ezer utazás	Az utazással eltöltött idő, ezer nap	Az utazások átlagos hossza, nap	Az utazásra fordított kiadások, millió forint	Egy fő napi átlagos kiadása, forint
Belföldi utazások	20 957	84 921	4,1	277 829	3 272
Külföldi utazások	4 681	35 216	7,5	433 146	12 300
Együtt	25 638	120 137	4,7	710 975	5 918

5. Szálláshely-szolgáltatás

2008-ban Magyarországon a (kereskedelmi és magán-) szálláshely-szolgáltatást nyújtó egységek 530 ezer férőhelyet biztosítottak a vendégek számára, ezek 57%-a kereskedelmi szálláshely volt. A kereskedelmi egységek részesedése Budapesten, a Dunakanyarban és a Velencei-tónál volt a legnagyobb arányú (90%, 76% és 70%), míg a Balatonnál a legkisebb (37%).

Teljesítmény szempontjából a kereskedelmi szálláshelyek forgalma a legjelentősebb, ezek az egységek bonyolították le a 2008. évi teljes vendégforgalom közel 84%-át. A kereskedelmi szálláshelyekre irányuló külföldi vendég-forgalom részesedése 88, a belföldi vendég-forgalomé közel 80%. Kiemelkedő arányú a kereskedelmi egységek vendégforgalmának a részesedése a budapesti egységekben (98%), de átlag feletti még a Dunakanyarban és Sopron–Kőszeghegyalja üdülőkörzetben is.

⁵ A külföldi utazásokhoz kapcsolódó 433 milliárd forint lakossági kiadásból 79 milliárd forint a hazai rezidenseknél (pl.: utazási szervezési és közvetítési díjak, hazai utaztatók szolgáltatási díjai) maradt.

Szálláshely-kínálat

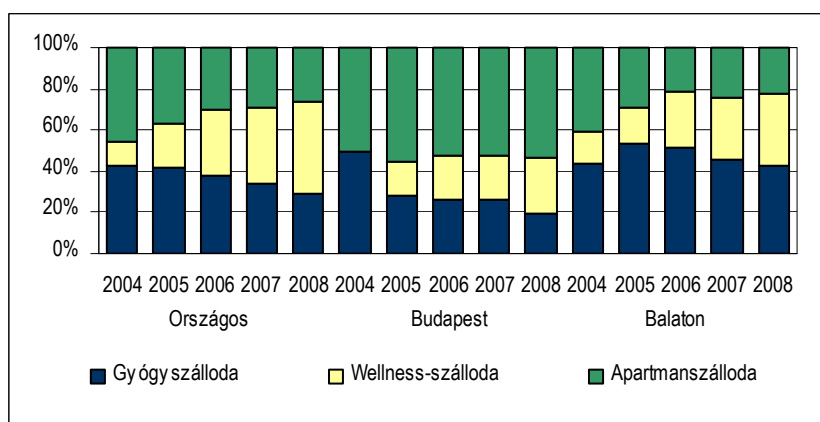
A kereskedelmi szálláshelyek kapacitása

2008 júliusában 2924 kereskedelmi szálláshely közel 118 ezer szobával – ezen belül a kempingek 35 ezer lakóegységgel – és 303 ezer férőhellyel várta a vendégeket.

A turisztikai főidényben 875 **szálloda** működött az országban. A szállodák 51 ezer szobával és az összes kereskedelmi szálláshelyi férőhely több mint egyharmadával (116 ezer férőhellyel) rendelkeztek. A működő egységek száma közel azonos nagyságú, mint amennyi 2007-ben volt. A szállodák száma emelkedett 2%-kal, míg a panziók és egyéb szálláshelyek száma 2, illetve 3%-kal csökkent. A szállodák esetében – az egycsillagos egységek kivételével – minden kategóriában bővült a működő egységek száma (1–15%). A legjelentősebb emelkedést az öt- és négycsillagos egységek regisztrálták (15; 14%). A szállodai férőhelyek több mint egyötödével a gyógy- és wellness-szállodák rendelkeztek, az összes szálloda közül 54 gyógy-, valamint 82 wellness-szállodaként működött. Míg a gyógyszállók száma 2%-kal csökkent, a wellness-szállodáké 40%-kal nőtt az előző évhez képest. A szállodák közül 49 ház apartmanszállodaként üzemelt.

27. ábra

A gyógy-, wellness- és apartmanszállodák aránya

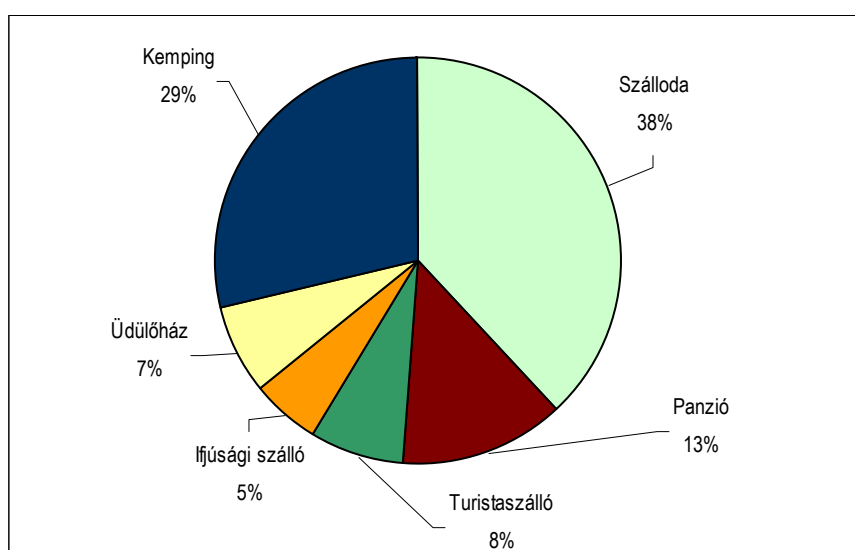
2008-ban 81 új szálloda kezdte meg működését, ezek kapacitása 3117 szoba volt, ugyanakkor 9 szüntette meg a tevékenységét. Az újonnan üzembe helyezett szállodák közül 5 kapacitása haladta meg a 100 szobát, 39 ház kapacitása maradt 25 szoba alatt, az átlagos üzemméret pedig 40 szoba körül alakult. Az új házak közül 2 öt-, 24 négy-, 44 három-, 8 két-, illetve 3 egycsillagos, a minőségi összetétel érzékelhetően javult az utóbbi 3–4 évben. Az új egységek közül 10 wellness-, egy pedig gyógyszállodaként üzemel. Budapesten 19, a Balatonon 4 szálloda nyílt 2008-ban. A megszűnt egységek többsége három-, illetve kétcsillagos szálloda volt.

2008 júliusában a működő **panziók** száma 1126 volt. A panziók a kereskedelmi szálláshelyi férőhelyek 13%-ával (39 ezer férőhellyel) álltak a vendégek rendelkezésére.

A többi szállástípus közül – bár a kapacitásukat tekintve a férőhelyek elsősorban a nyári üdülési szezonra korlátozódnak – kiemelkedtek a **kempingek**. A 249 egység a szállodák kapacitásának háromnegyedével, 88 ezer férőhellyel rendelkezett. A kempingek mellett 346 üdülőház is működött, 21 ezer férőhellyel. A **turista- és ifjúsági szállók** együttes férőhely-kapacitása az összes kereskedelmi szálláshelyi férőhely-kapacitás 13%-át tette ki.

28. ábra

A kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek megoszlása szállástípusonként, 2008. július 31.

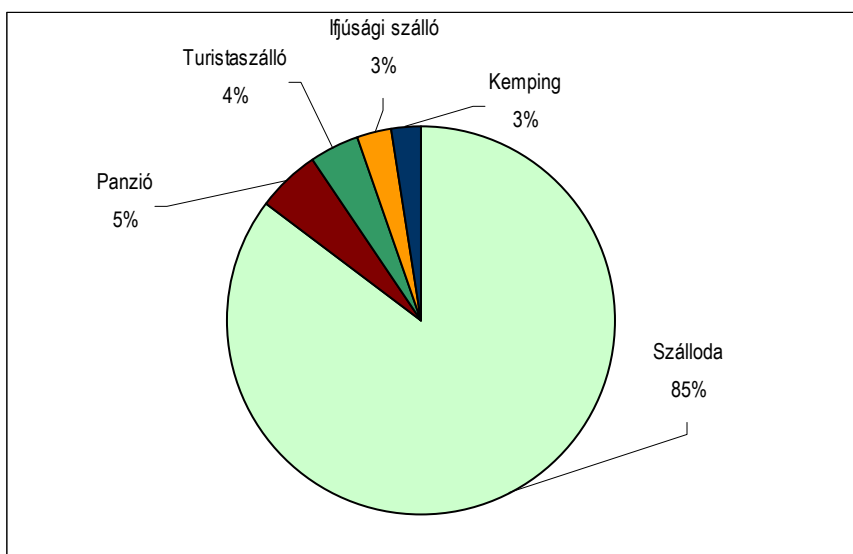

A szállodák többsége (63%) egész évben működött, míg kisebb részükhöz (37%) idényszerűen tartott nyitva, az átlagos működési napok száma 252 nap volt.

Budapestre a szállodatípusú egységek túlsúlya volt jellemző, így a 217 kereskedelmi szálláshely 90%-a szálloda vagy panzió típusba tartozott. Míg a szállodák száma 2%-kal emelkedett, az összes kereskedelmi szálláshely száma 3%-kal visszaesett. Az összes kereskedelmi szálláshelyi férőhely nagy részével – 34 ezer férőhellyel – a szállodák rendelkeztek. Az ország 23 ötszallagos szállodája közül 16 található a fővárosban. A budapesti szállodák túlnyomó része (közel négyötöde) három- és négyoszallagos egységként működött. A szállodák közül 5 gyógy-, 7 wellness-, 14 pedig apartmanszálloda kategóriába tartozott.

29. ábra

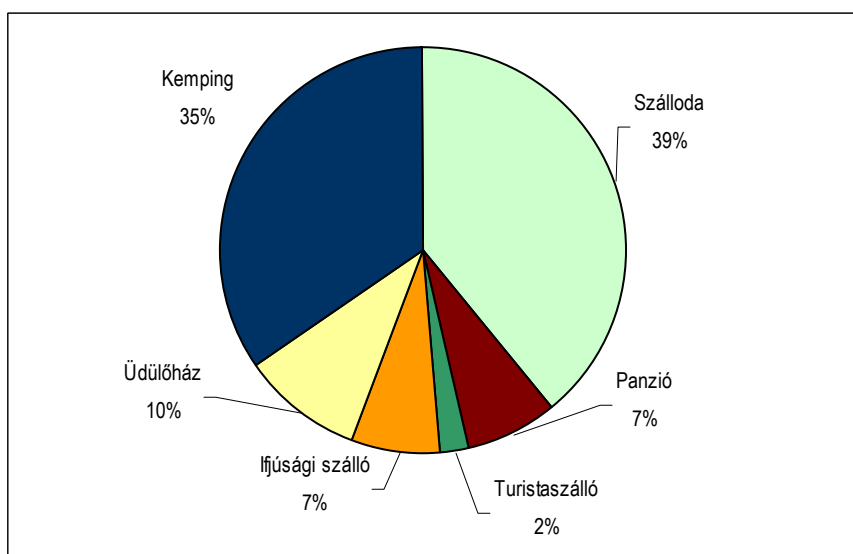
A budapesti kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek megoszlása szállástípusonként, 2008. július 31.

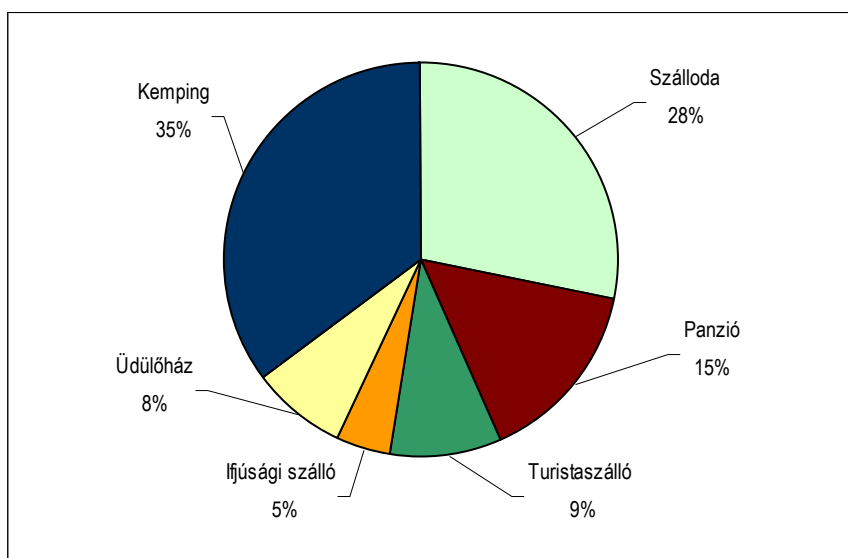
Balaton üdülőkörzetben 2008 júliusában az 519 működő kereskedelmi szálláshely közül 182 szálloda, ezen belül 19 gyógy-, 15 wellness- és 10 apartmanszálloda állt a vendégek rendelkezésére. A szállodák nagy része három-, illetve kétszintes egységeként üzemelt (76%). A balatoni üdülőkörzetben a turista-, illetve ifjúsági szállók kivételével minden szállástípus esetében csökkent a működő egységek száma 2007-hez viszonyítva. Az összes kereskedelmi szálláshelyi férőhely közel négytizede jutott a szállodákra, mely mellett a kempingek is jelentős férőhelykapacitással várták a vendégeket (27 ezer).

30. ábra

A balatoni kereskedelmi szálláshelyek férőhelyeinek megoszlása szállástípusonként, 2008. július 31.

További üdülőkörzetek kereskedelmi szálláshelyeinek férőhely megoszlása szállástípusonként, 2008. július 31.

A magánszálláshelyek kapacitása

2008. július 31-én 39 ezer hivatalosan regisztrált magánszálláshelyi vendéglátó közel 100 ezer szobával és több mint 227 ezer férőhellyel várta a vendégeket. A szállásadók, az ágyak, a szobák és a férőhelyek száma az előző év azonos időszakához képest enyhén csökkent, az egy vendéglátóra jutó szobák számának változatlansága mellett (2,5). A vendéglátók több mint négyötöde fizetővendéglátás, kevesebb mint egyötöde falusi szállásadás keretében adta ki szobáit, akárcsak egy évvel korábban. Miközben a falusi szállásadók száma 10%-kal nőtt egy év alatt, a fizetővendéglátók száma 3%-kal visszaesett. 2008-ban is a balatoni üdülőkörzetben működött a vendéglátók 60%-a, ezen belül a part menti települések részesedése 93%-os volt.

13. tábla

Magánszálláshelyek kapacitása, 2008. július 31.

Szálláshelytípus	Vendéglátók száma	Szobák száma	Ágyak száma	Férőhelyek száma
Falusi szállásadás	7 460	19 175	45 948	47 572
Fizetővendéglátás	31 711	80 621	177 698	179 865
Ország összesen	39 171	99 796	223 646	227 437

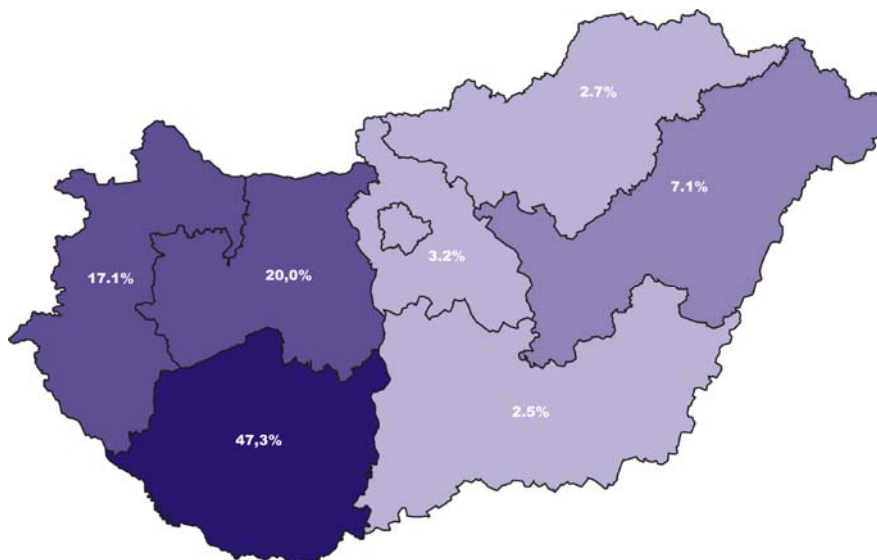
2008-ban a *fizetővendéglátás* férőhelyeinek száma Sopron–Kőszeghegyalja és Budapest kiemelt üdülőkörzetekben 8, illetve 6%-kal nőtt, míg a Mecsek és Villány, illetve a Tisza-tó üdülőkörzetekben kismértékben, 1, valamint 3%-kal bővült. A hazai fizetővendéglátók 68%-a a Balaton térségének a környezetében fogadta a

vendégeket. A tóparti települések férőhelyeinek száma tovább csökkent a 2007 azonos időszakához képest, a változás mértéke 6% volt. Dunakanyar területén a férőhelyek száma 6, a Velencei-tó–Vértes kiemelt üdülőkörzetben 14%-kal esett vissza, míg a Mátra–Bükk-térségben a férőhelyek száma alig észrevehetően, 4%-kal csökkent.

A vizsgált időszakban a közel 32 ezer fizetővendéglátó 47%-a a dél-dunántúli, 20%-a a közép-dunántúli, 17%-a a nyugat-dunántúli régiókban várta a vendégeket a férőhelyek hasonló arányú megoszlása mellett. A tárgyévben a fizetővendéglátó-helyek száma a dél-dunántúli régióban (5%-kal) közel 15 ezer egységre csökkent, az észak- és a dél-alföldi, továbbá a közép-magyarországi régiókban 10, 14 és 9%-kal bővült. Az észak-magyarországi régióban a férőhelyek kismértékű (0,4%-os) növekedése mellett 3%-kal mérséklődött a szállásadók száma.

32. ábra

**Fizetővendéglátás vendéglátóinak megoszlása,
tervezési-statisztikai régiók szerint, 2008. július 31.**

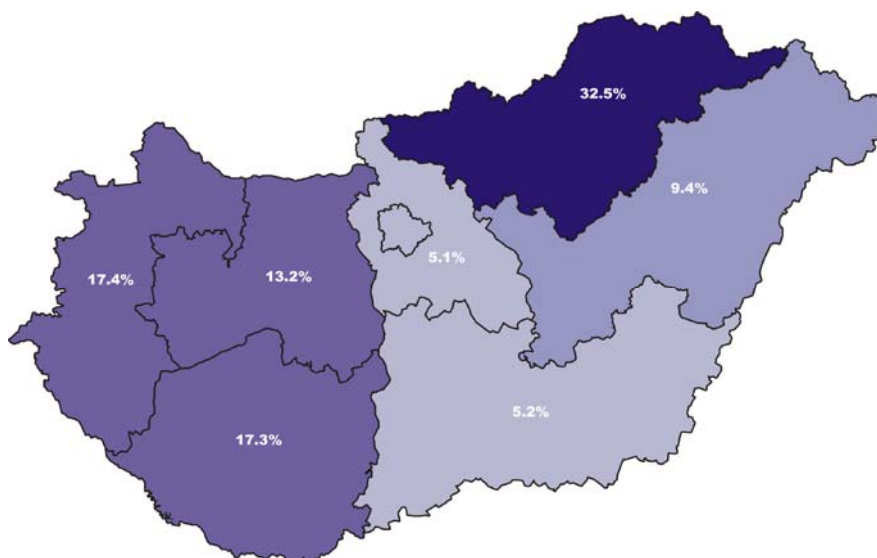
A falusi szállásadás férőhelyeinek száma Sopron–Kőszeghegyalja és Velencei-tó–Vértes kiemelt üdülőkörzetekben valamelyest csökkent, míg Mátra–Bükk, Mecsek–Villány, Dunakanyar és Tisza-tó területén bővült 2008-ban. Az elmúlt évben a Balaton kiemelt üdülőkörzetébe tartozó part közeli településeknél 7%-kal visszaesett, a további balatoni települések esetében 3%-kal nőtt a férőhelyek száma, a vendéglátók számának emelkedése mellett. A falusi szálláshelyek, illetve a férőhelyek tekintetében a Tisza-tó, illetve a Dunakanyar üdülőkörzetekben tapasztalhattunk jelentős növekedést a tárgyévben, az egységek száma 41 és 25%-kal, a férőhelyek száma 32, illetve 18%-kal bővült.

A vizsgált évben a falusi szállásadók az észak-magyarországi és a dunántúli régiókban összpontosultak. 2008 júliusában Észak-Magyarországon a vendégek elszállásolására már 2233 falusi vendéglátó biztosított több mint 15 ezer férőhelyet (közel 6 ezer szobával), amely az összes falusi vendéglátó 33%-át és az összes

falusi férőhely 30%-át jelentette. A dél- és a nyugat-dunántúli régiókban egyaránt, a közel 1400 falusi szállásadó 8 ezernél is több férőhellyel várta a vendégeket.

33. ábra

**Falusi szállásadás férőhelyeinek megoszlása
tervezési-statisztikai régiók szerint, 2008. július 31.**

Szálláshelyek vendégforgalma

A kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalma

2008-ban 7,7 millió külföldi és belföldi vendég 20 millió éjszakát töltött el, lényegében ugyanannyit, mint az előző évben. A Balatonon az országos átlagnak megfelelően csökkent az éjszakák száma (1%-kal), míg Budapesten 2,5%-kal esett vissza 2007-hez képest. A 2009 februárjában közzétett előzetes és végleges adatok közötti eltérés a vendégforgalmi adatok esetében az 1%-ot sem érte el.

A kereskedelmi szálláshelyekre 2008 folyamán 3,5 millió, az előző évinél 2%-kal több **külföldi vendég** érkezett, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma – a rövidebb átlagos tartózkodási időnek köszönhetően – visszaesett 10 millióra (2%-kal).

A külföldiek aránya az összes vendéget tekintve 46%-ot tett ki, míg a vendégéjszakák számából magasabb arányban, 50%-kal részesedtek a külföldiek (azaz átlagos tartózkodási idejük meghaladta a belföldi vendégekét).

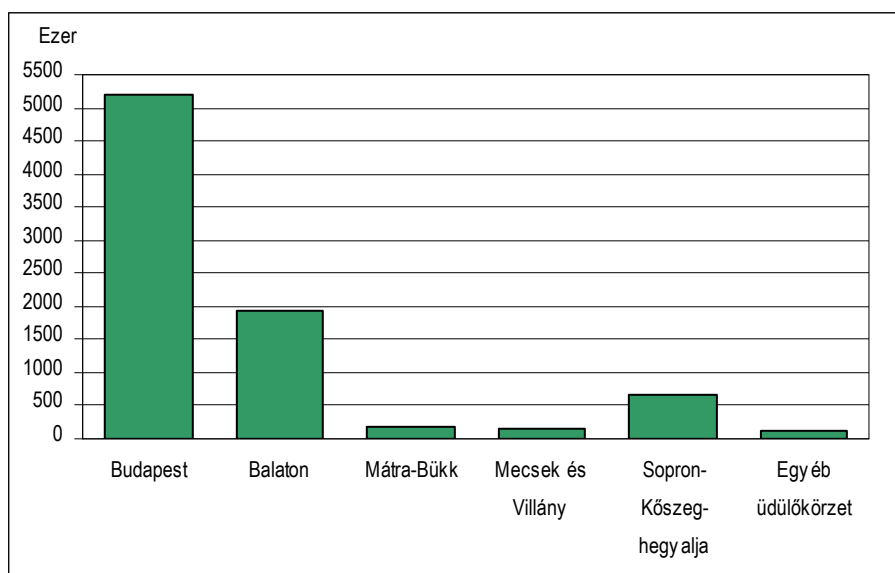
A vendégforgalom 80%-át jelentő szállodákban nem történt jelentősebb változás a külföldi vendég-éjszakák számában az előző évhez képest. A háromcsillagos egységeken kívül, ahol 2%-kal emelkedett, és az ötcsillagos egységeknél, ahol stagnált a forgalom, mindegyik kategóriában csökkent a külföldiek által eltöltött éjszakák száma. Legnagyobb mértékű (13%-os) visszaesésről az egycsillagos egységek számoltak be, bár ezek súlya elhanyagolható. Az egyéb típusú szálláshelyek közül a külföldi vendég-forgalom a turisztaszállók (17%) és a kempingek (2%)

esetében bővült, a többi szállástípusban csökkent. Nagyobb mértékű csökkenésről az ifjúsági szállók számoltak be, amelyekben 22%-kal esett vissza a külföldiek által eltöltött éjszakák száma.

A külföldivendég-forgalom erős területi koncentráltóságára utal, hogy a vendégéjszakák közel háromnegyedét a fővárosban és a Balatonnál regisztrálták. A balatoni üdülőkörzetben 5, Budapesten pedig 2%-kal csökkent a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák száma 2007-hez képest. A további üdülőkörzetek közül a Dunakanyarban (7%), a Velencei-tó térségben (26%) csökkent az éjszakák száma, miközben a többi üdülőkörzet esetében emelkedés volt. A legnagyobb mértékű növekedést a Tisza-tó (43%), valamint a Mátra–Bükk (17%) térségben tapasztalták a szálláshelyek üzemeltetői. Az előző években is megfigyelt tendencia 2008-ban is folytatódott, miszerint a **tervezési-statisztikai régiók** közül Közép-Magyarországra irányult a külföldi vendégek forgalmának több mint fele. A második és harmadik legnépszerűbb régió a külföldiek körében továbbra is Nyugat-, illetve Közép-Dunántúl volt, ezeken a helyeken regisztrálták a külföldivendég-éjszakák 28%-át. A vendégéjszakák száma legnagyobb mértékben az észak-magyarországi régióban nőtt 2007-hez képest, de kismértékű növekedést tapasztaltak a nyugat-dunántúli, valamint dél-alföldi régióban is (1–1%).

34. ábra

A külföldivendég-éjszakák száma a kiemelt üdülőkörzetek kereskedelmi szálláshelyein, 2008

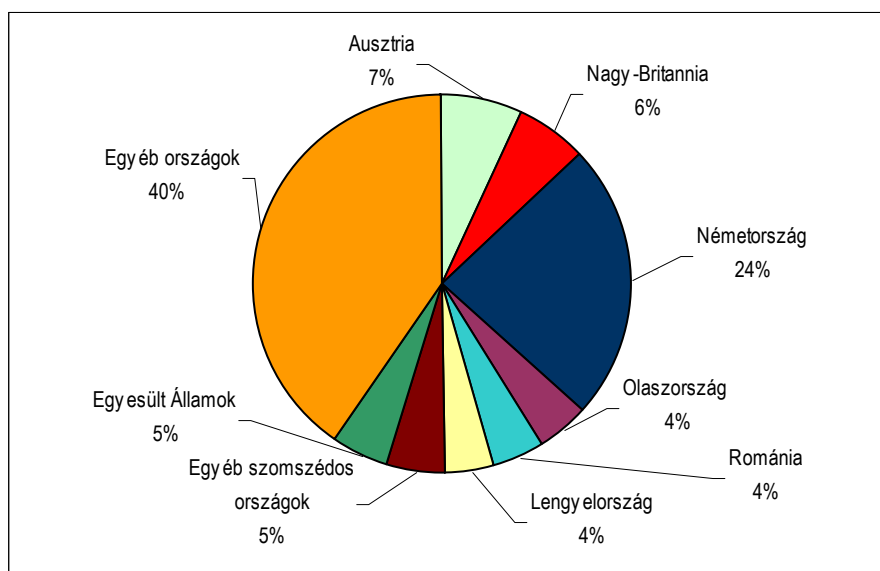

Európa országaiból 3%-kal több vendég érkezett, akik az előző évhez képest változatlan számú éjszakát töltöttek el a kereskedelmi szálláshelyeken. Az Európai Unió 26 tagországából 2,5 millió vendég látogatta meg a kereskedelmi szálláshelyeket, az általuk eltöltött vendégéjszakák száma meghaladta a 7,5 milliót. Az unióból érkezők éjszakáik háromnegyedét szállodákban töltötték. Évek óta átalakulóban van a vendégforgalom szerkezete, ennek ellenére még jelenleg is

Németországból érkezik a legtöbb (minden negyedik) vendég. Az Európai Unión belüli jelentősebb küldő országok közül a német, az olasz és az osztrák vendégéjszakák száma csökkent a vizsgált évben, míg a brit, a román és a lengyel vendégéjszakák száma emelkedett. A környező országokból érkező vendégek által eltöltött éjszakák száma jelentős növekedést mutatott Horvátország és Románia esetében.

35. ábra

**A külföldi vendégéjszakák számának megoszlása
a főbb küldő országok szerint, 2008**

Az Európán kívüli földrészekről (Ausztrália és Óceánia kivételével) csökkenő forgalmat jelentettek a kereskedelmi szálláshelyek 2007-hez viszonyítva. Az Európán kívüli legjelentősebb küldő ország az Egyesült Államok, ahonnan közel 200 ezer vendég érkezett hazánkba 2008-ban. Jelentős szerepet töltenek be az ázsiai országok (közel 250 ezer vendéggel), ezen belül legfőképpen Japán.

A **külföldi vendégek átlagos tartózkodási ideje** a kereskedelmi szálláshelyeken 2008-ban változatlanul rövid, 2,8 éjszaka volt, ami kevesebb, mint az előző évben mért átlagos tartózkodási idő. A szálloda típusú egységekben (szállodákban és panziókban egyaránt) átlagosan 2,7, a gyógyszállókban 4,4, a wellness-szállodákban 2,8 éjszakát töltöttek el a külföldiek.

A határforgalmi jelentésből származó adatok alapján a külföldi látogatók kereskedelmi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakái meghaladják a kereskedelmi szálláshelyek által jelentett külföldi vendég-forgalmat.

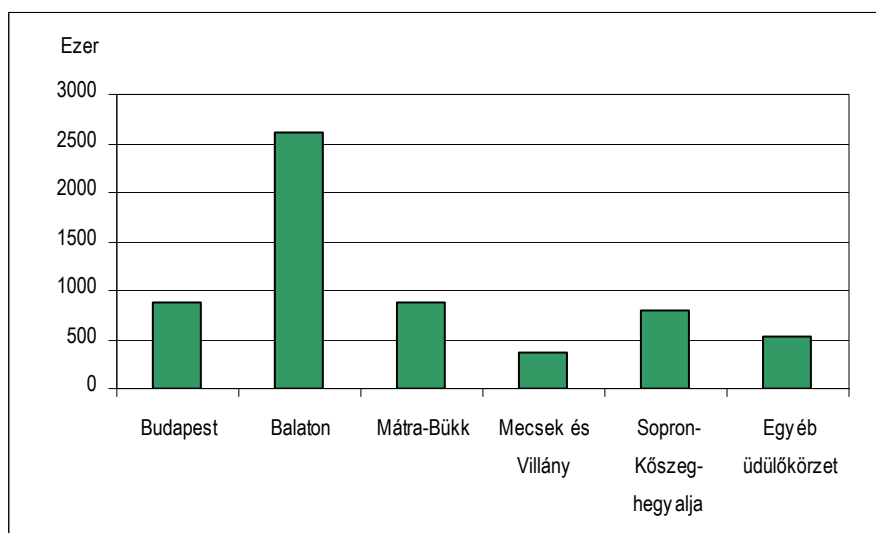
A kereskedelmi szálláshelyek 2008-ban több mint 4 millió **belföldi vendéget** fogadtak, akik 10 millió vendégéjszakát vettek igénybe. A vendégek száma 3%-kal nőtt, míg a vendégéjszakák száma nem változott 2007-hez képest.

A belföldi vendég-forgalom kevésbé koncentrált a szállodákra, mint a külföldi, ugyanakkor az utóbbi években megfigyelhető a belföldi forgalom eltolódása

a magasabb kategóriájú szállodák felé. Az öt-, illetve négycsillagos szállodák esetében 15, illetve 9%-kal nőtt a vendégéjszakák száma. A belföldivendég-forgalom – a vendégéjszakák száma alapján – a panziók, a turistaszállók és az ifjúsági szállók kivételével minden szállástípusban nőtt. A növekedés egyik szállástípusnál sem volt jelentős, a szállodáknál 2, míg az üdülőházaknál és a kempingeknél 1%-os volt az emelkedés 2007-hez képest.

36. ábra

A belföldivendég-éjszakák száma a kiemelt üdülőkörzetek kereskedelmi szálláshelyein, 2008

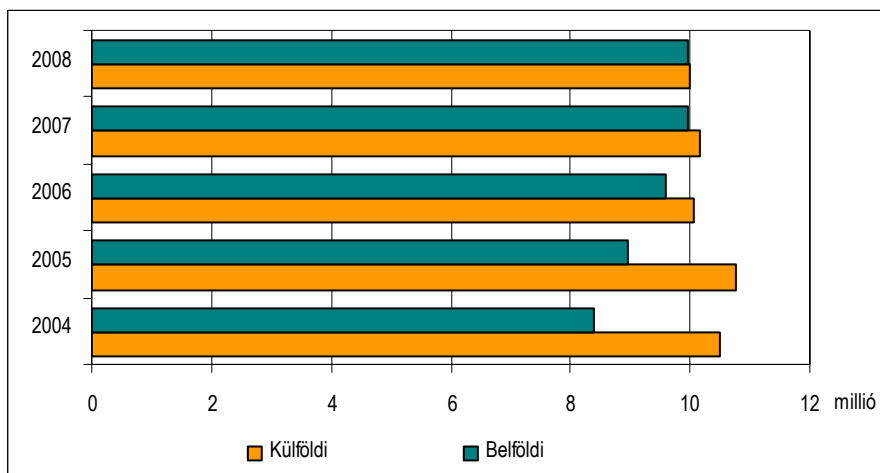

A belföldivendég-forgalom kevésbé összpontosult a fővárosra, a vendégéjszakák csupán 9%-át regisztrálták Budapesten. A vendégek által eltöltött éjszakák száma az üdülőkörzetek felében emelkedett, míg a másik felében visszaesett. A legnagyobb növekedést a Tisza-tó (35%) és Sopron-Kőszeghegyalja (16%) üdülőkörzetben jelentették, míg a Velencei-tó–Vértes (7%), illetve a Mecsek és Villány (6%) térségekben volt a legjelentősebb csökkenés. A **tervezési-statisztikai régiók** közül Nyugat- és Dél-Dunántúl voltak a legnépszerűbbek a belföldi vendégek körében, ahol összesen 3,8 millió éjszakát regisztráltak. A többi régióba – Dél-Alföld kivételével – közel azonos (1,3–1,4 milliós nagyságrendű) belföldi forgalom irányult. A régiók közül Közép-Magyarországot, Közép-Dunántúlt, Észak-Magyarországot és Észak-Alföldet a forgalom csökkenése jellemezte, a többi régióban növekedést mértek.

A **belföldiek** 2008-ban átlagosan 2,4 éjszakát tartózkodtak a kereskedelmi szálláshelyeken. Az átlagosnál kissé hosszabb időt töltöttek a kempingekben (2,9), az üdülőházakban (2,7) és az ifjúsági szállókban (2,7).

37. ábra

A külföldi és belföldi vendégek által eltöltött vendégéjszakák száma a kereskedelmi szálláshelyeken

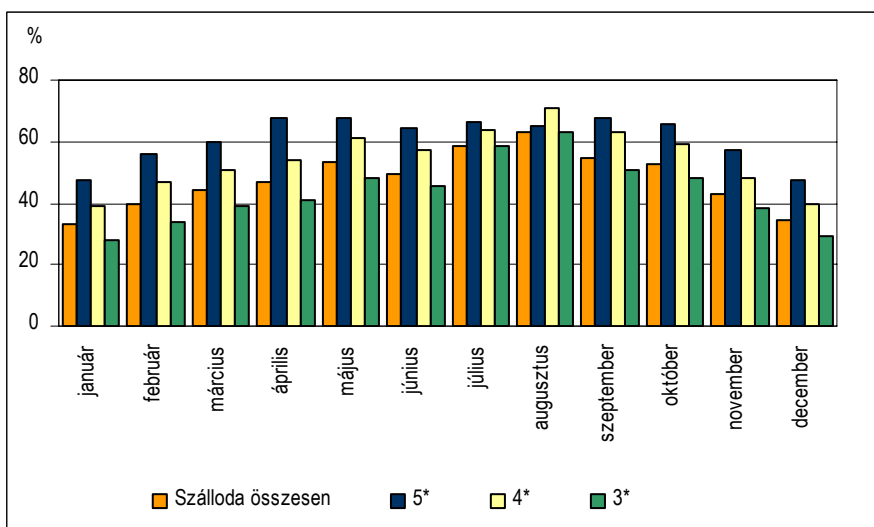

A kereskedelmi szálláshelyek kapacitáskihasználtsága

A szállodák átlagos szobafoglaltsága 2008-ban 48,5%-os volt, ami másfél százalékponttal kevesebb, mint a 2007-ben mért érték. Az év során július, augusztus és szeptember hónapokban működtek a szállodák a legmagasabb (55–63%-os) szobafoglaltsággal. Ebből a szempontból a két leggyengébb hónapnak – 33%-os, illetve 35%-os kapacitáskihasználtsággal – január és december bizonyult. A legmagasabb (61–55%-os) kihasználtsággal a négy- és ötcillagos házak működtek 2008-ban. A gyógyszállodák ehhez hasonló (átlagosan 61%-os), a wellness-szállodák alacsonyabb (47%-os) szobafoglaltságot mutattak.

38. ábra

A szállodák szobafoglaltságának alakulása, 2008

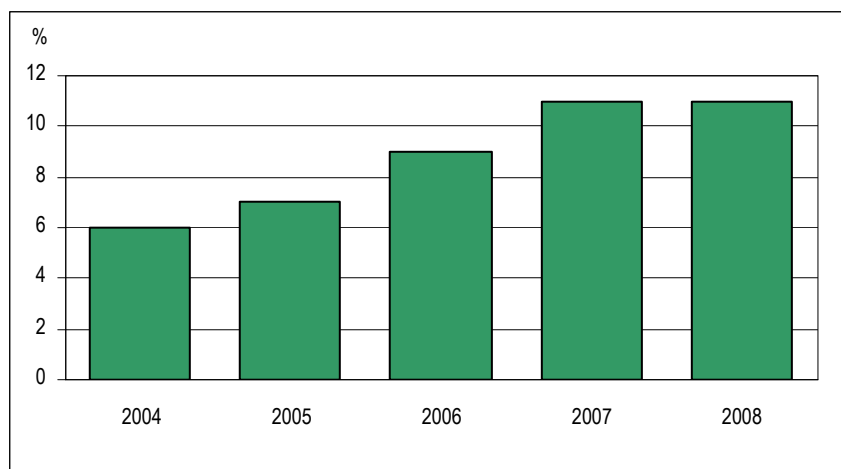
A **többi szállástípust** (panziók, ifjúsági szállók, turistaszállók, üdülőházak) átlagosan 20–26%-os szobafoglaltság, a kempingeket 11%-os férőhely-kihasználtság jellemezte az év folyamán. A legmagasabb szobakihasználtságot ezek közül a szállástípusok közül a panziók, a legalacsonyabbat a turistaszállók érték el.

Utazási célok

2008-ban a kereskedelmi szálláshelyekre érkező vendégek 69%-ának **utazási célja** szabadidejének eltöltése volt. A szabadidejük eltöltése végett érkezett vendégek 11%-ának az egészségturizmus volt a legfőbb motivációja. A vendégek egytizede kongresszusra, konferenciára, egyötödük hivatalos (üzleti) célból érkezett. Az üzleti és kongresszusi vendégek aránya az ötcillagos szállodákban (együttvéve 52%) lényegesen magasabb volt, mint a többi szállodakategóriában (30–39%). A gyógy szállodákba a vendégek 43%-a, a wellness-szállodákba minden ötödik vendég érkezett egészségturisztikai céllal. 2008-ban a fő szállástípusok közül a panziókban volt a legmagasabb az üzleti célból érkezők aránya (33%). A turista- és ifjúsági szállókba, üdülőházakba és kempingekbe túlnyomó többségben szabadidő-eltöltési célból érkeztek a vendégek.

39. ábra

Az egészségturizmus aránya a szabadidős turizmuson belül

A kereskedelmi szálláshelyekre érkező vendégek 71%-a egyénileg, 29%-a utazási irodán keresztül foglalta le szállását. 2008-ban a foglalások 28%-át elektronikus úton intézték.

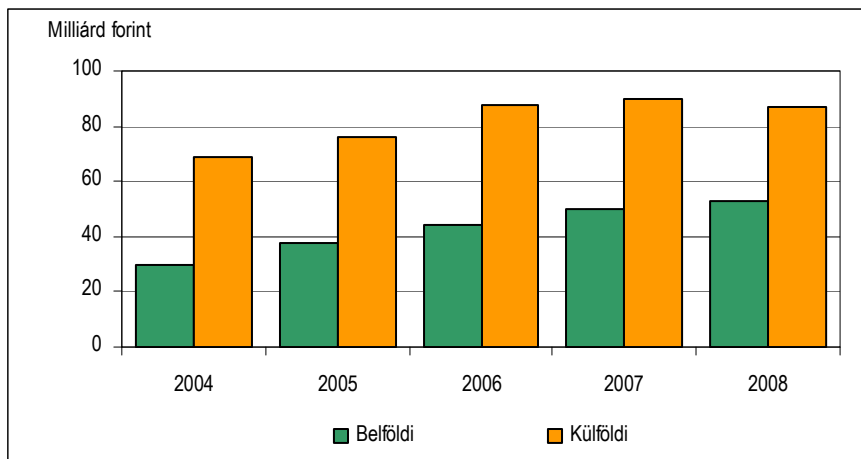
A kereskedelmi szálláshelyek bevételei

A kereskedelmi szálláshelyeken 2008 folyamán, folyó áron az előző évivel közel azonos – 140 milliárd forint – **szállásdíjbevétele** képződött, ami az összes bruttó árbevétele 57%-a. A szállásdíjak közel kétharmada a külföldi vendégektől származott. A külföldi szállásdíjbevétele az év folyamán 4%-kal visszaesett (87

milliárd forint), míg a belföldi vendégek esetében 6%-os bővülés után 53 milliárd forintot tett ki.

40. ábra

A külföldi és a belföldi szállásdíjbevételek alakulása

A szállásdíjból származó bevételek 87%-a a szállodákban keletkezett, ezen bevételek 97%-a a három-, négy- és ötszallagos egységekbe folyt be. Az összes szállásdíjbevétel további 7%-át a panziók realizálták, a fennmaradó 6% a kempingekben, üdülőházakban, ifjúsági és turistaszállókban folyt be. Folyó áron az üdülőházak és kempingek az előző évinél magasabb, a szállodák és panziók megegyező, a turista- és ifjúsági szállók pedig kevesebb szállásdíjbevételt értek el.

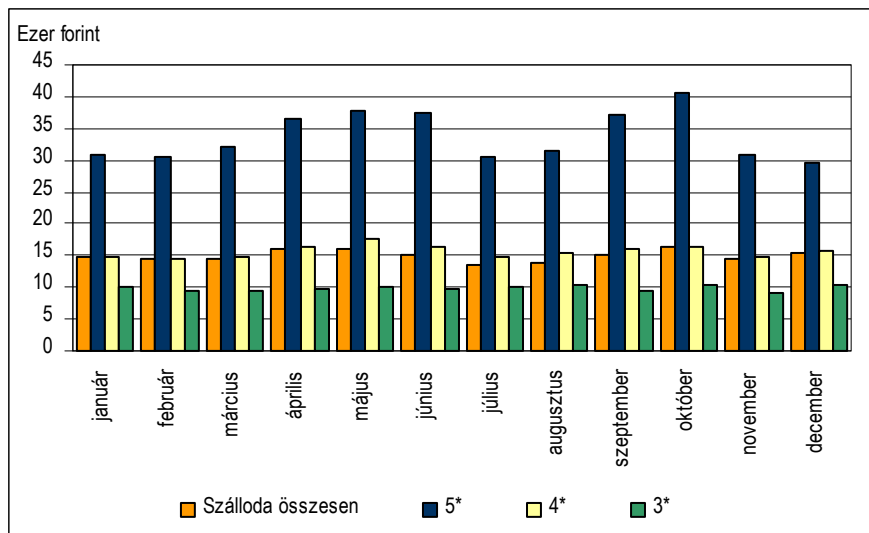
A kereskedelmi szálláshelyeken 2008-ban egy külföldi vendég-éjszakára átlagosan 8700 forint, egy belföldire 5300 forint, egy vendégéjszakára összességében 7000 forint szállásdíjbevétel jutott. Ez a 2007-hez képest a külföldiek esetében 2%-os csökkenést, míg a belföldiek esetében 6%-os emelkedést jelent folyó áron számítva. A külföldi és belföldi értékek közötti eltérés azzal is indokolható, hogy a külföldi vendégek körében népszerűbb a minőségi szolgáltatások igénybevétele. Az **egy vendégéjszakára jutó szállásdíjbevétel** a szállodákban az átlagosnál magasabb volt (egy külföldi által lefoglalt éjszakára 10 200 forint, egy belföldire 6600 forint, egy éjszakára összességében 8600 forint jutott). A többi szállástípus közül a panziókban volt a legmagasabb (4800 forint) az egy vendégéjszakára jutó szállásdíjbevétel, a többi szállástípusban 1600 és 3200 forint között alakult.

Egy kiadható szobára jutó árbevétel („REVPAR”) a szállodákban átlagosan bruttó 7200 forint volt, ami 3%-kal csökkent a 2007-ben mért mutatóhoz képest. Az ötszallagos egységek 20 900 forintot, a négyszallagos házak ennek kevesebb mint felét, 8600 forintot értek el. A panziók, üdülőházak, ifjúsági szállók egy kiadható szobára jutó szállásdíjbevétele 1900 és 2300 forint között mozgott. A legkisebb összegű (1100 forintos) egy kiadható szobára jutó szállásdíjbevételt a turistaszállók érték el. Az **egy kiadott szobára jutó szállásdíjbevétel** (átlagár) a szállodákban átlagosan bruttó 14 900 forint volt, ami megegyezik az előző évben mért értékkel.

Míg az ötcsillagos szállodákban ez az érték 34 100 forint, addig az egycsillagos egységekben átlagosan 5100 forint volt.

41. ábra

A bruttó átlagár alakulása a szállodákban, 2008

2008-ban a kereskedelmi szálláshelyek üzemeltetésében lévő **vendéglátó-egységek bevétele** folyó áron 7%-kal emelkedett, és 64 milliárd forintot tett ki. A vendéglátásból származó bevétel az év folyamán a turistaszállók kivételével minden szállástípusban emelkedett.

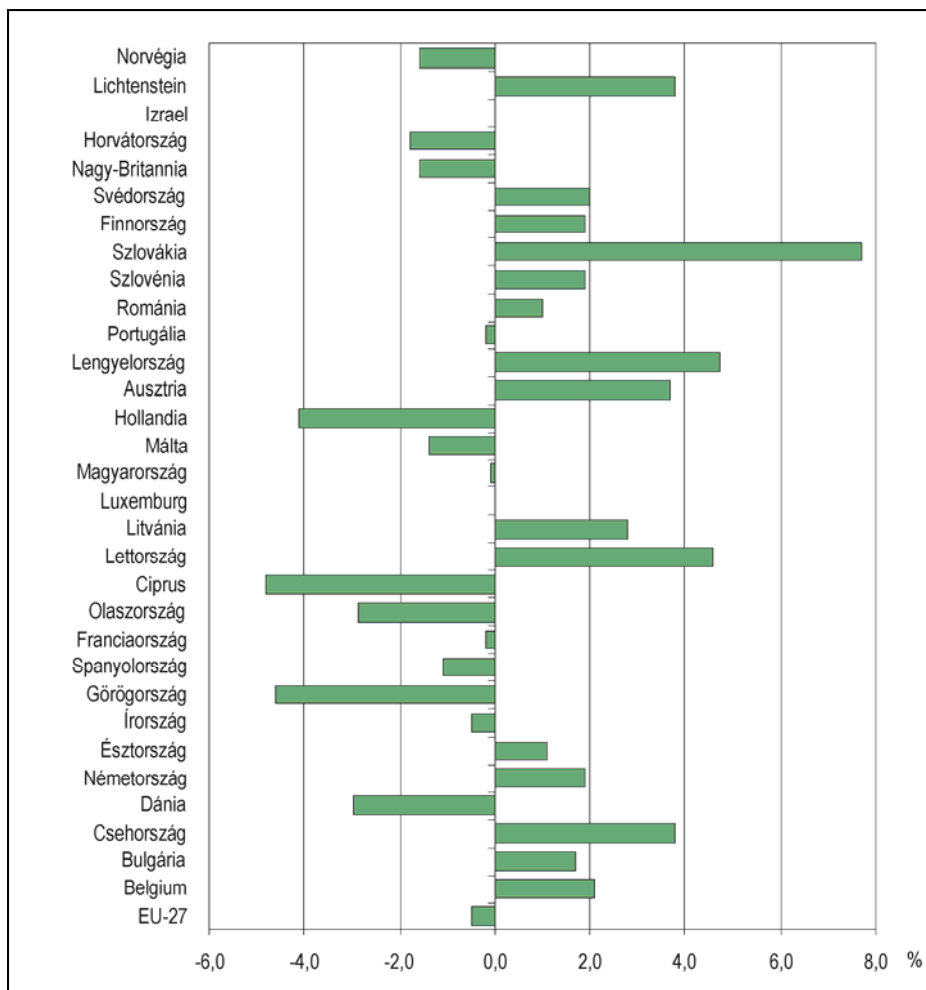
Az **egyéb szolgáltatásokból** 42 milliárd forint bevételük származott a kereskedelmi szálláshelyeknek a vizsgált évben, ami folyó áron 9%-kal esett vissza a 2007. évi bevételhez képest. Az egyéb bevételekből származó forgalom túlnyomó többségét (98%-át) a szállodák és a panziók bonyolították.

A kereskedelmi szálláshelyek az év során összesen 246 milliárd forint bevételt realizáltak, ami folyó áron megegyezik az előző évi összes bevétellel. 2008-ban a bevételek összetételére jellemző volt, hogy a szállásdíjbevétel 57, a szálláshelyi vendéglátás bevétele 26, az egyéb szolgáltatásokból származó bevétel 17%-ot tett ki.

Külföldi kitekintés

Az előzetes adatok alapján az Európai Unió szálloda típusú egységeiben (szállodák és panziók) 2008-ban a vendégek több mint 1,5 milliárd vendégéjszakát töltöttek el, amely – 2003 óta először – 0,5%-kal maradt el az előző évben mért értéktől. Jelentős eltérések figyelhetők meg a tagországokon belül, a legnagyobb visszaesést (4,8%) Ciprus regisztrálta, míg Szlovákiában 7,7%-os volt a növekedés. Az öt legtöbb vendégéjszakát regisztráló ország (Spanyolország, Olaszország, Németország, Franciaország és Nagy-Britannia) 11–17%-kal járult hozzá az – Európai Unióban ilyen típusú szálláshelyen – eltöltött vendégéjszakák számához. Magyarország a 17. helyen áll, Belgiummal és Finnországgal megegyező mértékben, 1%-át adta az unióban regisztrált összes vendégéjszakának.

**A vendégéjszakák 2008. évi számának alakulása
a szálloda típusú egységekben 2007-hez képest**

Forrás: Eurostat, Statistics in Focus 13/2009.

A magánszálláshelyek vendégforgalma

A települési önkormányzatok jelentése szerint 2008-ban 10%-kal, 969 ezerre nőtt a magánszálláshelyekre érkezett vendégek száma, akik 8%-kal több, megközelítőleg 3,9 millió éjszakát töltöttek el. Egy magánszálláshelyi vendéglátó az év során átlagosan 25 vendéget fogadott, akik átlagosan 4 éjszakára vették igénybe a szolgáltatásaikat. A belföldi vendégek száma évről évre bővül, a 2008. évi 9%-os emelkedés mellett, már több mint 684 ezer hazai vendéget regisztráltak a falusi és a fizetővendéglátó-helyeken, akik a magánszálláshelyi vendégéjszakák 65%-át, 2,5 millió éjszakát töltöttek el. A külföldi vendég-forgalom az egy év alatt 12%-kal (285 ezerre) növekedett. A külföldiek 2008. évi vendégéjszakáinak száma közel 1,4 millió volt. A belföldiek átlagosan 3,7 éjszakát, a külföldiek 4,8 éjszakát töltöttek magánszálláshelyeken 2008-ban.

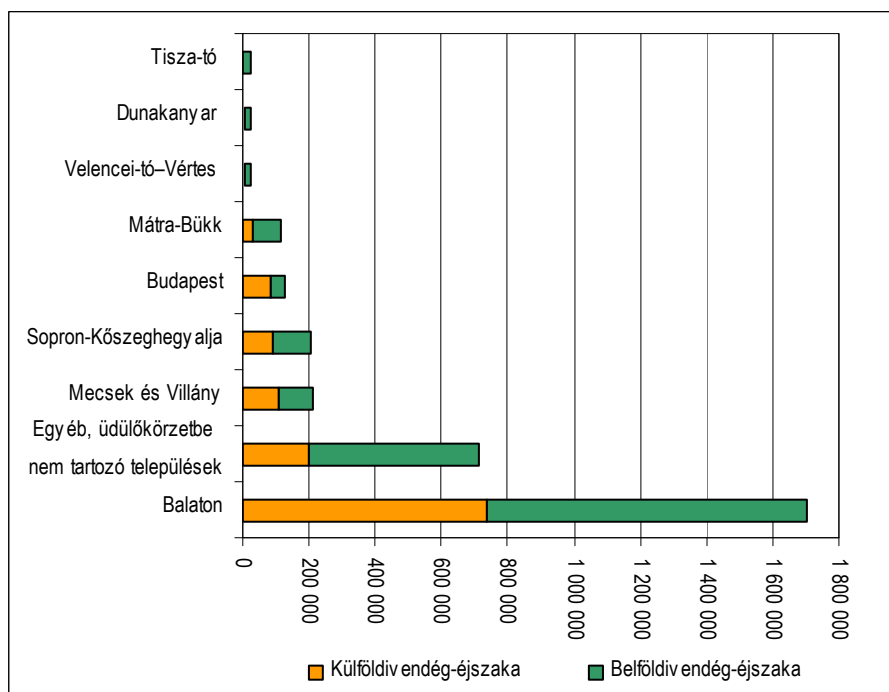
14. tábla

Magánszálláshelyek fajlagos mutatói, 2008

Megnevezés	Összes átlagos tartózkodási idő, éjszaka	Külföldiek átlagos tartózkodási ideje, éjszaka	Belföldiek átlagos tartózkodási ideje, éjszaka	Egy szállásadóra jutó	
				vendég, fő	vendégéjszaka
Falusi szállásadás	3,5	4,4	3,4	28,5	99,4
Fizetővendéglátás	4,2	4,9	3,8	24,0	100,0
Összesen	4,0	4,8	3,7	24,9	99,9

2008-ban 258 ezer külföldi és 497 ezer belföldi vendég töltött el a *fizetővendéglátó*-helyeken több mint 3 millió vendégéjszakát, a magánszálláshelyi vendégéjszakák 81%-át. A külföldi- és belföldi vendég-éjszakák aránya az egy évvel korábbihoz hasonlóan alakult, a fizetővendéglátás vendégéjszakáinak számából a hazai vendégek részesedése 2008-ban is 60%-os volt. A fizetővendéglátó-helyet igénybe vevő külföldiek és belföldiek számának 14 és 8%-os növekedése, valamint a vendégéjszakáik 10, illetve 7%-os emelkedése mellett, a fizetővendéglátó-helyeken az átlagos tartózkodási idő az egy év elteltével 4 vendégéjszaka maradt.

43. ábra

**Fizetővendéglátás külföldi- és belföldi vendég-éjszakáinak száma
üdülőkörzetek szerint, 2008**

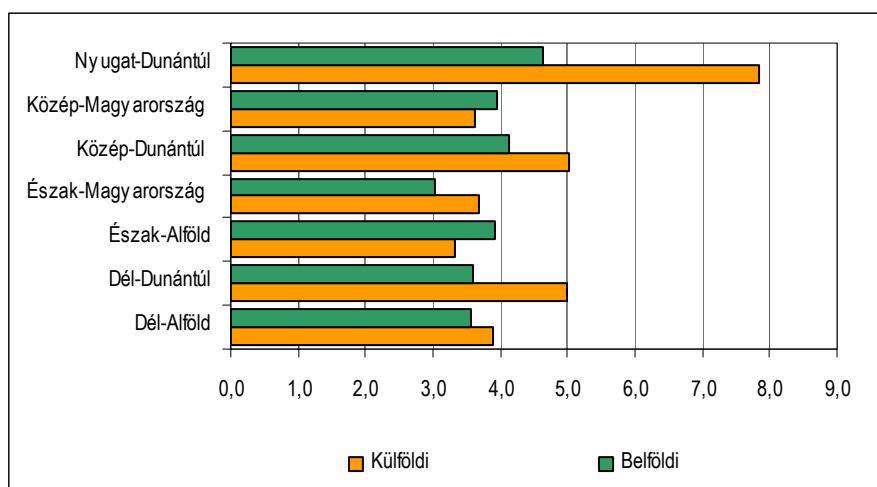
A vendégforgalom 52, a vendégéjszakák 51%-a a Balaton-part közeli településeken realizálódott 2008-ban is, akárcsak egy évvel korábban. A balatoni üdülő-

körzet part közeli települései bonyolították le a belföldivendég-forgalom több mint felét, mind a vendégszám (közel 400 ezer), mind a vendégéjszakák számát tekintve (1,6 millió). Budapest kiemelt üdülőkörzet fizetővendéglátó-helyeire külföldről (közel 23 ezren) 43%-kal érkeztek többen, mint egy évvel korábban. Budapesten a hazai vendégek száma 29%-kal emelkedett, számuk 2008-ban már a 10 ezret is meghaladta, azonban az általuk eltöltött éjszakák száma 7%-kal visszaesett. Összességében – Dunakanyar és Tisza-tó kiemelt üdülőkörzet kivételével – a korábbinál nagyobb látogatottság jellemezte az üdülőkörzeteket, amely a vendégéjszakák számának alakulásában is megmutatkozott. Mátra–Bükk kiemelt üdülőkörzet forgalma jelentősen élénkülte, az elmúlt évben már csaknem 40 ezren látogattak ide, és megközelítőleg 115 ezer éjszakára foglaltak szállást. Dunakanyar üdülőkörzetben egyaránt mérséklődött a külföldi- és a belföldivendég-forgalom, vendégéjszakáik száma összességében 64%-kal csökkent az egy év alatt.

A dél-dunántúli régióba – ahol a fizetővendéglátó-helyek 47%-a található – 22%-kal több, 121 ezer külföldi vendég érkezett a fizetővendéglátó-helyekre, mint egy évvel korábban. A tárgyévben a látogatottság az ország többi térségei közül az észak-magyarországi régióban nőtt a legnagyobb mértékben, ahol a külföldi és belföldi vendégek száma megközelítőleg egyaránt 30%-kal haladta meg a 2007. évit, vendégéjszakáik száma ezzel párhuzamosan 24%-kal, 148 ezerre nőtt. A dél- és észak-alföldi, a közép- és a nyugat-dunántúli régiók vendégforgalma szintén bővült. A dél-alföldi régióban a vendégek és a vendégéjszakák számának növekedése mellett a külföldiek által eltöltött éjszakák száma ugyancsak emelkedett, egy külföldi átlagosan 3,9 éjszakára vett igénybe szálláshelyet. A közép-magyarországi régióban a hazai fizetővendéglátást igénybe vevő vendégek száma ugyanakkor egy év alatt 38%-kal, 20 ezerre esett vissza, amely a régióban eltöltött összes vendégéjszaka 17%-os csökkenését eredményezte.

44. ábra

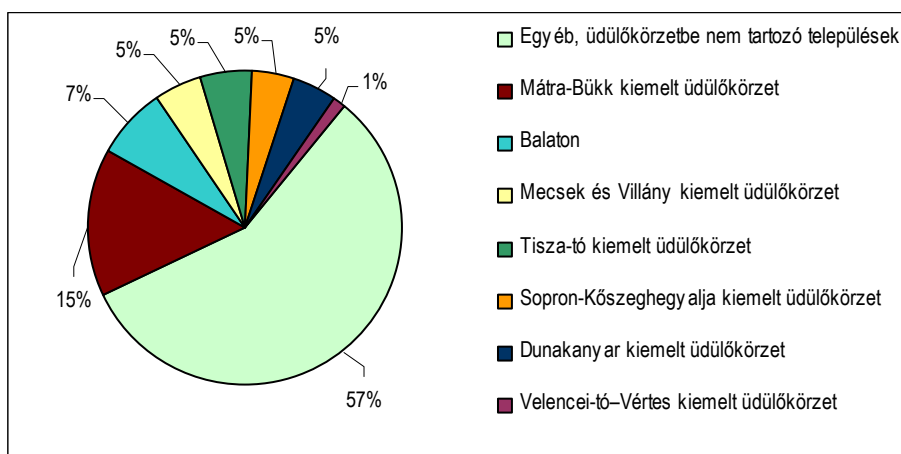
**Átlagos tartózkodási idő a fizetővendéglátó-helyeken
tervezési-statisztikai régiók szerint, 2008**

2008-ban a vendégek számának növekedése a *falusi szállásadás* területén volt erőteljesebb (10%), emellett a vendégéjszakák száma kisebb mértékben, 7%-kal (744 ezerre) bővült. 2008-ban a falusi szálláshelyet igénybe vevő 187 ezer belföldi vendég az összes vendégéjszaka 84%-át töltötte el, hasonlóan az egy évvel azelőttihez. A falusi szállásadás külföldi vendégeinek száma kismértékben, 2%-kal csökkent, vendégéjszakáik száma azonban 9%-os növekedéssel meghaladta a 115 ezret.

45. ábra

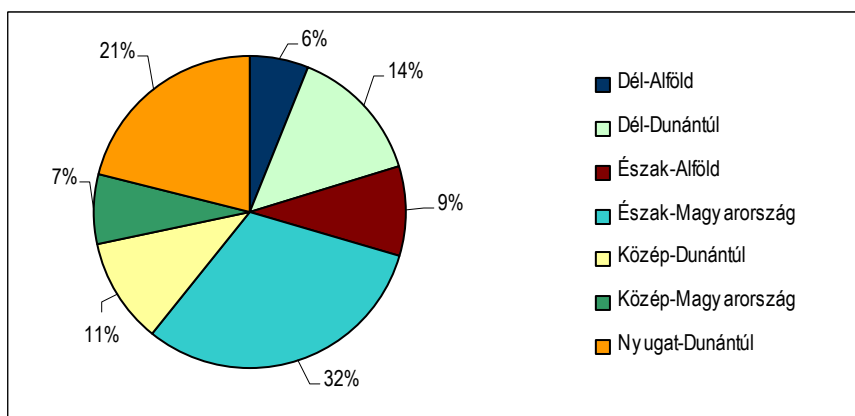
**Falusi szálláshelyek vendégéjszakáinak megoszlása
üdülőkörzetek szerint, 2008**

Mátra-Bükk kiemelt üdülőkörzet szállasadói fogadták a vendégeket a legtöbb falusi férőhellyel, a 7,5 ezer férőhelyet a vendégek 18%-a, több mint 2 ezer külföldi és közel 36 ezer hazai lakos vette igénybe a vizsgált évben. A külföldi vendégek száma 28%-kal csökkent, míg a belföldi vendégek száma 20%-kal nőtt az üdülőkörzet falusi szálláshelyein. A belföldiek számára továbbra is ez az üdülőkörzet a legvonzóbb, vendégéjszakáik száma az elmúlt évben tovább nőtt, és megközelítette a 106 ezret.

46. ábra

**Falusi szálláshelyek vendégéjszakáinak megoszlása
tervezési-statisztikai régiók szerint, 2008**

A dél-alföldi és a közép-magyarországi falusi szálláshelyek népszerűsége a legerőteljesebb 2008-ban, a változás mértéke a vendégek száma alapján 22, illetve 18%-os volt. A dél-alföldi régióban az összesen eltöltött vendégéjszakák száma 27%-kal nőtt, és megközelítette a 47 ezret. A közép-magyarországi régió falusi szálláshelyeit 3,5 ezer külföldi vendég vette igénybe, 36%-kal több, mint egy évvel korábban, akik vendégéjszakáinak száma 34%-os növekedés mellett megközelítette a 12 ezret. A külföldi és a hazai lakosok falusi szállásadás keretében eltöltött vendégéjszakáinak száma összességében az észak-magyarországi és a nyugat-dunántúli régiókban a legmagasabb, 2008-ban meghaladta a 233 ezret, illetve utóbbi esetében megközelítette a 157 ezret. 2008-ban az észak-magyarországi régió falusi szálláshelyeit 33%-kal kevesebb külföldi és 19%-kal több hazai lakos vette igénybe, a külföldi vendégéjszakák számának 23%-os csökkenése és a belföldi éjszakák számának 16%-os növekedése mellett.

6. Utazásszervezés⁶

2008-ban 1190 vállalkozás⁷ rendelkezett utazásszervezői és -közvetítői tevékenységi engedéllyel. A vállalkozások közel egynegyede az utazásszervezést más főtevékenység mellett végezte. Az ilyen tevékenységet végző vállalkozások 77%-a kft., 16%-a betéti társaság, 3% vállalkozói igazolvánnyal rendelkező egyéni vállalkozás volt, szintén 3% részvénytársasági, 1% pedig közkereseti társasági formában működött. Az utazásszervező és -közvetítő vállalkozások területi megoszlását tekintve a budapesti székhelyű vállalkozások aránya 2007-ben és 2008-ban is meghaladta az 50%-ot. A tevékenységi engedéllyel rendelkezők többsége utazásszervező, míg 20% azon cégek aránya, akik kizárólag ügynöki tevékenységet folytatnak. A 2007-ben⁸ regisztrált 1184 vállalkozás közül 30 vállalkozás kizárólag kiutaztatással, 213 csak beutaztatással, 18 csupán belföldi utaztatással foglalkozott, és 923 vállalkozás végzett több tevékenységet is. Tekintettel arra, hogy egy adott vállalkozás több tevékenységet is folytathat, közülük összesen 522 foglalkozott kiutaztatással, 419 beutaztatással, 397 belföldi utaztatással.

2007-ben a közel 170 milliárd forintos piacon a kisvállalkozások részesedése 42, a közepes méretűeké (10–49 főt foglalkoztatók) 39, az 50 fővel vagy több munkavállalóval rendelkezőké 19% volt. Az utazásszervező és -közvetítő tevékenységből származó árbevételből az „ágazaton kívüliek” részesedése 5, „az ágazaton belülieké” 95%.

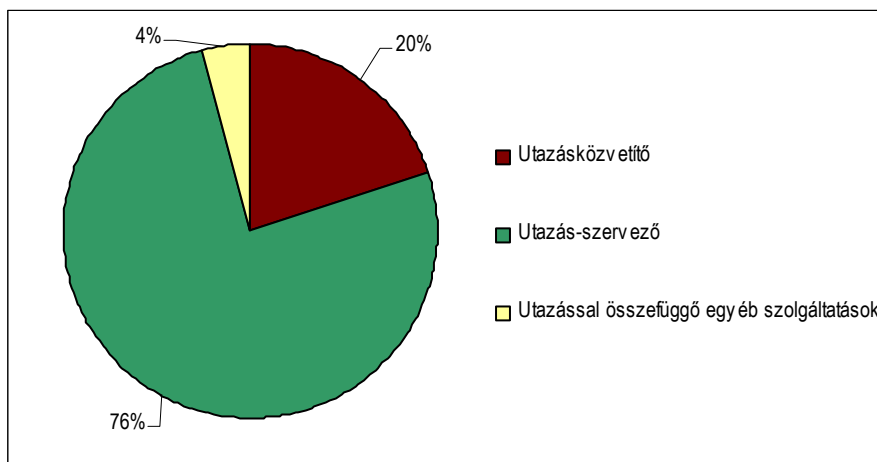
⁶ Forrás: „Jelentés az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről” c. 1035-ös OSAP számú adatgyűjtés.

⁷ Forrás: Magyar Kereskedelmi és Engedélyezési Hivatal nyilvántartása.

⁸ A tevékenység részleteit bemutató adatok 2007-től állnak rendelkezésre, a 2008. évről szóló adatszolgáltatás beérkezési határideje a szerkesztési munkák lezárását követően jár le.

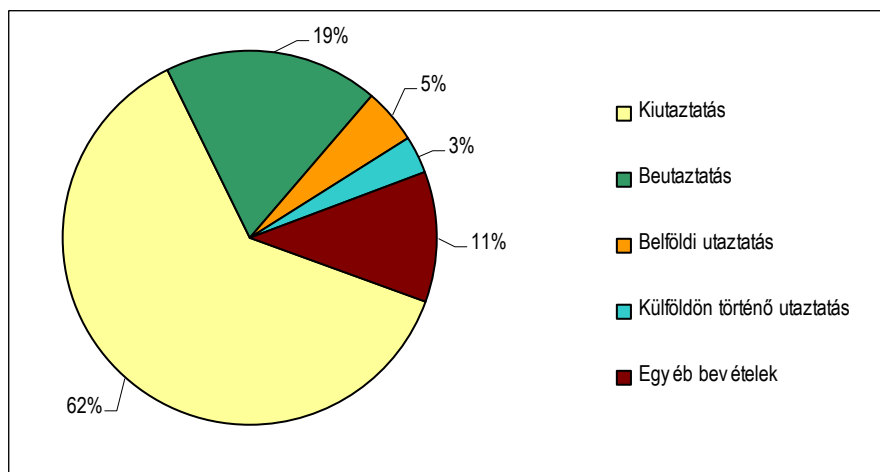
47. ábra

Utazásszervezők, -közvetítők és az egyéb foglalás szakágazatba sorolt gazdálkodó szervezetek megoszlása szakágazat szerint, 2008

48. ábra

Az utazásszervező, -közvetítő és az egyéb foglalás szakágazatba sorolt vállalkozások árbevétele a tevékenység jellege szerint, 2007

Az utazásszervezők tevékenységének meghatározó része a bruttó 105 milliárd forint bevételt jelentő kiutaztatás. A hazai kiutaztatással foglalkozó utazási irodák 2007-ben erősödő keresletet tapasztaltak, a kiutaztatási tevékenységből származó árbevétel aránya az egyes utaztatási tevékenységekből származó összes árbevételből 62%-os volt. A kiutaztatási piac a sok szereplő mellett viszonylag koncentrált, az ezzel az üzletággal foglalkozó 522 vállalkozás közül az 52 legnagyobb realizálja a kiutaztatásból származó árbevétel 76%-át.

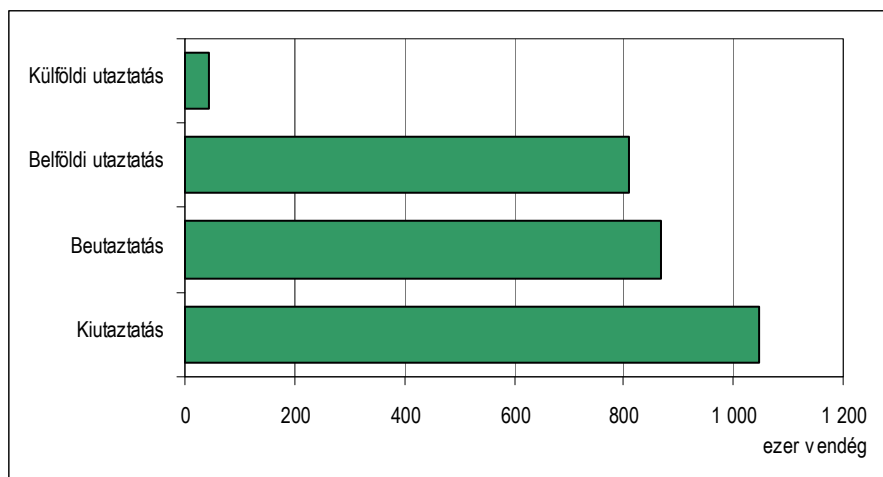
A külföldre irányuló utazások száma – akárcsak egy évvel korábban – 2007-ben is meghaladta az 1 milliót. A külföldi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma ezzel párhuzamosan 8%-kal, közel 6,4 millióra emelkedett. Utazási

csomag keretében 922 ezer, csomagon kívül 81 ezer utazó vett igénybe szálláshelyet 2007-ben. Az előbbiek vendégéjszakáinak a száma 8%-kal nőtt (közel 6 millióra), míg az utóbbiak esetében 13%-kal (400 ezerre) bővült a külföldi szálláshelyeken eltöltött vendégéjszakák száma.

Európán belül csökkent, míg azon kívül közel ugyanakkora mértékben nőtt az utaztatott vendégek száma. Európán belül 2007-ben a legtöbb magyar vendéget Görögország (21%) mondhatta magáénak, ezt követte Olaszország (14%), Horvátország (12%), Ausztria (9%) és Törökország (7%). Az említett öt országban regisztrálták az európai országokba utaztatott magyar vendégek közel kétharmadát. Bulgária népszerűsége – Görögország és a török riviéra – mellett jelentősen nőtt, a Bulgáriába utaztatottak száma – alacsony szintről – egy év alatt közel megháromszorozódott. Az észak-afrikai térség továbbra is népszerű üdülési célpont az utazási irodával utazó hazai lakosok körében, Tunéziába a vendégek 7%-át, Egyiptomba 6%-át utaztatták. Az Olaszországba, Horvátországba, Franciaországba, Lengyelországba és a szomszédos Szlovákiába irányuló vendégforgalom csökkenő keresletet mutatott, 10 és 71% közötti mértékben. Az utazásközvetítők 2007-ben belföldről külföldre 357 ezer vendéget – az utazásszervező és -közvetítő vállalkozások által kiutaztatott összes vendég 34%-át – közvetítettek.

49. ábra

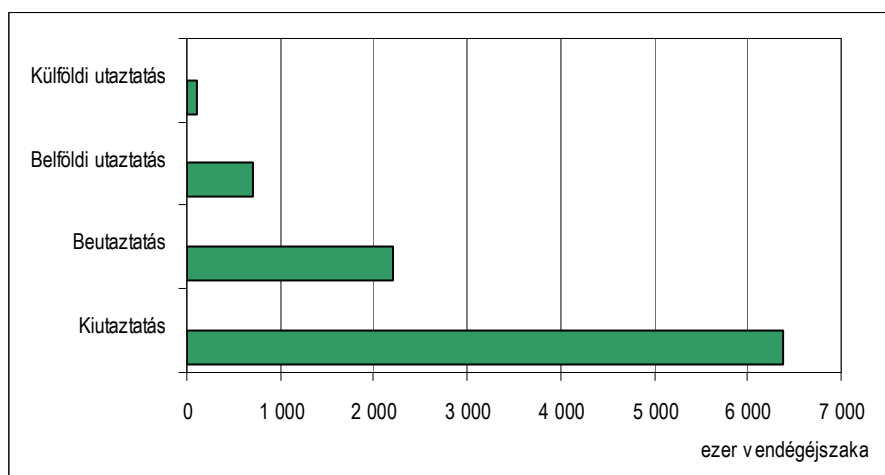
Utazásszervezők és -közvetítők által utaztatottak számának alakulása az utazás típusa szerint, 2007

A *beutaztatásra* vonatkozó tevékenységi engedéllyel 419 vállalkozás rendelkezett 2007-ben, közülük 213 kizárólag ezzel az üzletággal foglalkozott, és a beutaztatásból összességében 31 milliárd forint árbevétel származott. A beutaztatással foglalkozó cégek az utazásszervezésből és -közvetítésből származó bevétel 19%-át realizálták 2007-ben. A beutaztatással foglalkozó vállalkozások 10%-a, azaz a 42 legnagyobb vállalkozás az ebből a tevékenységből származó árbevétel 68,7%-át adta.

50. ábra

**Szervezett utaztatás keretében eltöltött vendégéjszakák száma
az utazás típusa szerint, 2007**

A hazai utazási irodák szervezésében 867 ezren érkeztek Magyarországra 2007-ben. Közülük 733 ezer külföldi vendég utazási csomagként értékesített utazás keretében érkezett, és közel 2 millió vendégéjszakát töltött el. Nem utazási csomagként értékesített belföldi szálláshelyet 70 ezer külföldi vendég vett igénybe. A külföldiek a magyarországi kereskedelmi és falusi szálláshelyeken, a fizetővendéglátó-helyeken összesen 11,5 millió vendégéjszakát töltöttek el 2007-ben, ennek egyötödét foglalták hazai utazási irodákon keresztül.

2007-re a szervezett utaztatás keretében az Európából hazánkba látogató külföldiek száma 699 ezerre mérséklődött. Magyarország legfontosabb küldő területei Németország, Spanyolország, Ukrajna, Olaszország és Nagy-Britannia voltak, az európai küldő országok vendégeinek számából együttesen 59%-os részesedéssel. 2007-ben hazánk jóval népszerűbb volt az orosz és az ukrán vendégek körében, mint egy évvel korábban. A beutazó vendégforgalmat gyengítette a francia, a brit, a svéd, az olasz és a spanyol vendégek számának visszaesése. Jelentős számú – majdnem 80 ezer – vendég érkezett az Egyesült Államokból, és bár 28%-kal (51 ezerre) visszaesett a Japánból érkező utasok száma, hazánk továbbra is keresett úti cél a szigetország lakosai körében.

Az utazásközvetítéssel foglalkozó vállalkozások 2007-ben jóval kevesebb, csupán 26 ezer külföldi utast – a szervezett utaztatás keretében beutaztatottak 3%-át – közvetítettek Magyarországra, mint egy évvel korábban. Ez a külföldről belföldre történő utazást közvetítők által 2007-ben realizált jutalék (157 millió forint) csökkenésében is megmutatkozott.

Belföldi utaztatásra vonatkozó jogosítvánnyal közel 400 vállalkozás rendelkezik, közöttük csupán 18 olyan található, amelyeknek ez a kizárólagos üzletága. A belföldi utaztatás szerepe nagyon szerény és csökkenő mértékű, 2007-ben az utaztatási piac alig 5%-át, mindössze 7,9 milliárd forintot tett ki. A belföldre történő

utaztatással foglalkozó utazásszervező és -közvetítő vállalkozások 10%-ánál koncentrálódik az árbevétel 84,5%-a.

2007-ben az utazásszervező és -közvetítő cégek 808 ezer főt utaztattak belföldön, akik 711 ezer vendégéjszakát tölthettek el. A vendégek 30%-a vásárolt csomagban értékesített szolgáltatást, akikhez az eltöltött vendégéjszakák közel kétharmada (63%-a) kötődött.

A nem utazási csomaggént belföldön értékesített belföldi szolgáltatást igénybe vevő, többek közt a belföldi programon részt vevő vendégek száma, valamint az utazási irodán keresztül belföldi célállomású menetjegyet vásárolt utazók száma 2007-ben 563 ezer volt. Az utazási csomagon kívül értékesített belföldi szolgáltatások vásárlóinak 11%-a (60 ezer fő) vett igénybe belföldi szálláshely-szolgáltatást, az egy főre jutó vendégéjszakáik száma 2007-re 4,3 vendégéjszakára nőtt.

Az utazásközvetítők 2007-ben belföldről belföldre 69 ezer vendéget – az utazásszervező és -közvetítő vállalkozások által belföldön utaztatott összes vendég 9%-át – közvetítettek. A belföldi közvetítéssel foglalkozó vállalkozások a vizsgált évben 237 millió forintot számoltak el jutalékként.

2007-re az utazási irodák közreműködésével a *külföldről külföldre* utaztatott vendégek száma 45 ezerre nőtt. Ezzel párhuzamosan 108 ezerre nőtt az általuk eltöltött vendégéjszakák száma, bár az átlagos tartózkodási idő fél nappal, 2,4 éjszakára rövidült. A hazai külföldről külföldre történő utaztatással foglalkozó cégek az utazásszervezésből és -közvetítésből származó bevétel 3%-át realizálták a vizsgált évben.

Utazási irodák szervezésében 183 kongresszust, 910 konferenciát bonyolítottak le, és 210 incentive utat⁹ szerveztek 2007-ben. A rendezvényeken összesen 32 ezer magyar és 21 ezer külföldi vendég vett részt, akik 93 ezer vendégéjszakát tölthettek el. Kongresszus- és konferenciaszervezésből 2007-ben összesen 3,8 milliárd forint árbevétel származott.

7. Vendéglátás

2008 végén összesen 57 ezer **vendéglátóhely** üzemelt Magyarországon, számuk 559 egységgel csökkent az év folyamán. A magyarországi vendéglátóhelyek 88%-a (közel 50 ezer) **kereskedelmi**, 12%-a **munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző** vendéglátóhelyként üzemelt. Az éttermek és a cukrászdák száma 184, illetve 40 egységgel, a bárók, borozók száma 75 egységgel csökkent, a munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóegységek száma azonban 247 egységgel, 4%-kal nőtt, és megközelítette a 7 ezret.

⁹ Lásd fogalmi meghatározások.

15. tábla

Vendéglátóhelyek számának alakulása típus szerint, egyéni vállalkozók által működtetett vendéglátóhelyek száma, 2008. december 31.

Vendéglátóhely	2008	Előző év = 100,0
Éttermek	11 673	98,4
Cukrászdák	1 705	97,7
Egyéb vendéglátóhelyek ¹⁰	22 232	97,8
Bárok, borozók	14 003	99,5
Kereskedelmi vendéglátóhelyek összesen	49 613	98,4
Munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhelyek	6 999	103,7
Vendéglátóhelyek összesen	56 612	99,0
Ebből: Egyéni vállalkozók által működtetett vendéglátóhelyek	24 570	94,1

2008-ban a kereskedelmi vendéglátóegységek 46%-át, a munkahelyi, rendezvényi és közétkeztető vendéglátók 24%-át egyéni vállalkozók üzemeltették, míg egy évvel korábban ez az arány 48%, illetve 26%-os volt. A többi kereskedelmi, valamint a munkahelyi, rendezvényi és közétkeztető vendéglátóhelyet társas vállalkozások, illetőleg egyéb gazdálkodó szervezetek működtették.

A vendéglátóhelyek tervezési statisztikai régiók szerinti megoszlása az egy évvel korábbi állapothoz hasonlóan alakult 2008-ban is: a vendéglátóhelyek több mint egynegyede (15 ezer) a közép-magyarországi, 14% az észak-alföldi (8 ezer), 13% a dél-alföldi (7 ezer) régiókban működött. A további négy régióban (az észak-magyarországi, a közép-dunántúli, a nyugat-dunántúli és a dél-dunántúli) a vendéglátóhelyek száma 11–12%-os részarányt képviselt az összes magyarországi vendéglátóhely számából.

2008-ban az éttermek számának alakulását tekintve csak az észak-magyarországi és az észak-alföldi régiókban (16 és 12 egységgel), a cukrászdák számának alakulását tekintve a dél-alföldi és az észak-magyarországi régiókban (1, illetve 2 egységgel) volt bővülés. Az éttermi egységek száma a Dél-Dunántúlon (5%-kal), a cukrászdai egységek száma a közép-dunántúli régióban (7%-kal) csökkent a legnagyobb mértékben (73 egységgel 1488-ra, illetve 15 egységgel 214-re). A bárok, borozók száma a közép-magyarországi, az észak-magyarországi és a dél-dunántúli régiókban a bázisévhez képest 2008-ra 101 egységgel, 2543-ra és 9 egységgel 2239-re, illetve 1 egységgel, 1578-ra bővült, a további régiókban az ilyen típusú vendéglátók száma csökkent. A munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóegységek száma minden régióban tovább növekedett a korábbi évekhez

¹⁰ Lásd fogalmi meghatározások.

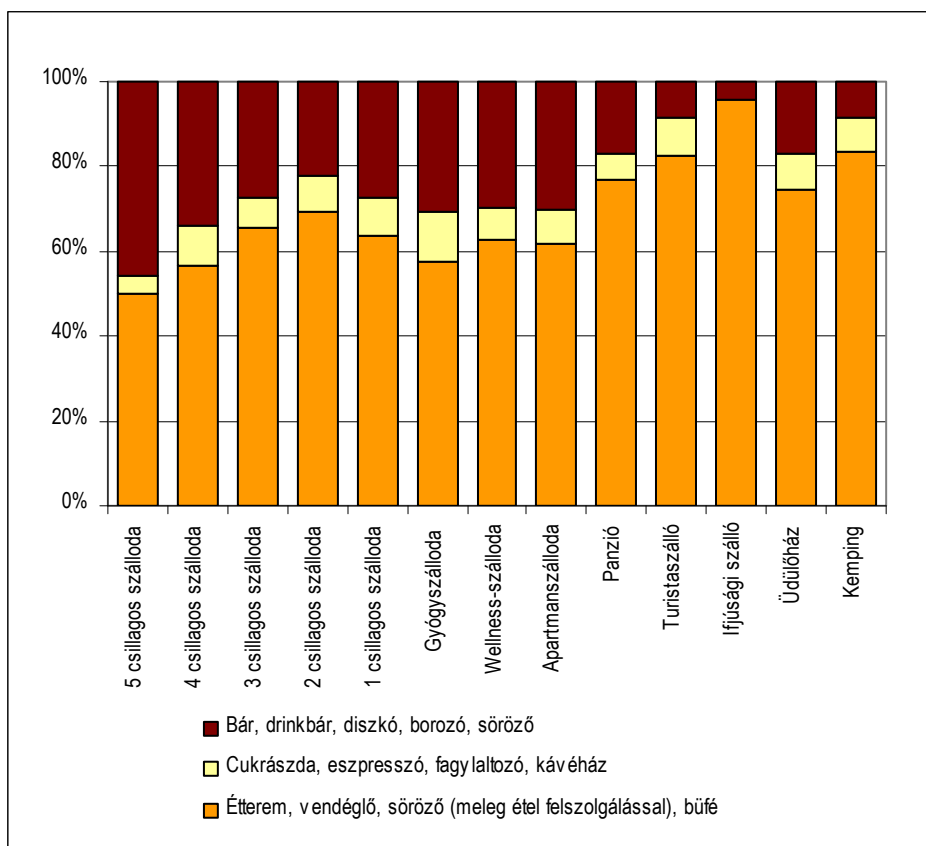
hasonlóan 2008 folyamán. A növekedés mértéke a dél-alföldi, a közép-magyarországi és az észak-alföldi régiókban volt a legkiemelkedőbb, 7% (751 egységre), 5% (1917 egységre), illetve szintén 5% (989 egységre).

A vendéglátóhelyek száma Dunakanyar, Budapest, Mátra–Bükk és a Tisza-tó **kiemelt üdülőkörzetekben** bővült az elmúlt évben, ez azonban nem volt képes ellensúlyozni a Balatonnál, a Velencei-tónál, a Vértes, a Mecsek és Villány üdülőkörzetekben, valamint a Sopron–Kőszeg hegyalján bekövetkezett csökkenést. Az év végén az összes vendéglátóhely 38%-a üzemelt a nyolc kiemelt üdülőkörzetben, akárcsak egy évvel korábban. Ezen belül a fővárosi vendéglátóhelyek aránya volt túlsúlyban, 43%-kal. A 8 kiemelt üdülőkörzetben a vendéglátóhelyek 18 és 12%-a a Balatonnál és a Mátra–Bükk üdülőkörzetben működött. Összességében, az ország vendéglátóhelyeinek számát tekintve, 2008 decemberében a főváros 17%-os, a Balaton térsége 7%-os, a Mátra–Bükk üdülőkörzet 5%-os részarányt képviselt. Az összes munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhely, valamint a kereskedelmi vendéglátóhelyek számán belül az ilyen típusú vendéglátóhelyek aránya nem változott a kiemelt üdülőkörzetekben 2008-ban (egyformán 38%-os volt). A kiemelt üdülőkörzetek munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhelyeinek száma, valamint a bárók, borozók száma 50, illetve 27 egységgel növekedett 2008 folyamán. A legnagyobb mértékű, 16%-os emelkedés, Dunakanyar kiemelt üdülőkörzetben a munkahelyi, rendezvényi és közétkeztető vendéglátóhelyek számának bővülésében volt. 2008 decemberében a kiemelt üdülőkörzetek éttermeinek és cukrászdáinak száma 104, illetve 20 egységgel volt kevesebb, mint egy évvel korábban, és ez a kereskedelmi vendéglátóhelyek számának csökkenésében is megmutatkozott.

2008-ban a **kereskedelmi szálláshelyeken** az idegenforgalmi főidényben összesen 2056 vendéglátóegység üzemelt, 5%-kal több (1422) étterem, eggyel több (149) cukrászda és 13%-kal több (485) drinkbár látta vendégül a magyar és a külföldi vendégeket. A 2924 kereskedelmi szálláshely 30%-a nem működtetett vendéglátóhelyet. A vendéglátóegységek száma összességében 6%-kal nőtt az egy év alatt. A szállodákban a vendéglátóegységek száma 7%-kal, 1120-ra nőtt. Ezen belül is a legnagyobb mértékben a 4 csillagos szállodák vendéglátóhelyeinek száma gyarapodott, 21%-kal, 351 egységre. A szállodák vendéglátóhelyeinek számát tekintve a legnagyobb, 47%-os részarányt képviselő 3 csillagos szállodákban a vendéglátóhelyek száma alig észrevehetően bővült, számuk 4 egységgel volt több, mint az előző év azonos időszakában. A wellness-szállodák vendéglátóhelyeinek száma 42%-kal, 148 egységre emelkedett az egy év alatt. Visszaesés az apartmanszállodák és a kempingek vendéglátóhelyeinek számában volt, 12, illetve 25%-os. A kereskedelmi szállodák vendéglátóhelyeinek 36%-át a panziók adták 2008 júniusában, számuk 6%-kal, 737-re nőtt. A kereskedelmi szálláshelyek vendéglátóüzleteinek bevétele 2008 decemberében már közel 64 milliárd forintot tett ki, míg egy évvel korábban 60 milliárd forintot.

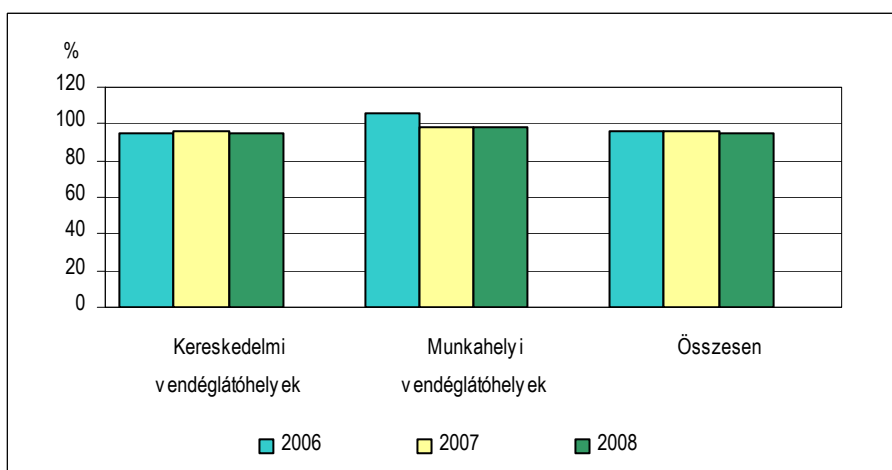
51. ábra

Kereskedelmi szálláshelyek vendéglátóhelyeinek megoszlása, 2008. július 31.

52. ábra

A vendéglátóhelyek eladási forgalmának volumene, 2006–2008 (előző év=100)

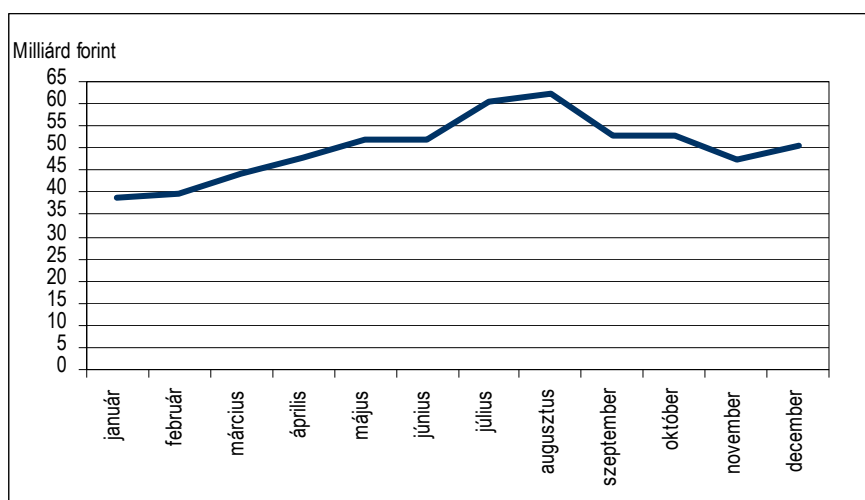
A vendéglátásból 2008 végén, folyó áron 687 milliárd forint árbevétel származott. Az árbevétel 87%-a, 600 milliárd forint (2007-ben 587 milliárd forint) a kereskedelmi vendéglátásban, 87 milliárd forint (2007-ben 81 milliárd forint) a

munkahelyi, rendezvényi és közétkeztető vendéglátásban realizálódott. A vendéglátóhelyek eladási forgalmának volumene az utóbbi néhány év alatt fokozatosan csökkent, 2008-ban összességében 5%-kal, ezen belül a kereskedelmi vendéglátásé 5, a munkahelyi vendéglátóegységeké pedig 2%-kal.

A vendéglátás ágazatban működő vállalkozások árbevételét erős szezonális jellemzi. A munkahelyi vendéglátóhelyek éven belüli egyenletes forgalmát a nyári szabadságolások következtében kieső vendégek csökkentik átmenetileg, ezzel szemben a kereskedelmi vendéglátásban ebben az időszakban a legnagyobb a kereslet.

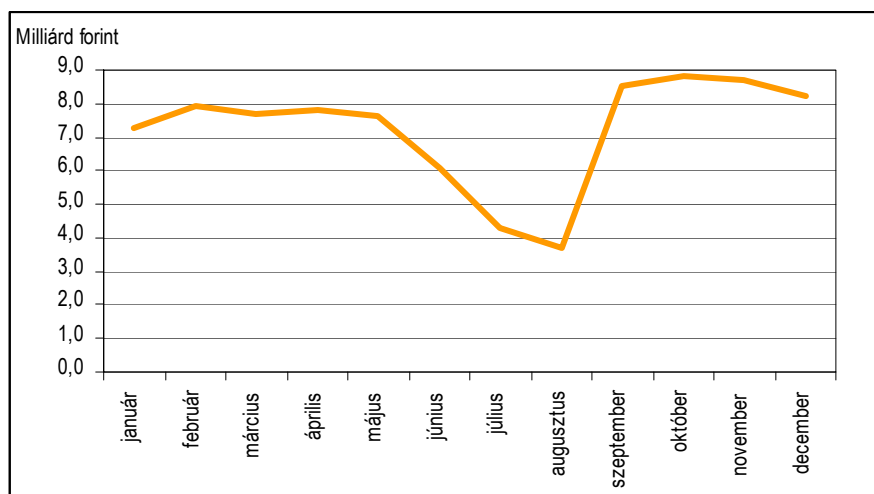
53. ábra

A kereskedelmi vendéglátóhelyek árbevételének hónapok szerinti alakulása, 2008

54. ábra

A munkahelyi, rendezvényi és közétkeztetést végző vendéglátóhelyek árbevételének hónapok szerinti alakulása, 2008

8. Üdülésicsekk-forgalom, idegenvezetők

Üdülésicsekk-forgalom a kereskedelmi szálláshelyeken

2008-ban a Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány adatai alapján több mint 21 milliárd forint értékben váltottak be üdülési csekket a kereskedelmi szálláshelyeken, amelyből 14 milliárd forintot a szállodákban regisztráltak. A kereskedelmi szálláshelyeken és a szállodákban egyaránt 28%-kal nőtt a beváltott csekkek értéke az előző évhez képest. Az üdülési csekkek 41%-át a szállodákban, 14%-át a panziókban és további 6%-ot az egyéb kereskedelmi szálláshelyeken váltották be. A szállodák és panziók részesedése az összes üdülésicsekk-beváltásból 4, illetve 1 százalékponttal mérséklődött 2007-hez képest. A beváltott csekkek értéke a kereskedelmi szálláshelyeken az összes árbevétel 9%-át adta, ezen belül a belföldi bruttó szállásdíj 40%-át tette ki. A szálloda típusú egységekben és az egyéb szállástípusok esetében (turista- és ifjúsági szállók, üdülőház, kemping) a beváltott üdülési csekkek aránya a belföldi bruttó szállásdíjból 40, 43% volt. Az előző évhez viszonyítva a beváltott csekkek aránya az összes árbevételből 3 százalékponttal, a belföldi szállásdíj esetében 7 százalékponttal nőtt. (Az adatok értékelésekor figyelembe kell venni, hogy az üdülési csekkek felhasználása a szálláshelyek által nyújtott többféle szolgáltatás esetében is lehetséges.)

A kereskedelmi szálláshelyek jelentése alapján 2008 júliusában 2010 kereskedelmi szálláshely fogadott el üdülési csekket fizetőeszközként, amely 9%-kal haladta meg a 2007. évit. A korábbi években az elfogadóhelyek többségét a szállodák alkották, a panziók és az egyéb kereskedelmi szálláshelyek részesedése közel azonos volt. Az elmúlt évek során a panziók egyre inkább felzárkóztak, így 2008-ra részesedésük már meghaladta a 35%-ot, míg az egyéb szálláshelyek aránya az üdülési csekket elfogadó egységek között 28%-ra csökkent. A kereskedelmi szálláshelyek által jelentett beváltott üdülési csekkek értéke meghaladta a 15 milliárd forintot, amelyből 12 milliárdot a szállodákban regisztráltak. Az egycsillagos szállodák kivételével minden szállástípusban nőtt a beváltott csekkekből származó bevétel.

Idegenvezetők Magyarországon

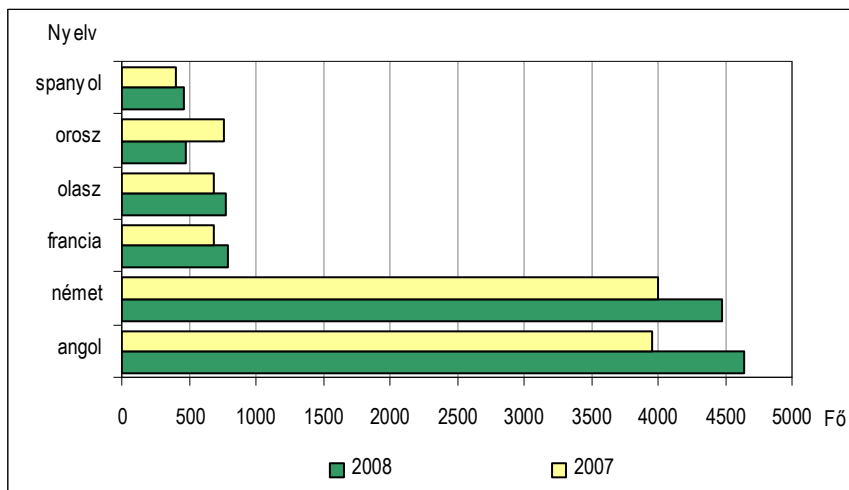
2008-ban Magyarországon hivatalosan már több mint 10 ezren rendelkeztek idegenvezetői igazolvánnyal, számuk 14%-kal haladta meg az egy évvel korábbi.¹¹ A hivatalosan regisztrált idegenvezetők 79%-a beszélt egy, 17,5%-a két nyelvet, és csupán 3% rendelkezett legalább három idegen nyelv ismeretével, számuk 14, 16, illetve 11%-kal bővült egy év alatt. A beszélt főbb idegen nyelvek továbbra is az angol és a német voltak. Az angolul beszélők száma 17, a németül beszélő idegenvezetők 12%-kal nőtt, az idegenvezetők 44%-a beszélt angolul, 42%-a

¹¹ Forrás: Magyar Kereskedelmi és Engedélyezési Hivatal nyilvántartása.

németül. A spanyol és a francia nyelvtudással rendelkezők száma 15, illetve 14%-kal volt több, az olasz nyelvet 13%-kal beszélték többen. Ezzel szemben 36%-kal csökkent a második legkisebb létszámú orosz nyelvtudással rendelkező idegenvezetők száma az előző évhez képest.

55. ábra

A főbb idegen nyelveket beszélő idegenvezetők száma

Fogalmi meghatározások

A 110/1997. (VI. 25.) Korm. rendelet, illetve az ezt módosító 150/2003. (IX. 22.) Korm. rendelet hatályos szövege értelmében a magánszemély lakásának vagy üdülőjének, valamint a gazdálkodó szervezet lakásának, illetve azok egy részének és a hozzájuk tartozó helyiségeknek és területeknek idegenforgalmi célú üzletszerű hasznosítása a vendég részére **magánszállásadói tevékenységnek** minősül. A lakás vagy üdülő idegenforgalmi célú, üzletszerű hasznosítása a fizetővendéglátás, valamint a falusi szállásadás.

Falusi szállásadás a falusi lakóházban¹² folytatott szállásadói tevékenység.

Fizetővendéglátás a falusi szállásadásnál nem említett településen, illetve településrészen folytatott szállásadói tevékenység.

Korábban a kormányrendelet értelmében a falusi magánszálláshely és a fizetővendéglátó-hely szobáinak száma legfeljebb öt, az ágyak száma legfeljebb tíz lehetett egy szálláshelyen. A 150/2003 (IX. 22.) Korm. rendelet feloldotta ezt a korlátozást, azaz jelenleg a szoba- és ágyszám tekintetében sem felső, sem alsó limit nem érvényesül.

Mind a falusi szállásadói tevékenység, mind a fizetővendéglátás, csak akkor tekinthető idegenforgalmi célúnak, ha a falusi lakóház (lakás, üdülő) hasznosítása ugyanannak a vendégnek a részére egyhuzamban a 30 napot nem haladja meg.¹³

Háztartás: azoknak a személyeknek a közössége, akik – függetlenül a rokoni kapcsolatoktól és az adott lakásban való bejelentettségüktől – a folyamatos életviteli költségeiket részben vagy egészben közösen viselik, egyazon jövedelmi és fogyasztói közösség tagjai.

Idegenforgalmi egyenleg: A Magyar Nemzeti Bank által a fizetési mérleg összeállításánál használt kifejezés. Ennek jelentése közel azonos a KSH által használt turisztikai egyenleg kifejezéssel, a különbség, hogy az MNB által közölt adatok nem tartalmazzák az utazási és a biztosítási szolgáltatások díjait.

Incentive utak: Minden olyan utazás, melyet egy cég, intézmény a foglalkoztatottjának ösztönzésül, esetleg elismerésül vagy jutalmazásul nyújt.

Kereskedelmi szálláshely: minden, engedélyben feljegyzített, erre a célra épített vagy átalakított és használt létesítmény (szálloda, panzió, turistaszállás, ifjúsági szálló, üdülőház, kemping), ha a hasznosított szobák száma az ötöt, az ágyak száma a tizet, kempingek esetében a hasznosított terület egységek száma az

¹² Falusi lakóház:

- a) a magánszállásadást szabályozó rendelet 1. számú mellékletének I. része szerint kiemelt gyógyhelynek, kiemelt üdülőhelynek, gyógy- vagy üdülőhelynek nem minősülő községben,
- b) a magánszállásadást szabályozó rendelet 1. számú mellékletének II. része szerint kiemeltnek nem minősülő településen az országos településrendezési és építési követelményekről szóló 253/1997. (XII. 20.) Korm. rendelet alapján falusias lakóterületnek minősített részekben,
- c) már kialakult tanyás térségben lévő lakóház (családi ház) a hozzá tartozó épületekkel, helyiségekkel, területtel.

Kiemelt gyógyhelynek, kiemelt üdülőhelynek, gyógy-, vagy üdülőhelynek minősülő község többek között: Balatonaliga, Balatonkenese, Balatonöszöd, Lillafüred, Paráds, Révfölöp, Csopak, Tihany és Zánka. A kormányrendelet 1. sz. mellékletének II. része szerint kiemeltnek minősülő települések a főváros, a megyeszékhelyek és megyei jogú városok, valamint Balatonfüred, Fonyód, Keszthely, Siófok, Gyöngyös, Velence, Zalakaros és egyéb a mellékletben írt települések.

¹³ 110/1997 (VI. 25.) korm. rendelet 1. § (6) bekezdés

ötöt meghaladja, továbbá a létesítmény egész éven át vagy idényjelleggel, folyamatosan napi üzemeltetéssel, megszakítás nélkül szállásszolgáltatást nyújt. Az adatok tartalmazzák az egyéni vállalkozók által üzemeltetett szálláshelyek adatait is.

A 45/1998. (VI. 24.) IKIM-rendelet, illetve az ezt módosító 54/2003 (VIII. 29.) GKM-rendelet szerint:

- **apartmanszálloda** az a szálloda, amelyben az ágyak több mint 80%-a berendezett és felszerelt háló- és nappali szobával, valamint konyhával rendelkező apartmanban található, és megfelel a garniszállodára előírt követelményeknek, azzal az eltéréssel, hogy a kétszeres alapterületű szobaegységek méretébe az erkély és a terasz alapterülete is beleszámít, és legalább 11 szobaegységgel rendelkezik.
- **garniszálloda** az a szálloda, amely megfelel a szállodára előírt követelményeknek azzal az eltéréssel, hogy a főétkezések közül csak reggelizési lehetőség áll a vendégek rendelkezésére.
- **gyógy szálloda** az a szálloda, amely megfelel a szállodára előírt követelményeknek, továbbá vendégei számára főként természetes gyógytényező alkalmazásával, saját gyógyászati részlegén önálló vagy más gyógyintézet kiegészítő szolgáltatásainak bevonásával, orvosi ellenőrzés mellett terápiás lehetőséget biztosít, és megfelel a természetes gyógytényezőkről szóló 74/1999. (XII. 25.) EüM-rendeletben foglalt feltételeknek;
- **kemping lakóegysége:** a lakóegységek rendelkezésre álló területegység nagysága legalább 40 m² (egy területi egységre 2,5 főt kell számításba venni). A kempingnek legalább hat területegységgel kell rendelkeznie.
- **wellness-szálloda** az a szálloda, amely megfelel a minimum háromcsillagos szállodákra előírt követelményeknek, az egyes szállodai szaktevékenységeket, illetőleg a szálloda által nyújtott szolgáltatásokat az erre vonatkozó szakképzettséggel rendelkező személyekkel látja el, az egészséges életvitelhez szükséges gasztronómiai, sport-, relaxációs, illetve wellness-szolgáltatásokat nyújt, valamint közösségi programlehetőségeket biztosít, továbbá megfelel az 54/2003 (VIII. 29.) GKM rendelet I/F pontjában meghatározott feltételeknek;

Kiemelt Üdülőkörzetek:

- Budapest
- Balaton kiemelt üdülőkörzetbe tartozó part közeli települések
- Balaton kiemelt üdülőkörzetbe tartozó további települések
- Dunakanyar
- Mátra–Bükk
- Mecsek és Villány
- Sopron–Kőszeghegyalja
- Tisza-tó
- Velencei-tó–Vértes

A **Balaton kiemelt üdülőkörzet** esetén a besorolás a Balaton kiemelt üdülőkörzet területrendezési tervének elfogadásáról és a Balaton területrendezési szabályzat megállapításáról szóló 2000. évi CXII. törvény alapján történt. A **többi kiemelt üdülőkörzet** esetében az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztériummal történt egyeztetés alapján a „Területi számjelrendszer, 2004” besorolása az irányadó.

Látogató: minden olyan személy, aki idegenforgalmi célból a lakhelyétől különböző helységbe (országba) utazik.

Látogatás/ Utazás: az egyes személyek által szokásos lakókörnyezetükön kívülre tett, 12 hónapot meg nem haladó minden olyan utazás, mely fő úti célja bármely tevékenység, kivéve olyan, amelyért a meglátogatott helyen javadalmasban részesül. (Ugyanezt jelenti a "Utazás" is!).

Egynapos látogatás: olyan látogatás, melyen a látogató legfeljebb egy napot tölt el, éjszakázás nélkül.

Többnapos látogatás/Tartózkodás: olyan utazás, melyen legalább egy éjszakát töltenek a meglátogatott helyen.

Részletesebb csoportosítása: 1–3 éjszakás látogatás (rövid, hétvégi típusú látogatás), 4 vagy többéjszakás látogatás (hosszú látogatás).

(A "tartózkodás" ugyanezt jelenti!)

Második otthon: olyan nyaraló, hétvégi ház, apartman, lakás, telek, ahol a háztartás tagjai éjszakázni is szoktak, és az nem azon a településen van, ahol a háztartás lakóhelye.

Az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről szóló többször módosított 213/1996 (XII. 23.) Korm. rendelet hatályos szövege értelmében **Utazásszervező** az, aki

- a) saját szervezésű vagy egyedi megrendelés szerint összeállított utazást belföldről belföldre közvetlenül vagy közvetítő útján értékesít,
- b) saját szervezésű vagy egyedi megrendelés szerint összeállított utazást belföldről külföldre közvetlenül vagy közvetítő útján értékesít,
- c) saját szervezésű vagy egyedi megrendelés szerint összeállított utazást külföldről belföldre közvetlenül vagy közvetítő útján értékesít,
- d) külföldi utazásszervező Magyarországra történő utazásait belföldön szervezi,
- e) külföldi utazásszervező vagy egyéni utas részére Magyarországra történő utazásokat értékesít,
- f) külföldi utazásszervező által szervezett utazást Magyarországon értékesít vagy abban közreműködik,
- g) külföldről külföldre történő utazásokat szervez, továbbá
- h) külföldi szálláshelyet belföldön értékesít, ideértve a külföldre szervezett tanfolyamokat is.

Belföldi utazásszervezés az utazásszervező által szervezett belföldi úti célú utazások szervezése és értékesítése.

Nemzetközi utazásszervezés a belföldről külföldre és külföldről külföldre történő utazások szervezése, a külföldi utazásszervező Magyarországra történő utaztatásainak belföldi szervezése, illetőleg külföldi utazásszervező vagy egyéni utas részére Magyarországra történő utazások értékesítése, továbbá a külföldi szálláshely belföldi értékesítése.

Utazásközvetítő az, aki az utazási szerződést a belföldi utazásszervező megbízottjaként az utazásszervező nevében köti meg.

Utazási csomag az a szolgáltatás, amely a személyszállítás, szállás és egyéb turisztikai szolgáltatások közül legalább kettőnek az előre meghatározott együttese, feltéve, hogy a kínált ár valamennyi szolgáltatás teljes ellenértékét együttesen tartalmazza, és a szolgáltatás 24 óránál hosszabb időszakot érint, vagy éjszakai szállást is tartalmaz.

Nem minősül utazásszervezésnek az önállóan (nem utazási csomagban) értékesített: közlekedési szolgáltatás, a menetjegy-kiszolgálás, a szálláshelyi szolgáltatás (szobafoglalás) – az a) pontban foglaltak kivételével –, a vendéglátó-szolgáltatás, a gyógy- és egyéb szolgáltatás, a kulturális programokra és egyéb (pl. sport-) rendezvényekre jegyárusítás, a helyi programszervezés, az idegenvezetői szolgáltatás, illetve az ezekkel kapcsolatos ügyek intézése, továbbá a más szervezet által teljesítendő, az utazással összefüggő szolgáltatás és az ezekkel kapcsolatos ügyek intézése.

TEÁOR'08: A Tevékenységek Egységes Ágazati Osztályozási Rendszere 2008. január 1-én megváltozott. Az új ágazati besorolás alapján a Szálláshely-szolgáltatás, vendéglátás nemzetgazdasági ág a korábbi „H” ágazatból átkerült az „I” ágazatba, továbbá a Szálláshely-szolgáltatás és a vendéglátás (korábban alágazatok) szétváltak és 2008-tól külön ágazatba kerültek (55. és 56.).

Turisztikai kiadás: A belföldi utak esetében a költségek kiszámításánál bele kell számítani az utazás előtt, illetve után felmerülő, de az ahhoz közvetlenül kapcsolódó kiadásokat is. Nem kell ide számítani a továbbeladási céllal megvásárolt árukat, továbbá azoknak a tartós fogyasztási cikkeknek a megvásárlását, amelyet több utazás során kívánnak használni (pl. sátor, videokamera, lakóautó stb.). Bele kell azonban számítani az olyan áruk és szolgáltatások vásárlását, amelyek felhasználásra kerülnek az utazás során (pl. élelmiszerek, szállásdíj, utazási biztosítás, utazási irodának fizetett összeg stb.). Az előzőek szerint meghatározott, utazáshoz közvetlenül kapcsolódó valamennyi kiadás, függetlenül azok felmerülésének és a számlák kiegyenlítésének időpontjától. Így ide tartoznak például az utazás során beszerzett élelmiszerek, menetjegy, üzemanyag stb. és az utazást követően felmerült, de azzal kapcsolatban levő tételek, mint például a filmelőhívás.

A Magyarországra érkező külföldi látogatók kiadásai a külföldi állampolgárok által hazánkban elköltött összeget, valamint jutalék és egyéb jogcímek formájában Magyarországon maradó összeget tartalmazzák.

Magyarok külföldi közvetlen kiadásai: az utazás során ténylegesen külföldön elköltött pénzek.

Magyarok külföldi kiadásai: a magyarok külföldi közvetlen kiadásaihoz hozzászámítjuk a belföldi kiadások azon részét, melyek külföldi rezidensekhez kerülnek (pl.: az utazási irodának itthon befizetett összegből a külföldi szálláshelynek továbbutalt szállásdíj értékét).

Turizmus: olyan személyek tevékenységei, akik saját szokásos környezetükből más helyre utaznak, ahol folyamatosan nem több mint egy évet töltenek el pihenési, üzleti vagy más célokból, de nem keresőtevékenységet folytatnak. Szokásos környezet: egy személy otthonának és munkahelyének vagy tanulmányai helyének közvetlen környéke, valamint az általa gyakran látogatott helyek.

Turizmus alapágazatok: Idetartozik a TEÁOR'08 szerinti „I” ágazat (szállás-hely-szolgáltatás, vendéglátás) és a 79 nemzetgazdasági ág (utazásszervezés, -közvetítés és egyéb foglalkozás).

Turizmusra jellemző ágazatok: Ide tartoznak a turizmus alapágazatai, illetve a személyszállítási, kulturális szolgáltatások és a sport- és egyéb szabadidős szolgáltatások szakágazatok.

Utascsoportok (utasprofilok a nemzetközi gyakorlat szerint):

Egy napra látogatók: azok az utazók/látogatók, akik 24 óránál rövidebb ideig tartózkodnak, tehát nem éjszakáznak a meglátogatott helyen.

Több napra látogatók: azok az utazók, akik legalább egy éjszakát töltenek a meglátogatott helyen

1–3 éjszakát eltöltők – *rövid tartózkodás*,

4 vagy több éjszakát eltöltők – *hosszú tartózkodás*.

Utazási célok (motivációk):

Turisztikai cél:

Szabadidős turizmus: szórakozás, pihenés, sport; üdülés; városnézés; természetjárás; rokon, barát, ismerős meglátogatása; iskolai tanulmányút, tábor; gyógykezelés (nemzetközi utazások esetén), egészségmegőrzés; kulturális és sportrendezvény meglátogatása; vadászat; vallási cél; hobbi jellegű munkavégzés;

Üzleti turizmus: konferencia, kongresszus; üzleti út; kiállítás, vásár;

Nem turisztikai cél:

Vásárlás;

Átutazás;

Munkavégzés (szezonális, alkalmi munkavégzés, Magyarországon foglalkoztatott, üzletelés);

Tanulás;

Egyéb (utazási cél)

Üzlettípus: a vendéglátóhelyek bejelentett főtevékenysége, a KSH „Gazdasági tevékenységek egységes osztályozási rendszere” 2008-ban kiadott szakágazati osztályozásának (TEÁOR '08) megfelelően.

Az adatok: az üzletek működését szabályozó kormányrendelet alapján, a tárgyév december 31-én működési engedéllyel rendelkező egységeket tartalmazzák.

Az adatok forrása: a KSH-ban kifejlesztett és folyamatosan karbantartott Kiskereskedelmi Üzlethálózati Regiszter (Kisreg) és a Gazdasági Szervezetek Regisztere (GSzR).

Vendéglátás: kész vagy helyben készített ételek, italok jellemzően helyben fogyasztás céljából történő eladása, az azzal összefüggő szórakoztató- és egyéb szolgáltatótevékenység, továbbá a munkahelyen, intézményben bármely formában üzletszerűen történő étkeztetés.

Vendéglátóhely: rendszeresen (állandó vagy ideiglenes jelleggel) nyitva tartó, működési engedéllyel rendelkező vendéglátóhely, ahol a vendégek részére étel- és/vagy italszolgáltatást biztosítanak. Ide tartozik a munkahelyi, illetve a közétkeztetés, valamint az étel házhozszállítása is.

Kereskedelmi vendéglátóhely: meleg- és nem melegkonyhás vendéglátóhelyek, cukrászdák, valamint a szeszes és szeszmentes italokat értékesítő vendéglátóegységek és zenés szórakozóhelyek.

Egyéb vendéglátóhely: Hideg ételek, melegített kész-, illetve félkész ételek, frissen sült (grillezett) húsok, halak, nyers saláták és zöldségfélék, lángos, édesipari termékek, cukrászati készítmények, kávé, szeszes és szeszmentes italok stb. értékesítését végző kereskedelmi vendéglátóhelyek. Ide tartozik: pl. ételbár, tejbár, bisztró, pecsenyesütő, büfé, falatozó, fagyaltozó, valamint a bármilyen intézményben működő nyílt árusítású vendéglátóhely.

Munkahelyi vendéglátóhely: szeszes ital árusítása nélküli, zárt rendszerű munkahelyi, valamint az étel házhozszállítását (közétkeztetést) végző vendéglátóhely. Ide tartozik: a munkahelyi, intézményi, pl. az iskolai büfé, valamint az alap-, közép-, felsőfokú iskolai oktatásban részesülő fiataloknak az oktatási intézmény keretei között biztosított főzőkonyhás étkeztetése, egy adott munkahely (pl. üzem, hivatal vagy sporttelep) dolgozóinak étkeztetése.

A 2007. évre vonatkozó **beruházás- és GDP-adatok** előzetesek.

A **részadatok összegei** – a kerekítések miatt – eltérhetnek az összesen adatoktól.

Adatjavítás: az adatok – a hibás adatszolgáltatások visszamenőleges javítása miatt – a korábban publikáltaktól eltérhetnek.

További adatok elérhetőek a KSH-honlapján (www.ksh.hu):

Adatok:

- stADAT-táblák (3.2. Gazdasági szervezetek 4.5. Turizmus, vendéglátás; 4.6. Szállítás, közlekedés);
- Tájékoztatósi adatbázis: 4. Gazdaság, 43. Termékek, tevékenységek, 436. Idegenforgalom

Kiadványaink letölthetőek:

www.ksh.hu vagy a www.szamokbanutazunk.hu

Adatforrások

- OSAP 1035. Jelentés az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről
- OSAP 1036. Jelentés a kereskedelmi szálláshelyekről
- OSAP 1045 Jelentés a kiskereskedelem és vendéglátás eladási forgalmáról
- OSAP 1726 Jelentés a működő, megszűnt üzletekről
- OSAP 1761. Jelentés a magánszálláshelyekről
- OSAP 1942. Lakosság utazási szokásai
- OSAP 1943. Külföldiek magyarországi turisztikai kiadásai
- OSAP 2007. Lakosság külföldi utazásai
- Magyar Közigazgatási Engedélyezési Hivatal által vezetett idegenvezetők listája
- Magyar Közigazgatási Engedélyezési Hivatal által vezetett utazásszervezési engedéllyel rendelkező vállalkozások listája
- Magyar Nemzeti Üdülési Alapítvány üdülési csekk forgalmi adatai
- KSH honlapján elhelyezett stADAT-adatbázis
- KSH Tájékoztatói Adatbázisa

Kapcsolódó jogi anyagok

- 110/1997.(VI.25.) Korm. rendelet a magánszálláshelyek idegenforgalmi hasznosításáról
- 45/1998.(VI.24.) IKIM rendelet a kereskedelmi és fizetővendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásáról, valamint a falusi szálláshelyek minősítéséről
- 133/2007.(VI.13.) Korm. rendelet az üzletek működésének rendjéről, valamint az egyes üzlet nélkül folytatható kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről
- 173/2003.(X. 28.) Korm. rendelet a nem üzleti célú közösségi, szabadidős szálláshely-szolgáltatásról
- 28/1998. (V. 13.) IKIM rendelet a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok, valamint a Regionális Idegenforgalmi Bizottságok munkaszervezeteinek feladatairól
- 213/1996.(XII.23.) Korm. rendelet az utazásszervező és -közvetítő tevékenységről
- 57/95 sz. EK-irányelv a turisztikai adatok előállításáról

Jelmagyarázat:

+ = előzetes adat.

– = a megfigyelt statisztikai jelenség nem fordult elő.

Kiadványaink letölthetőek:

www.ksh.hu vagy a www.szamokbanutazunk.hu

Elérhetőségek:

Felelős szerkesztő: Dr. Probáld Ákos főosztályvezető

További információ: Gilyán Csaba

Telefon: (06-1) 345-6625, [e-mail cím](#)

[Információs szolgálat](#), telefon: (06-1) 345-6789, fax: (06-1) 345-6788